

§ 1 Anmälan av återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen anmälde att *Leila Ali Elmi* (MP) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 15 december, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Nicklas Attefjord* (MP).

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiets partigrupp anmält *Katarina Luhr* som suppleant i finansutskottet, *Annika Hirvonen* som suppleant i justitieutskottet samt *Ulf Holm* som suppleant i utrikesutskottet, i försvarsutskottet och i trafikutskottet under *Emma Bergingers* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

suppleant i finansutskottet
Katarina Luhr (MP)

suppleant i justitieutskottet
Annika Hirvonen (MP)

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 12 januari 2023–31 mars 2023* till

suppleant i utrikesutskottet
Ulf Holm (MP)

suppleant i försvarsutskottet
Ulf Holm (MP)

suppleant i trafikutskottet
Ulf Holm (MP)

§ 3 Meddelande om återrapportering från Europeiska rådets möte

Andre vice talmannen meddelade att *tisdagen den 20 december kl. 13.00* skulle återrapportering från Europeiska rådets möte den 15 december äga rum.

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2022/23:21 för torsdagen den 15 december i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från finansutskottet.

§ 5 Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM29 Rådets genomförandebeslut om viseringsrestriktioner för Senegal *COM(2022) 631* till socialförsäkringsutskottet

2022/23:FPM30 Gemensamt meddelande om en cyberförsvarspolicy för EU *JOIN(2022) 49* till försvarsutskottet

§ 6 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till konstitutionsutskottet: RiR 2022:28 Skynda långsamt – de statliga servicekontoren i ny regi

§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2022/23:29 till finansutskottet

EU-dokument

COM(2022) 688 till arbetsmarknadsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 mars 2023*.

§ 8 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkande

2022/23:JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2022/23:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

§ 9 Försvar och samhällets krisberedskap

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Försvarsutskottets betänkande 2022/23:FöU1
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 JÖRGEN BERGLUND (M):

Fru talman! I dag diskuterar vi hur vi ska använda nästan 94 miljarder kronor för försvar och samhällets krisberedskap. När jag höll mitt anförande om motsvarande betänkande för tre år sedan var summan 65 miljarder kronor. Det har med andra ord hänt en hel del sedan dess. 94 miljarder av skattebetalarnas pengar är väldigt mycket pengar. Är det nödvändigt att satsa så mycket, kanske någon undrar. Det korta och enda svaret är faktiskt ja. Och det kan mycket väl bli ännu mer. Men det finns det anledning att återkomma till.

Anledningarna till att det är rätt och riktigt att satsa så stora pengar är flera. Det mest uppenbara är Rysslands orättfärdiga krig mot Ukraina – ett krig som Ryssland ensidigt är ansvarigt för. Det är ett krig som inte bara har orsakat hundratusentals förlorade liv och skadade människor utan också totalt förstört ett helt land.

Den 24 februari 2022 är en dag vi aldrig ska glömma, en dag då Europa än en gång fick möta ett brutalt krig. Jag säger Europa, för kriget i Ukraina är även vårt krig. De ukrainska soldaterna och den ukrainska civilbefolkningen utkämpar varje dag ett krig inte bara för sitt land och sin frihet utan för oss alla. Jag vet att många har sagt detta förut, och jag hoppas att fler upprepar det, för fred och frihet skapar vi bäst tillsammans med andra demokratiska länder.

Fru talman! Jag sa tidigare att den mest uppenbara anledningen att spendera mer pengar på försvar och samhällets krisberedskap är Rysslands krig mot Ukraina. Men det finns fler anledningar. Det handlar om miljö- och naturkatastrofer, såsom stora bränder och översvämningar, nya pandemier och problem med elförsörjning, betalsystem eller begränsad tillgång till livsmedel och dricksvatten. Det handlar om desinformationskampanjer, terroråd och attentat. Farorna och sårbarheterna är många och varierande.

Det samhälle vi nu lever i är mer sårbart än tidigare, och konsekvenserna riskerar att bli större än tidigare. Vi är mer beroende av andra än tidigare på flera områden. Vi är mer digitaliserade än många länder men tyvärr sämre skyddade på många sätt. Kriser lurar runt hörnet, vilket vi måste vara förberedda på.

Ja, det finns många anledningar till att vi ska fortsätta att satsa på försvar och samhällets krisberedskap. Gör vi detta kommer vi också att klara dessa utmaningar bättre. Men det gäller att vi förbereder oss.

Fru talman! Att vi behöver och tänker fortsätta satsa resurser på vårt totalförsvar visar denna budget och innehållet i det utgiftsområde vi nu debatterar. Jag är väldigt stolt över den budget som den moderatledda regeringen nu har lämnat över till oss i riksdagen. Den tar sikte på att just stärka oss som samhälle i svåra situationer och värna Sveriges frihet och de värden vi står för: demokrati, marknadsekonomi, rättsstat, jämställdhet och valfrihet.

I Sverige har vi en lång tradition av att söka breda och långsiktiga överenskommelser inom bland annat försvarsområdet. Regeringen visar med denna budget att vi fortsätter på den vägen. Regeringen och statsminister Ulf Kristersson brukar ofta betona att den här regeringen vill ena, inte dela. Den vill samla, inte splittra. Jag tror att det är väldigt klokt i den oroliga tid vi nu lever i.

Fru talman! Den moderatledda regeringen tar i denna budget viktiga kliv framåt när det gäller att låta inte bara det militära försvaret fortsätta att stärkas och växa utan även det civila försvaret. Det är delar som kanske inte alltid är så uppenbara men likväl väldigt viktiga, var för sig men även tillsammans med andra. Jag tänker därför lyfta fram tre saker som jag kort vill belysa.

Det första är att Sverige har fått en minister för civilt försvar. Det är viktigt och visar att regeringen prioriterar frågorna om civilt försvar – ett statsråd som helt och fullt kan koncentrera sig på området. Regeringen samlar också ihop delar som rör totalförsvaret som tidigare varit utspridda på olika departement. Nu hamnar de alla under Försvarsdepartementet. Det kommer att underlätta samordningen och höja tempot, vilket är viktigt, och också stärka uppföljningen och genomförandet. Det civila försvaret spänner som bekant över hela samhället.

Det andra är Kustbevakningen. Kustbevakningen är en myndighet som varje dag, dygnet runt och året om värnar vårt land på många sätt. De är en viktig räddningstjänst till sjöss och Sveriges miljöräddningstjänst till havs – bara det är värt att lyfta. En trygg, ren och levande havsmiljö är Kustbevakningens vision, och den delar vi gärna. Kustbevakningen har också, som bekant, uppgifter inom sjöövervakning och kontrollerar bland annat fiskeri och sjötrafik. I dag ingår även internationella uppdrag inom till exempel EU:s gemensamma gräns- och kustbevakning Frontex. Det är i dag en ordinarie uppgift.

Kustbevakningen har många och skarpa uppgifter såväl i fred som i kris och krig. Tyvärr har man under många år inte fått de resurser man behöver för att lösa dessa uppdrag. Framför allt har det fattats personal. Ett fartyg är personalkänsligt. Om någon blir sjuk kan det innebära att fartyget tvingas ligga vid kaj i stället för att lösa viktiga uppgifter till sjöss. Regeringen gör nu en storsatsning i denna budget och tillskjuter medel för att Kustbevakningen ska kunna anställa många fler nya medarbetare. Det är ett viktigt tillskott för att stärka Sverige i fred, kris och krig.

För det tredje har vi FRA, Försvarets radioanstalt. En kronjuvel, vill jag uttrycka det som, i försvaret av Sverige i såväl fred som kris och krig. Det går inte att överskatta värdet av goda underrättelser. FRA är en myn-

dighet som av naturliga skäl jobbar i det tysta men har en spets i världsklass.

Precis som när det gäller Kustbevakningen föreslår regeringen en stor satsning med kraftigt ökade anslag. Vår förmåga att tidigt upptäcka, identifiera och selektera samt informera andra berörda myndigheter är avgörande för hur väl vi hanterar en kommande kris. Pengarna ska användas bland annat till att stärka försvarsunderrättelseförmågan på bredden men också till att stärka stödet till polisen i deras arbete med att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten med mera.

Fru talman! Sammanfattningsvis kan vi konstatera att regeringen fullföljer den inriktning på totalförsvarets utveckling som riksdagen tidigare beslutat om. Regeringen gör viktiga prioriteringar och förstärkningar bland annat på Kustbevakningen och FRA. Regeringen fortsätter att samla landet genom att nu ha tillsatt en ny försvarsberedning inför kommande försvarsbeslut med hänsyn tagen till det försämrade omvärldsläget och ett kommande Natomedlemskap.

Till sist, fru talman, är det i dag medaljceremoni för Mali 16, som jag vet att några av oss förhoppningsvis ska hinna till för att visa vår och Sveriges tacksamhet för deras insatser. Många svenskar har gjort internationell tjänst före dem, och fler kommer att göra det i framtiden. Att försvara demokrati, mänskliga rättigheter och frihet är stort. Jag vill passa på att tacka och önska en god jul och gott nytt år till all personal i Sverige och utomlands som jobbar för vår säkerhet och trygghet.

Anf. 2 PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! Det är bra med breda överenskommelser. Jag vill ändå bara påminna om att Moderaterna inte tillhörde den grupp partier som kom överens om försvarsbeslutet 2020.

Jag förstår också att argumentationen kring Kustbevakningen nu handlar om att föranstalta om att Kustbevakningen kanske förs in i de 2 procent av bnp som vi ska upp till i försvarsutgifter. Det är klart att om man gör det så höjer man nivån, men det innebär inte en ökad militär förmåga. Slutligen ser jag i propositionen att man låser sig vid att tvåprocentsmålet ska vara uppfyllt 2026. Tidigare var det 2025. Vad är det egentligen som säger att det här nu är det realistiska årtalet?

Jag vet att det är svårt att bygga militär förmåga. Jag vet att det är leveranstider. Jag vet att kostnadsökningar påverkar. Jag vet att vi har en 17-punktslista i det tidigare försvarsbeslutet som inte är avverkad än. Därför är det kanske inte särskilt klokt att mållåsa på årtalet. På presskonferensen inför Försvarsberedningen säger man dessutom att man vill söka en bred politisk överenskommelse. Då kan man fråga sig om det är så klokt att låsa sig vid det här årtalet. Tidigare har Försvarsmakten sagt 2028, och det finns många frågetecken och svårigheter som måste hanteras.

Jag skulle därför rekommendera en ökad flexibilitet från regeringens sida, för det är viktigare att nå reell militär förmåga än att bara nå en procentsats.

Anf. 3 JÖRGEN BERGLUND (M) replik:

Fru talman! Tack, Peter Hultqvist, för kommentarerna!

Jag delar Peter Hultqvists uppfattning att det är förmågan som är det viktiga. Fascinationen över olika procentsatser är aldrig bra, oavsett om

det gäller Natobudgeten eller biståndsbudgeten. Enprocentsmålet av bni för biståndsbudgeten har regeringen lämnat, och jag konstaterar att Socialdemokraterna i sitt budgetförslag har gjort detsamma. Det brukar ni inte nämna så ofta.

Angående försvarsbeslutet vill jag påpeka att det stämmer att vi inte deltog, men vi var överens om målen. Det vi inte enades om var ju ekonomin. Så kan det vara ibland. Vi hade en mer aggressiv trappa.

Om Kustbevakningen ska ingå i beräkningsgrunden för det så kallade tvåprocentsmålet måste vi få återkomma till. Vi måste ju också följa de spelregler som Nato har satt upp. Det är ingenting som vi själva i första hand styr över.

Jag tycker att vi borde prata mer om förmåga och militär uthållighet än att fastna vid 1 procent, 2 procent eller vad det är för någonting.

Anf. 4 PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! Det är Moderaterna och delar av borgerligheten som har hållit på med det här tidigare, det vill säga att mållåsa vid årtal. Man har drivit valkampanj om årtal. Man började med 2025, och sedan var det 2026. Det är ju vi som har efterlyst mer flexibilitet när det gäller detta.

Jag får väl se det som ett positivt drag att Jörgen Berglund är lite luddigare i kanterna i dag jämfört med hur det har låtit i både valrörelse och andra sammanhang och även jämfört med vad som står i propositionen. Det kan möjligen leda till att vi kan ha en annan typ av diskussion om detta i Försvarsberedningen.

Min enda ambition är egentligen att åstadkomma realism, att åstadkomma någonting som är genomförbart så att vi får ut det som är klokast och maximal militär effekt. Det här tar som sagt var tid, och det tror jag att alla som sysslar med försvarspolitik förstår. Jag tror också att man ska vara klar över att det är många blindskär i den här typen av processer.

Jag tar alltså fasta på nu att det finns en luddighet, så får vi väl se vad det står för. Men historien har varit för mycket av mållåsning på årtal.

Att jag tar upp Kustbevakningen är för att man måste ha en viss känsla för vad det är för signaler som sänds ut. Nu står Jörgen Berglund och lyfter upp Kustbevakningen som ett exempel. Jag vet ju hur beräkningsgrunderna inom Nato och annat kan vara konstruerade, så det ligger väl kanske i farans riktning att ni så småningom kommer med det här förslaget. Men då ska man veta att det flyttar in rätt mycket ekonomi som sedan kan bli ett argument för varför man inte behöver göra andra åtgärder. Det kan vara så att administrativa åtgärder äter upp en hel del av tvåprocentsdiskussionen.

Vi får väl se vad som händer och sker. Nu har jag gjort de här markeringarna och fått ett luddigt svar. Det tar jag fasta på som någonting positivt.

Anf. 5 JÖRGEN BERGLUND (M) replik:

Fru talman! Jag får väl för ovanlighetens skull säga att jag uppskattar att jag blev beskriven som "luddig". Jag tar det som någonting positivt. Det brukar sällan vara så.

Jag tycker inte att vi ska fastna i diskussionen om mål och så vidare. Jag skulle vilja hävda att det också handlar om vilken tydlighet man har haft. Vad har man haft för målbild? Hur hårt ska vi spänna bågen?

Vad gäller innehållet i det som vi ska redovisa när det gäller Nato är det som jag har sagt: Det är inte vi själva som helt bestämmer det, utan här får vi faktiskt anpassa oss vare sig vi vill eller inte.

Precis som Peter Hultqvist är inne på vill jag verkligen gå in med öppna ögon i den kommande Försvarsberedningen. Det hoppas jag att alla gör. Jag uppfattar också att Peter Hultqvist och Socialdemokraterna gör det, och jag anar att även Socialdemokraterna är villiga att diskutera ännu högre nivåer om det så krävs. Jag vill dock betona att det är förmågeutveckling som är det viktiga, inte procentsatser hit och dit.

Anf. 6 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Jag vill också säga att den tidigare oppositionen under åtta år alltid var noga med att i de här lägena tala om vikten av att ministern närvarade vid debatterna. Det gjorde också att jag själv tyckte att det var viktigt att vara här. Jag vill bara ha det sagt som en påminnelse om hur det lät en gång från talarstolen i samband med den här typen av debatter.

Georgien 2008, Krim 2014, anfallet mot Ukraina 2022 – Ryssland kommer att vara och ska vara dimensionerande för hur vi utvecklar svensk försvarsmakt framöver. Jag tror också att vi ska vara inställda på att vi kommer att ha det här säkerhetspolitiska problemet för lång tid framöver.

Då handlar det om hur vi formerar oss i Norden och hur det integreras med Nato. Det handlar om hur vi utvecklar den transatlantiska länken inom Nato men också bilateralt och multilateralt, framför allt med Finland.

Det handlar om hur vi utvecklar samarbetet inom ramen för EU.

När det gäller planeringsarbetet tillsammans med Nato tror jag att man ska se Skandinavien från Arktis till Östersjön – alltså Arktis, norsk västkust, svensk västkust, infarten till Östersjön och Östersjöområdet – som en operativ helhet, både marint och luftoperativt och när det gäller marinen. Det är där vi ska bedriva planeringsarbete.

Jag vill särskilt framhålla vikten av att samordna verksamheten i Övre Norrland när det gäller Sverige, Finland och Norge och att vi har en ledning och operativ verksamhet som är effektiv när det gäller Östersjöområdet.

Integreringen i Natos missil- och luftförsvar är också väldigt viktig. Ett första steg där skulle kunna vara att så fort som möjligt när Natomedlemskapet är klart erbjuda svenskt bidrag till Baltic Air Policing.

Som jag tidigare sa måste målsättningen vara att nå 2 procent. Det har vi också en bred överenskommelse om. Men det är också viktigt att när vi tittar på det arbetet ska vi inte mållåsa på specifikt årtal. Vi ska däremot titta på den militära effekten och civilförsvarseffekten, det vill säga totalförsvaret.

Men jag vill varna för växelkursförändringar, skuldavskrivningar, utvecklingen av försvarsprisindex, fördyrade hyror, infrastruktur, problem med leveranstider och planer på att tillföra nya poster till försvarsbudgeten som inte finns i dag. Det här riskerar när vi så småningom summerar de 2 procenten att leda till situationen att vi inte nått den nivå som vi tidigare trodde att vi skulle kunna nå genom de satsningar som skulle genomföras.

Jag gör i förhand inga utfästelser om vad det är för nivåer vi ska ha. Däremot kommer vi att följa de nivåer som vi har kommit överens om i

nuläget. Sedan får vi se vad vi kommer fram till i Försvarsberedningens arbete.

Arbetet med det civila försvaret kommer att bli en stor utmaning. Vi ligger längre fram när det gäller det militära försvaret och dess förmåga. Där har det gjorts betydligt mer. Det civila försvaret halkar efter. Ska det fungera på ett bra sätt måste civilt och militärt försvar ligga i nivå med varandra. Här finns det ett gap, och vi måste titta på hur vi hanterar det.

Sedan är det viktigt att få sagt att det civila försvaret måste dimensioneras för krigets krav. Fungerar inte civilförsvaret i en krigssituation fungerar inte heller det militära försvaret; så enkelt är det.

Med den typen av dimensionering klarar man också de civila kriserna. Då klarar man snöoväder. Då klarar man översvämningar. Då klarar man skogsbränder. Då klarar man stora olyckor och annat som kan ske. Man ska alltså ha det perspektivet. Att dimensionera efter krigets krav motsäger inte att ha ett civilt försvar som kan fungera i civila kriser.

När det gäller framtiden tror jag att arbetet måste inriktas på att fortsätta försöka stärka arméns stridskrafter. Vi ska upp till 8 000 värnpliktiga 2025. Vi bör ha en plan på att gå upp till 10 000 så fort som möjligt. Sedan kan vi naturligtvis mellan partierna här bedriva någon form av auktionsförfarande om vem som vill ha flest värnpliktiga, men jag säger minst 10 000 därför att det också krävs officerare och andra typer av befäl, infrastruktur och materiel så att man kan göra det här på ett bra och genomförbart sätt. Det är ändå så att det måste vara kvalitet i värnpliktsutbildningen. Det är inte bra om vi hamnar i ett läge där de värnpliktiga säger: Det här är ingen bra utbildning. Det här har inte varit väl använd tid.

Jag brukar kolla rätt rejält när jag är ute på regementsbesök och fråga värnpliktiga om de tycker att det fungerar på ett bra sätt och om det är bra kvalitet. Ungefär 80 procent brukar tycka att det är bra. När det gäller att kunna fortsätta inom Försvarmakten är det min bedömning att ungefär 60 procent räcker upp handen.

Att gå vidare med fler brigader kan vara en sak som är viktig för framtiden. Vi behöver förstärkningar på Gotland. Vi behöver också titta på rimligheten i ett nytt regemente i Övre Norrland. Det handlar om att vi har Esrange där uppe. Vi har Host Nation Support-uppgifter. Sverige har gemensamma uppgifter med Norge och Finland om exempelvis aktivitet vid gränserna. Arktis är en het region och kommer att vara det i framtiden också.

Vi tror också att det är viktigt att göra en översyn av undervattenskompetensen. Det här är en av den svenska marinens styrkor, och det är ett område där vi har unik kompetens. En fortsatt satsning på undervattenssidan kan också leda till att Sverige blir en väldigt stark makt även i fortsättningen. Det är ett viktigt vapensystem i Östersjömiljön.

Stridsflyget måste vi också se långsiktigt. Vad händer efter Jas 39 E-versionen?

Sverige har på båda dessa områden unik kompetens. Den går inte att återskapa om vi på något sätt bestämmer oss för att avsluta det här, så jag anser att detta är två viktiga områden där både försvarsutskottet i riksdagen och Försvarsberedningen har ett stort och omfattande ansvar.

Det krävs naturligtvis fortsatta förstärkningar av det vi kallar Försvarmaktens basplatta. Det krävs att vi ser över vad vi har i våra förråd, särskilt

nu när vi har levererat stora mängder till Ukraina. Här handlar det om svensk försvarsförmåga i det kortsiktiga perspektivet.

Det handlar om att titta på infrastrukturen i Försvarsmakten. Det handlar om vilka nya vapensystem vi ska ha och inte minst om att se hur det ser ut med reparation och underhåll, för det är ju väldigt viktigt. Ska våra vapensystem fungera måste det ske kontinuerligt underhåll. Jag tror att vi har rätt stora utmaningar att ta igen på den punkten.

Det här är några av alla de frågor som vi har att hantera inför framtiden. Då är den här budgeten, som det finns en grundläggande enighet om när det gäller ekonomin, ett sätt att ta sig vidare. Det bygger på tidigare överenskommelser som har gjorts i riksdagen och på breda försvarsbeslut. Det är det detta bygger på. Det är alltså inget unikt initiativ som har kommit nu, utan det är en fortsättning av det vi har jobbat med. Vi började egentligen 2015 och fortsatte 2020, och det ligger i linje sedan dess.

Nu får vi se vad nästa försvarsberedning så småningom återkommer med. Jag önskar ju precis som andra att vi kan komma överens om någonting brett här.

Jag har nu försökt nämna ett antal punkter som kan vara viktiga för framtiden men också risker. Vad vi inte får ägna oss åt när det gäller genomförandeprocesser är önsketänkande där vi tror att det här blir enklare än vad det är.

Sedan såg jag att det var någon som i en artikel hävdade att nu skulle det bli någon ny försvarspolitik. Jag kan inte bedöma det på det sättet därför att det som kommer att ske kommer att bygga på det som vi redan har gjort, och det kommer att vara mer av det som vi redan har breda majoriteter för. Sådana här ord som man kommer med för att förstärka marknadsföringen blir inte så mycket värda i praktiken.

Jag yrkar bifall till förslaget.
(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Andersson, Lena Johansson och Markus Selin (alla S).

Anf. 7 JÖRGEN BERGLUND (M) replik:

Fru talman! Jag hade inte alls tänkt begära replik. Som tillhörande regeringssidan känner jag ett särskilt ansvar inför kommande försvarsbehandling att inte gå i polemik i onödan. Men jag reagerade på Peter Hultqvists lilla tarvlighet, skulle jag beskriva det som, när han i sin inledning påpekade att försvarsminister Pål Jonson inte är här.

Jag kan försäkra Peter Hultqvist och övriga i kammaren att försvarsministern har ett annat åtagande, och jag kan avslöja att det rör Mali 16. Jag tycker att han gjorde rätt prioritering. Jag tror och hoppas att vi alla skulle ha gjort detsamma. Våra utlandsveteraner med anhöriga är extremt viktiga.

Fru talman! När jag ändå står här vill jag passa på att ställa en fråga till Peter Hultqvist. Jag noterade i Socialdemokraternas särskilda yttrande att man, som jag tolkade det, är kritisk till att regeringen inte har gjort någonting åt att vi behöver ytterligare en ubåt och ett regemente i Övre Norrland. Då undrar jag: Menar verkligen Peter Hultqvist att regeringen efter lite drygt åtta veckor skulle ha kastat in det nu och inte avvaktat den försvarsberedning vi har? Eller hur menar Socialdemokraterna där?

Anf. 8 PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! För det första hade det jag sa ingenting med någon tarvlighet att göra, utan det var en ren konsumentupplysning om ert eget agerande under oppositionsåren. Jag vet inte hur många gånger just frågan om försvarsministerns närvaro markerades i denna typ av debatter. Så det var bara en påminnelse om hur det en gång var. Jag försökte påminna om hur det en gång var även i mitt tidigare replikskifte. Det där får ni nog alltså ta på ert eget konto, om vi säger så.

När det sedan gäller det som står i vårt yttrande är det markeringar inför framtiden, som vi tycker att det är rimligt att göra i dag. Jag gjorde också en hel del markeringar i mitt inledningsanförande som inte är direkt kopplade till det som står i budgetpropositionen utan har ett mer framtidsinriktat perspektiv.

För oss är det viktigt att föra fram en hel del sådana här saker som plattform. Vi vill ju att vår politik ska bli känd. Vi vill påverka detta. Vi vill inte bara sitta i slutna rum och göra upp. Det är viktigt att man både inom Försvarsmakten och bland allmänheten ser att vi har en politisk vilja, så det är väl inget konstigt med detta.

Regeringens takt i det egna beslutsfattandet och vad ni vill göra för markeringar är inget jag har ansvar för. Det jag har noterat hittills är rätt allmänt hållna artiklar och så presskonferensen. Sedan kommer vi igång med Försvarsberedningen, och då får vi reda ut dessa frågor där.

Men det kan vara bra – och detta är ingen ny tarvlighet, om det är så du upplever det – att fundera lite på ert eget agerande under de gångna åren. Jag kan göra långa uppräkningsom du så önskar. Jag märker i alla fall att attityden nu när ni har regeringsmakten är en annan än när vi hade regeringsmakten, och det kan väl vara bra.

Anf. 9 JÖRGEN BERGLUND (M) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att detta gäller även Socialdemokraternas retorik i regering respektive i opposition. Jag nöjer mig så.

Anf. 10 PETER HULTQVIST (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte vad det där egentligen innebar i praktiken. När jag satt i regeringen försökte jag vara tydlig med våra uppfattningar och åsikter. Jag försökte vara tillgänglig, både i förhållande till Försvarsberedningen och i andra sammanhang, och meddela, tala om, informera och diskutera. Det är väl ett viktigt förhållningssätt för en minister.

Jag vet kanske bättre än många andra hur viktigt det är med medalj-utdelningar, så jag ifrågasätter inte prioriteringen. Jag ville bara upplysa om hur ni själva agerade på er tid. Jag har förståelse för Pål Jonson – jag säger inget om det. Men jag tycker ändå att det är bra om ni kommer ihåg hur det var.

Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Vi debatterar i dag utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap; det är försvarsutskottet som gör det. Låt mig inledningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på den reservation som är framlagd.

Just nu ljuder flyglarm över hela Ukraina. Nu på morgonen har det kommit fram att Ryssland har skickat över 60 robotar. Det är strömlöst i Odessa, Kiev, Charkiv och många andra städer. Det är väldigt tydligt att det inte går så bra på stridsfältet för Ryssland men att man i stället väldigt fullt satsar på att slå ut strömförsörjning och vatten för att på det sättet minska försvarsförmågan. Men vi märker att ukrainarna är väldigt fasta i att fortsätta försvara sitt land. Om de inte fortsätter finns inte Ukraina kvar.

Den 24 februari inleddes denna attack, när Ryssland gav sig på sitt grannland. Och på julafton, vänner i kammaren och ni som sitter på läkta- ren eller ser detta på tv, är det tio månader sedan angreppet startade.

Vi har all anledning att fortsätta stödja Ukraina. Vi har nyligen beslutat om ett stort paket, och regeringen kommer att fortsätta stödja. Vi, tillsam- mans med andra länder i Europa, liksom Amerika och Storbritannien, kommer att fortsätta, för precis som sades förut är det inte bara för sig själva de strider – de strider för oss. Vi har en skyldighet att fortsätta ställa upp. Det är väldigt viktigt att få detta sagt när vi diskuterar det här. Vi diskuterar i första hand det svenska försvaret, men detta är en oerhört vik- tig del att lyfta fram.

Det tuffare säkerhetspolitiska läge vi ser är, som någon också sa förut, ingen luftgrop, tyvärr. Det är något som kommer att råda under överskåd- lig framtid. Vi som sitter här i kammaren har sannolikt att under vår livstid se fram emot detta skärpta säkerhetspolitiska läge. Just nu ser vi scener som vi inte har sett sedan andra världskriget. Detta sätter naturligtvis blicken på oss själva och på vikten av att vi stärker vårt försvar.

Vi har ett bra försvar, fru talman, men det är för litet. Det behöver bli större; vi behöver utöka. Vi kommer nästa vecka att starta en försvarsbe- redning. Det är jätteviktigt, och jag är glad för att vi i detta betänkande har en enighet. Min förhoppning är att vi i Förvarsberedningen också kan ha en fortsatt enighet om att vi behöver gå vidare med att stärka vårt försvar.

Låt mig bara nämna några saker som jag från Kristdemokraternas sida tycker att det är viktigt att vi gör. Det är naturligtvis viktigt att vi fortsätter att öka försvarsanslagen. Vi ligger i dag på ungefär 1,3 procent, och vår bedömning är att vi till 2026 kommer att kunna nå upp till 2 procent.

Flera av oss var nere på det parlamentariska mötet med Nato i Madrid för några veckor sedan, och då påpekade Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg att 2 procent är ett golv. Sannolikt behöver vi i flera länder se framför oss det som redan har gjorts i exempelvis Baltikum och Polen: att man under en tid får gå upp över den nivån. Vi måste nämligen göra nöd- vändiga investeringar. Försvarsmakten, både den civila och den militära, har alltför länge fått stryka på foten, och nu måste vi göra nödvändiga in- vesteringar på olika områden.

Vi vill gå med i Nato; jag är glad att vi har en enighet om det i riksdagen. Min förhoppning är att vi kan göra det så fort som möjligt. Det innebär det viktiga att vi kan få gemensam försvarsplanering. Det kommer att öka styrkan för oss men också tryggheten för grannländer. Vi kommer att kunna ha ett ökat samarbete mellan Norge och Sverige och mellan Finland och Sverige och i vårt område. Detta är, som också sades förut, *ett* opera- tionsområde, där vi kommer att få ett speciellt ansvar i Nato.

Låt mig nämna några saker som vi ser framför oss att vi behöver göra när det gäller att stärka vårt försvar. Jag tänker på armén. Vi har bestämt oss för att vi ska ha tre brigader. Vi ser, fru talman, framför oss att vi behöver utöka till fem brigader. Vi bör ha två brigader som skulle kunna hjälpa till mot Nordkalotten, tillsammans med Norge och Finland. Men vi skulle också behöva ha en brigad som i framtiden kan hjälpa till med ökad närvaro i Baltikum.

Detta gör också att vi behöver öka antalet värnpliktiga. Vi behöver inte ha någon sifferkapplöpning, men vi ser att vi behöver nå upp till 8 000 och sedan 10 000, som Peter Hultqvist sa förut. Sedan ser vi framför oss att vi behöver gå upp till 12 000. Detta kommer att skapa avkastning så att vi kan fylla alla dessa brigader med soldater, för det är viktigt att de blir fulltaliga och att man kan öva fullt ut. Det som historiskt sett har missats och det som skapar riktig militär förmåga är övningar. Därför är det viktigt att vi ökar antalet värnpliktiga och på det viset får fulltalighet och därmed ökad förmåga.

Det är också viktigt med marinen. Vi har ytstridsfartyg, men vi ser att vi i Natokontexten sannolikt kommer att få ett ansvar för att hjälpa till att hålla sjövägar öppna. Vi ser framför oss att vi behöver öka antalet ytstridsfartyg och att vi också behöver öka antalet ubåtar med åtminstone en.

Flygvapnet har varit avgörande för Sverige historiskt och kommer att fortsätta att vara det. Vi ser framför oss att vi behöver öka antalet divisioner från nuvarande sex till åtta och att vi också behöver satsa på basystemet. Hur fina och fantastiska våra Jasflygplan än är så är de väldigt sårbara på marken. Därför är det viktigt att vi har basystemet i funktion så att vi kan flytta ut våra flygplan och har personal som kan klargöra dem.

Detta ökar vår förmåga rejält och är inlagt i planeringen, men vi behöver också gå vidare och snabba på detta. Vi har ju inte all tid, tänker jag, utan vi behöver snabba på. Om vi är överens om att ett militärt angrepp på Sverige inte kan undvikas behöver vi snabba på och göra de nödvändiga investeringar som krävs för att vi ska ha ett starkt försvar för oss och tillsammans med andra.

Allra sist vill jag instämma i tacket till all militär personal i vårt land, i Mali och på andra platser, om ni till äventyrs tittar på denna debatt. Kristdemokraterna vill rikta ett stort tack till er för den insats ni gör. Ni gör det inte förgäves, för ni skapar trygghet för oss och var än i världen ni befinner er. Jag önskar er också en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 12 LARS WISTEDT (SD):

Fru talman, ärade ledamöter och kära befolkning ute i landet! I dag debatterar vi utgiftsområde 6 Det militära försvaret och samhällets krisberedskap, och jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag och även påpeka att vi har lämnat in ett särskilt yttrande avseende tvåprocentsregeln.

Hela Sverige ska kunna försvaras. Denna urgamla princip gällde ända fram till år 2000 när de stora neddragningarna inleddes. Det gjordes då ingen nämnvärd reflektion över de förändrade omvärldsförhållandena. Det fanns mängder med orostecken, men vi tog dem inte på allvar.

Ryssland utvecklades inte alls i den positiva riktning som världen hade hoppats på efter 1991. Revanschismen i Ryssland blev tydligare från 2004, men det föranledde inga större reaktioner i Sverige. Nedmonteringen av beredskapen fortsatte. Kriget i Georgien 2008 utkämpades långt från alla svenska tv-soffor, och inte heller annekteringen av ukrainska områden, bland annat Krim, 2014 fick svenskarna att sätta kaffet i vrångstrupen.

Rysslands utträde ur CFE-avtalet om konventionella styrkor med mera i Europa 2007, det nämnda kriget i Georgien och annekteringen av Krim resulterade i en del begränsade handlingar, mest diverse fördömanden.

År 2015 började vi dock se vissa livstecken i politiken, och den dåvarande regeringen tillsköt ytterligare medel till försvaret. Efter det har en långsiktig process inletts, och vi kan i utskottets betänkande se hur en långsiktig process för återuppbyggnad börjar ta form.

De utredningar som har tillsatts är ett första steg på vägen, men återuppbyggnad kostar pengar och tar tid, massor av tid – och tid är något vi har väldigt ont om just nu.

Fru talman! På många sätt liknar vår situation i dag den som Sverige stod inför 1939–1940 då våra omedelbara grannländer överfölls och i de flesta fall ockuperades av antingen Nazityskland eller Sovjetunionen. Det tog sedan decennier att bygga upp ett svenskt totalförsvaret, och det måste vi ha med i beräkningarna inför kommande budget- och beslutsprocesser. Detta sker inte över en natt.

Med anledning av detta vill jag verkligen understryka, liksom tidigare talare, att vi behöver en långsiktig strategisk inriktning med brett parlamentariskt stöd som inte ändras efter varje val. Försvaret får inte återigen bli en budgetregulator.

Vilket militärt hot ska vi inrikta återuppbyggnaden mot? I vårt område finns det i dag bara en potentiell angripare, och det är Ryssland. De övriga nationerna är antingen med i Nato eller EU eller är neutrala demokratier.

Frågan är vilket Ryssland vi ska dimensionera totalförsvaret mot: det Ryssland vi såg före 2022, det Ryssland vi ser nu som för krig i Ukraina med begränsad framgång och folkrättsvidriga metoder eller ett pånyttfött Ryssland med revanschism och dolkstötslegender i bakgrunden som återuppstår, drar lärdomar av dagens krig och anpassar sig för att bli effektivare – ungefär som det tyskarna gjorde på 30-talet och sedan överraskade världen med 1939.

Tyvär är det nog det sistnämnda Ryssland vi måste ha som utgångspunkt för vår planering. Låt oss därför inte göra om misstagen från 90-talet och tro på godhet i Ryssland.

När vi nu tittar in i kristallkulan för att bedöma framtida hot måste vi alltså våga analysera varför vi inte ville se den tidens tecken på en rysk återupprustning under slutet av 90-talet och början av 2000-talet och ta med oss det inför kommande planeringsprocesser i såväl försvarsberedning som försvarsutskott.

Fru talman! När det gäller försvarsplaneringen är det viktigt att vara medveten om Sveriges kommande roll inom Nato och därigenom givetvis i försvaret av Norden. Här är hela försvaret en del av Nato, inte bara en liten del som vi skickar hit eller dit och som går in och ur som i en frimärksklubb. Är man med i Nato är man med, med hull och hår. Detta måste vi ta hänsyn till i bland annat kommande försvarsberedningar.

Vi har också andra internationella åtaganden under nästa år: ordförandeskap i EU, medföljande projekt, PESCO, Europeiska försvarsfonden, svenskt ordförandeskap i Nordefco och ett fortsatt bilateralt samarbete mellan Sverige och Finland. Ledamoten Hultqvist nämnde också en rad olika andra åtaganden, bland annat den transatlantiska länken.

Det kommer att ställas helt nya och andra krav på våra stridskrafter och vårt civilförsvar, inte minst nu när vi aktivt ska stödja grannländer inom ramen för den gemensamma försvarsplaneringen.

Trovärdigheten måste stärkas, och det måste vi vara noga med. Tidigare har vi mest haft tuff retorik och skarpa formuleringar, men det är inte tillräckligt. Vi måste faktiskt sätta handlingskraft och materiel bakom orden och visa att vi kan och vågar säga ifrån. Då kommer vi att uppfattas som trovärdiga av ett nytt Ryssland.

För att få mesta möjliga av pengarna måste vi inom politiken vara tydliga med att ge uppgifter till dem som ska planera och genomföra detta, det vill säga försvarsmakt, totalförsvar och så vidare. Vi ger dem uppgifter och resurser och sedan mesta möjliga handlingsfrihet att utforma detta. Vi ska inte vara med och pilla i detaljerna, utan det löser man i dialog med regering och försvarsmakt. Totalförsvarets personal är proffs och vet bäst hur man gör detta. Detta kommer Sverigedemokraterna att trycka på, framför allt i den kommande försvarsberedningen.

Fru talman! Med anledning av ovanstående resonemang vill Sverigedemokraterna i sitt särskilda yttrande framhålla att tvåprocentsmålet inte får bli ett mål i sig, ett slags sifferexercis, utan det är som tidigare antytts försvarets samlade förmåga och kapacitet att försvara vårt land, folk och statskicks som är det verkliga målet. Den samlade totalförsvarsförmågan oavsett ekonomiska svängningar, räntehöjningar, valutakurser och vad det nu kan vara är det viktiga att nå upp till, inte själva pengamålet i sig. Vi måste också ta med eventuella kostnadsökningar för Natomedlemskapet.

Tvåprocentsmålet måste vara en bas, och totalförsvarsbudgeten måste därför tillåtas att överstiga denna nivå även i närtid beroende på vad som krävs.

Jag vill också tacka inte bara Försvarsmaktens personal utan alla inom totalförsvaret som dygnet runt och med stor ambition arbetar för att säkra vår försvarsförmåga.

(Applåder)

Anf. 13 ANNA STARBRINK (L):

Fru talman! År 1998 höll Folkpartiet landsmöte. Det hade redan gått några år sedan Berlinmuren föll, och vi var mitt i en tid som starkt präglades av en öppenhetssvept som formligen svepte över Europa och fick unga människor, som jag själv vid den tiden, att starkt känna vad frihet innebär. Vi kunde nästan ta på den.

Vi korsade alla gränser i Europa, och vi fick inblick i livet i öst och knöt många vänskapsband. Men vi var aldrig naiva. Vi visste att freden och friheten aldrig får tas för given, och vi visste att ensam inte är stark, bara ensam. Folkpartiet, dåtidens Liberalerna, beslutade på landsmötet i Lund att vi ska arbeta för ett svenskt medlemskap i Nato, och det har vi gjort sedan dess.

Det var uppenbart för oss då att alliansfriheten inte kan säkra vår frihet i framtiden. Vi kände också starkt att vi behöver vara solidariska med and-

ra demokratier. Detta var och är fortfarande våra starkaste argument för ett svenskt Natomedlemskap. Och i dag har vi äntligen nått fram till tröskeln till försvarsalliansen. Det är oerhört betydelsefullt, inte bara för oss som var unga när muren föll utan också för våra barns och våra barnbarns framtid.

Det räcker förstås inte att vi blir medlemmar i Nato, utan vi måste stärka vår egen försvarsförmåga. Både som land och som folk måste vi vara redo att möta de största av utmaningar. Det är en ny verklighet som formas, med Putins fruktansvärda anfallskrig mot Ukraina och maktambitioner som vi inte helt och fullt vet vidden av. Men verkligheten formas också av de ökande klimathoten, som kommer att påverka våra liv än mer påtagligt i framtiden. Och som alltid är det de människor som redan är sårbara som drabbas hårdast.

Fru talman! Vi ska ändå inte vara rädda för framtiden. I stället ska vi tillsammans ta ansvar, leda vägen och vara med och forma vår framtid. I den budget och det utgiftsområde som vi diskuterar här i dag måste fokus ligga på att stärka Sveriges motståndskraft och det militära försvaret så att vi alla kan känna trygghet i förvisningen om att vi som nation har förmåga att försvara vårt eget land och våra blivande allierade i ett ömsesidigt, förtroendefullt och nära samarbete. Lika viktigt är det, av samma skäl, att vi stärker det civila försvaret.

Fru talman! De stora ekonomiska satsningar som nu görs och som ligger framför oss, tillsammans med de höga ambitioner som regeringen har visat att den har, måste ge effekt. Därför är det bra att det nu startas en ny myndighet, Myndigheten för totalförsvarsanalys. Även detta är något som Liberalerna har arbetat för. Jag ser den som ett viktigt verktyg för att följa upp totalförsvaret och hur det utvecklas i förhållande till den riktning som vi här i riksdagen stakar ut.

Fru talman! Tortyrkammare för barn – har någon hört något så fruktansvärt? Kan vi föreställa oss hopplösheten i detta? Sönderbombade mödravårdsmottagningar, lekparker som måltavlor för ryska angrepp och hundratals barn som försvunnit – har någon hört något så fasansfullt? Och det är bara ett axplock ur den häpnadsväckande rapportering vi får ta del av från krigets Ukraina. Det är axplock av ondska.

Att Ukraina klarar att försvara sitt land mot Ryssland och dess fruktansvärda anfallskrig är avgörande för säkerheten i Europa, men här och nu handlar det framför allt om alla människor som får uppleva krigets fasor. De måste få en chans att få sin frihet tillbaka och bygga upp sin tillvaro igen.

Nyligen gjorde Sverige ett stort stödpaket, som var större än alla tidigare paket tillsammans, och skickade till Ukraina. Men det kommer att behövas mer. Kommande stödpaket behöver formas med lyhördhet för vad Ukraina efterfrågar och behöver.

Den budgetproposition som regeringen har lagt fram ger goda förutsättningar för att vi för det första ska kunna stärka vårt militära och civila försvar, för det andra göra vårt inträde i Nato till en viktig insats för att stärka vår försvarsförmåga och vår solidaritet med andra länder och för det tredje – sist men inte minst – fortsätta vårt militära och humanitära stöd för Ukraina.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 14 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Vi debatterar nu utgiftsområde 6, Försvar och samhällets krisberedskap. Jag ska gå in på några ingångar som Centerpartiet har generellt om totalförsvaret men också ingångar som vi har i vår reservation och vårt särskilda yttrande.

Fru talman! Svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga. Krigsförbanden ska öka sin krigsduglighet enskilt och tillsammans med andra, nationellt och internationellt.

Förmågan att samtidigt mobilisera hela krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap är av grundläggande betydelse. Beslutade organisatoriska förändringar i krigs- och grundorganisationen och beslutade stora investeringar bland annat för att säkerställa grundläggande funktioner såsom ledning och logistik och för att vidmakthålla och utveckla befintlig materiel, anskaffning av ammunition och förbrukningsmateriel samt nyinvesteringar ska genomföras. Att fortsätta att satsa på alla delar inom försvaret är viktigt – armén, flyget, marinen och självfallet cybersäkerheten.

Fru talman! Det är som sagt viktigt med fortsatta satsningar på det svenska försvaret, med både pengar, regementen, vapen och utrustning. Men ska vi göra detta är det en sak som är lika viktig i ett försvar som ska finnas i hela landet, och det är att vi satsar på personalen och de värnpliktiga. Vi måste hela tiden jobba med att se till att villkoren är bra så att man väljer att stanna kvar inom Försvarsmakten. Det gäller satsningar på personalförsörjningen både inom totalförsvaret i stort och inom Försvarsmakten generellt. Personalen är grunden i att rusta vårt försvar.

Fru talman! Centerpartiet värnar kraften i den svenska frivilligrörelsen och inte minst de frivilliga försvarsorganisationerna. De kommer alltid att ha en viktig uppgift i det svenska totalförsvaret, bland annat som bemaningsfunktion. Men deras roll är bredare än så. Deras uppgift är att engagera medborgare i försvaret av Sverige, vilket är grundläggande för att försvarsviljan, försvarsförmågan och motståndskraften i samhället ska vara god.

Det är viktigt att dialogen både mellan Försvarsmakten och de frivilliga försvarsorganisationerna och mellan övriga totalförsvarsmyndigheter och de frivilliga försvarsorganisationerna är god med utgångspunkt i insikten om ett ömsesidigt beroende av de olika roller man har.

De frivilliga försvarsorganisationerna behöver utvecklas vidare utifrån sina egna mervärden och förutsättningar och övriga myndigheters behov. Frivilligheten är ett sätt för människor runt om i landet att bidra med sin kompetens och sina erfarenheter till försvaret av Sverige, även om man inte är soldat, sjöman eller anställd för tidvis tjänstgöring inom Försvarsmakten. Att vara engagerad inom frivilligheten är kanske det finaste man kan vara.

Fru talman! I det pågående kriget i Ukraina har Ryssland vid upprepade tillfällen genomfört såväl cyberattacker som fysiska attacker mot energisektorn. Även energisektorn i EU och Sverige har attackerats digitalt under de senaste åren.

Att energisektorn används strategiskt som pjäs i säkerhetspolitikens spel har varit tydligt under de senaste åren. I fråga om försvar och krisberedskap vill Centerpartiet därför betona att vår omfördelning av medel sker med fokus på att stärka energisektorns motståndskraft. Centerpartiet anser

att det är nödvändigt både utifrån det nya säkerhetsläget och utifrån förväntningarna som Natosamarbetsländerna har om att försvarsanslagen ska uppgå till minst 2 procent. Jag delar också just den beskrivning som flera andra kollegor i utskottet har gett om att det är just försvarsförmågan som måste ha den högsta prioriteringen.

Hela samhällets krisberedskap och det civila försvaret är mycket viktiga delar av totalförsvaret. Centerpartiet har under lång tid varit pådrivande för ökade resurser till det civila försvaret. Därför tycker jag och Centerpartiet att det är väldigt bra att regeringen nu satsar på det civila försvaret, och vi kommer att bevaka att denna ambitionshöjning verkligen också genomförs.

För att finansiera en satsning på att stärka energisektorns motståndskraft föreslår Centerpartiet att anslaget 1:8 minskas med 50 miljoner kronor för år 2023 och att en satsning på att stärka energisektorns motståndskraft görs, bland annat genom ytterligare 25 miljoner kronor till anslaget för krisberedskap.

Fru talman! I inriktningsbeslutet för försvarsperioden betonade utskottet vikten av kostnadskontroll, transparens och effektivitet i materieförsörjningsprocessen. Centerpartiet anser att det fortsatt är viktigt att riksdagen under uppbyggnaden av försvaret ges en god kostnadskontroll, att det finns spårbarhet och sker uppföljning när det gäller materieförsörjningsprocessen. Att tillgodose förbandens materielbehov är avgörande för förstärkt förmåga inom den krigsorganisation som riksdagen har beslutat om, och en mycket stor andel av de medel som riksdagen anvisar inom materielområdet används för de två väsentliga säkerhetsintressen som omfattas av systemet med objektsramar.

För att underlätta riksdagens styrning och uppföljning inom materielområdet anser vi därför att regeringen bör fortsätta att utveckla objektsramar för stridsflyg och undervattensförmåga inför budgetpropositionen 2024.

Fru talman! Jag vill också nämna några ord om samexistens. Det kommer att vara mycket viktigt de kommande åren att Försvarsmakten växer på de platser där man finns i dag men kanske också på andra platser runt om i landet. Men det får inte vara så att lokalsamhället och Försvarsmakten står i konflikt med varandra. Det är bara några dagar sedan som det uppmärksammades i Norrtälje kommun, där Försvarsmakten varit verksam under många år, att en person ville bygga ett hus. Man har överklagat till regeringen, och regeringen har gått på Försvarsmaktens linje om ett nej till byggnation. Men i dag finns det redan ett hus på fastigheten. Det måste bli så att Försvarsmakten och hela lokalsamhället tillsammans kan nyttjas och hitta lösningar för att just kunna samexistera över hela landet.

Därför är det tråkigt att den nya regeringen valt att inte gå vidare med det tillkännagivande som Centerpartiet varit pådrivande om kring just samexistens. Detta är en fråga som vi fortsatt kommer att följa mycket noga under mandatperioden. Vi vill se ett starkare och utbyggt försvar i hela landet. Och jag och Centerpartiet är de första att skriva under på att vi bör kunna göra detta tillsammans för att utveckla försvaret och lokalsamhället i hela Sverige.

Fru talman! Avslutningsvis: I betänkandet finns det en reservation från Centerpartiet som jag yrkar bifall till. I övrigt hänvisar jag till Centerpartiets särskilda yttrande.

Jag vill även önska fru talmannen, kollegorna i utskottet och utskottskansliet en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Anf. 15 CAMILLA BRUNSBURG (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Mikael Larsson för hans anförande i denna viktiga fråga som handlar om återuppbyggnaden av Sveriges totalförsvar. Jag instämmer i mycket av det som han anför, och det är bra att Centerpartiet delar de fyra samarbetspartiernas målbild av att vi ska nå upp till 2 procent av bnp redan 2026.

Det som är intressant i Centerpartiets yrkande är att Centern i sitt enskilda budgetförslag vill slå undan benen på och banta ned FRA med 50 miljoner kronor jämfört med vårt budgetförslag. FRA bidrar starkt till att stärka och skydda Sverige och svenska intressen. Det sker bland annat genom information till uppdragsgivare om utländska förhållanden av betydelse för Sveriges utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Det sker också genom deras samarbete. Det är också en del av att finansiera verksamheten för det nyetablerade Nationellt cybersäkerhetscenter. Att då slå undan benen på FRA, som bidrar till att skydda Sverige och Sveriges intressen när vi står inför de största utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska prövningarna i modern tid, anser jag är direkt oansvarigt.

Hur förklarar Centerpartiet för svenska folket att ni till skillnad från oss andra inte på samma sätt vill bidra till att skydda samhällsviktiga funktioner och säkra förutsättningarna för ett cyberförsvar och ett nationellt säkerhetscentrum genom att ni vill dra ned på anslaget till FRA med 50 miljoner kronor?

Anf. 16 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Camilla Brunsberg för frågan. Jag delar uppfattningen att FRA är en väldigt viktig verksamhet och har en betydande del i det arbete som görs inom Försvarsmakten, inom totalförsvaret och i skyddet av Sverige. Det är jag helt med på, och det är en väldigt viktig del för Centerpartiet också.

Men vi ser just nu runt om i Europa, och vi har sett det i vår närhet under de senaste åren också, exempelvis att attacker mot samhällskritisk infrastruktur sker. Det är väldigt allvarligt med tanke på spänningarna i dag. Vi vill också verkligen jobba aktivt för att denna infrastruktur stärks med skydd. Först får man kanske utreda på vilket sätt man ska göra det och vad man ska göra. På detta sätt vill vi satsa på just dessa delar. Därför har vi valt att ta 50 miljoner kronor från FRA och använda dem för att börja jobba än mer än vad som kanske görs i dag med detta skydd av denna samhällskritiska infrastruktur.

FRA är jättebra och mycket viktigt. De har ett mycket viktigt uppdrag att göra framöver. Jag står helt bakom det. Men vi behöver också jobba mycket mer med de delar som rör skydd av samhällskritisk infrastruktur. Därför har vi i vårt budgetförslag valt att flytta dessa 50 miljoner kronor dit.

Anf. 17 CAMILLA BRUNSBURG (M) replik:

Fru talman! Jag delar Mikael Larssons uppfattning att Sveriges energisystem behöver stärka sin motståndskraft. Att det behövs beror framför allt på att Centerpartiet tillsammans med sina numera nästan etablerade samarbetspartier på vänstersidan har sett till att Sverige har stängt ned sina kärnkraftsreaktorer. Det gör oss oerhört sårbara inför framtiden.

Nu tror uppenbarligen Centerpartiet att vi ska säkra vår energiförsörjnings motståndskraft genom att finansiera det med 25 miljoner kronor extra till krisberedskapen. Vi som inte ville stänga ned kärnkraften kan passa på att säga att det behövs mycket mer än 25 miljoner kronor till krisberedskapen. Jag är också fast övertygad om att om vi en dag skulle stå inför ett skarpt läge är det Nationellt cybersäkerhetscenter och underrättelsetjänsten som på allvar kan avslöja och förebygga hot mot energiförsörjningen.

Jag tycker att det är ganska bekymmersamt att man vill minska budgeten för FRA:s underrättelseverksamhet med 50 miljoner kronor. Vi har väldigt stora utmaningar framför oss. Jag tycker därför faktiskt att Mikael Larsson ska svara så att svenska folket förstår hur det skulle kunna stärka vår energiförsörjnings motståndskraft att montera ned FRA:s verksamhet med 50 miljoner kronor.

Anf. 18 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen att krisberedskapen behöver mycket mer pengar och att man ska arbeta mycket mer med den. Centerpartiet är de första att skriva under på det.

Jag tycker dock att det blir lite konstigt när ledamoten säger att vi har monterat ned kärnkraften och att det är enbart den som ska skyddas. Det är nästan så jag tolkar ledamoten. Det gäller hela energisektorn – vindkraft och vattenkraft. Jag har suttit fyra år i trafikutskottet. Och den digitala infrastrukturen måste skyddas. Vi har sett i Europa att järnvägsnät och tåg har slagits ut. Vi måste kanske skydda denna typ av kritisk infrastruktur också. Det handlar alltså inte enbart om kärnkraften.

Självklart ska kärnkraften skyddas så att det inte blir som det tyvärr råkade bli i exempelvis Ukraina. Men ledamoten siktar i sitt inlägg in sig enbart på att vi har monterat ned kärnkraften, och vi har inte monterat ned någon kärnkraft. Skyddet av kritisk infrastruktur gäller horisontellt över allting i Sverige. Det är inte enbart inriktat på kärnkraft. Allting måste skyddas för att vi ska klara av våra grundläggande funktioner i Sverige när det gäller krisberedskapen.

Vi tar 25 miljoner och lägger på annat inom kritisk infrastruktur, och det skulle kunna vara mycket mer; det är jag den första att skriva under på. Men att i det här läget ta 25 miljoner från FRA, som har fått mycket pengar sedan tidigare, tror jag att både svenska folket och flera här i kammaren kan förstå är okej. Det skulle dock behövas mycket mer till krisberedskapen och till skyddet av kritisk infrastruktur – och FRA ska självklart ha de pengar man redan har.

Anf. 19 EMMA BERGINGER (MP):

Fru talman, ärade ledamöter och åhörare! Det säkerhetspolitiska läget är mycket allvarligt. Rysslands fruktansvärda och olagliga invasion av Ukraina har dramatiskt förändrat ett redan försämrat säkerhetsläge i Europa, vilket även får konsekvenser för Sverige.

Det ryska anfallskriget manifesterar riskerna med auktoritära ledare, militarism och massförstörelsevapen, liksom vikten av att omvärlden står enad i sitt försvar för folkrätten, människovärdet och freden. Miljöpartiet stöder att Sverige solidariskt hjälper Ukraina inte bara med humanitärt bistånd utan också med vapen. Att vi hjälper Ukraina att försvara sig mot angriparen Putin är viktigt för hela Europas säkerhet, demokrati och frihet.

Miljöpartiet stöder också en snabbare och mer omfattande återuppbyggnad av såväl det militära som det civila försvaret än vi tidigare har sett behov av. Vi står bakom överenskommelsen från våren 2022 om att anslagen till försvaret ska nå 2 procent av bnp så snart det är praktiskt möjligt, det vill säga när det är möjligt att på ett effektivt sätt omsätta ökningarna i en starkt försvarsförmåga.

Det är här viktigt att understryka att vi alltså inte bara vill öka försvarsutgifterna utan att vi också vill att de omsätts i starkt förmåga – samt att balansen mellan det militära och civila försvaret förbättras genom att det civila försvaret nu också blir prioriterat på ett annat sätt än det varit under alltför lång tid. Till skillnad från regeringens förslag vill Miljöpartiet se en större satsning på det civila försvaret och krisberedskapen.

Fru talman! Det är samtidigt fortsatt viktigt att alltid väga försvarets behov mot statens övriga behov inom exempelvis välfärd och klimat-omställning, vilket också är grundläggande för ett tryggt och säkert samhälle. Den här regeringens första budget är ett tydligt svek mot klimat och miljö men också mot välfärden och utsatta människor både i Sverige och i vår omvärld – inte minst barnen, vilket uppmärksammas av en rad barnrättsorganisationer i en debattartikel på Altinget i dag.

Med tanke på regeringens tillkortakommanden inom andra utgiftsområden är frågan om man har landat rätt i sina prioriteringar. Miljöpartiet har i sin budget medel både för klimat och välfärd och för att tillföra utgiftsområdet sammanlagt 1 815 000 000 kronor mer än regeringen för 2023 – detta för att stärka det civila försvaret och krisberedskapen.

Eftersom vår budget är större än regeringens och de ramar som har fastställts av riksdagen kan vi inte reservera oss till förmån för vårt förslag. Vi får därmed avstå från ställningstagande, men vi redogör för vår politik under utgiftsområdet i ett särskilt yttrande.

Fru talman! I skuggan av kriget i Ukraina växer ett annat säkerhetshot. Klimatförändringarna är ett hot mot människors liv, hälsa och säkerhet. Det handlar inte bara om extremväder och förändrade förutsättningar för våra livsmiljöer utan också om att risken för spänningar, konflikter och krig ökar när förnödenheter tryter och människor tvingas på flykt.

Vi måste göra allt som står i vår makt för att minska utsläppen av växthusgaser drastiskt och samtidigt anpassa samhället så att det kan klara påfrestningarna från ett förändrat klimat. Men alltför få partier tar klimathotet på det allvar som krävs. Den viktigaste förebyggande insatsen är att minska utsläppen av växthusgaser, men regeringen för tvärtom en politik som ökar utsläppen och därmed risken för en klimatkatastrof. På utgiftsområde 6 lyser perspektivet att klimatet är ett säkerhetspolitiskt hot med sin frånvaro.

Fru talman! I en föränderlig värld behöver samhället ha beredskap för en rad olika händelser. Vi vet inte när eller var effekterna av klimatförändringarna slår till eller om naturkatastrofer och pandemier kommer att inträffa, men vi behöver vara beredda att möta dem när så sker. Detta kräver

ett väl fungerande totalförsvaret där det civila och militära försvaret arbetar gemensamt i händelse av höjd beredskap eller kris.

Samtidigt måste Sverige kunna möta ett säkerhetspolitiskt läge där gränsen mellan krig och fred inte är lika tydlig som tidigare – det som kallas gränsproblematik och som av regeringen även benämns hybridhot. Vi behöver också bygga upp motståndskraften i samhället mot desinformation och påverkanskampanjer som syftar till att destabilisera samhället och undergräva vår demokrati.

Fru talman! Ett väl fungerande militärt försvar är helt avhängigt ett väl fungerande civilt försvar, och därför behöver det tillföras både mer medel och mer personal till det civila försvaret. Ett starkt civilförsvar ökar motståndskraften och möjligheten att stötta det militära försvaret.

Vi vill satsa mer på att bygga upp en stark motståndskraft såväl mot väpnade angrepp som mot effekterna av klimatförändringar, pandemier och naturkatastrofer. Därför vill vi tillföra anslaget till krisberedskap 1 miljard kronor och anslaget till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 750 miljoner kronor.

Vi vill också stärka kustbevakningen, bland annat för att kunna genomföra en effektiv miljöbevakning. Det gäller inte minst vid situationer likt Nord Stream-läckan. Därför har vi i vår budgetmotion tillfört Kustbevakningen 25 miljoner kronor.

Fru talman! Vår krisberedskap ska vara robust, genomtänkt och anpassad till våra nuvarande och framtida behov. Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, gör ett gediget arbete med forskning för Försvarsmakten och regeringen. Denna forskning är dock mestadels inriktad på det militära försvaret, och därför tycker Miljöpartiet att FOI bör få ett omfattande uppdrag av regeringen att bredda och fördjupa forskningen kring det civila försvaret. Även detta har vi föreslagit medel för i vår budgetmotion.

Fru talman! Under en längre tid har beredskapen i Sverige monterats ned till förmån för slimmade just-in-time-leveranser och snabb lageromsättning, och konsekvenserna blev förödande när det nya coronaviruset nådde Sverige. Det vi vill ska stå starkt i en kris måste byggas starkt också i vardagen.

Vi behöver ha en beredskap för katastrofer i klimatförändringarnas spår, pandemier och andra tänkbara händelser samt en organisation som klarar oväntade händelser. Lagerhållning av kritiska varor och sjukvårdsmateriel med mera måste byggas upp igen. För att kunna hålla tillräckligt flexibla och omfattande lager behöver ansvaret för lagerhållningen ligga på nationell nivå, och näringslivet behöver involveras.

Som en del i att stärka det civila försvaret vill vi också införa en civil tjänstgöring som kompletterar den militära värnplikten. Det är en civilplikt som är inriktad på att stärka samhället i händelse av kris, vilket kan handla om alltifrån skogsbränder och större olyckor till att stärka vården under en pandemi.

Fru talman! Jämställdhet är också viktigt. Både kvinnor och män ska kunna bidra till vårt försvar och tjänstgöra inom Försvarsmakten. Det är positivt att andelen kvinnliga värnpliktiga ökar, men det är fortsatt viktigt att arbeta med en systematisk jämställdhetsintegrering och med materielutveckling som gör det möjligt för våra kvinnliga soldater att verka på ett effektivt sätt. Det är också viktigt att arbeta med attityder inom myndigheten, så att vi får ett mer jämställt försvar.

Miljöpartiet har sina rötter inte bara i miljörörelsen utan också i fredsrörelsen, fru talman. Vår försvarspolitik syftar till att skydda Sverige och främja fred och avspänning i vårt närområde. Försvaret tar sin utgångspunkt i folkrättens rätt till självförsvar och måste därför vara defensivt till sin karaktär och uppbyggnad. Vi ser med oro på det förändrade säkerhetspolitiska läget och har också anpassat vår försvarspolitik utifrån det.

Vi understryker samtidigt att det fortsatt är viktigt att tillämpa ett brett säkerhetspolitiskt begrepp som inte bara innefattar hotet om militärt våld utan också andra risker och kriser.

Vi vill bygga ett robust och säkert samhälle, fru talman, men i våra ansträngningar för att bygga detta får vi inte tappa kompassen. Vi vill att Sverige ska verka för fred, frihet, demokrati och mänskliga rättigheter, globalt likaväl som i Sveriges närområde. De värdena är viktiga att ta med sig in i Nato den dag som Sveriges ansökan om medlemskap godkänns.

Anf. 20 CAMILLA BRUNSBERG (M):

Fru talman! Sverige står inför sina största utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska prövningar i modern tid. Det tar vi moderater på allra största allvar.

Att säkra yttre och inre säkerhet är en av statens absolut mest nödvändiga och viktigaste uppgifter. Att efter åtta år på allvar trygga Sveriges säkerhet, både den yttre och den inre, innebär ett paradigmskifte i svensk politik. Vad är ett land som inte kan garantera sina medborgare trygghet och säkerhet, oavsett om det rör den inre säkerheten – polis, migration och rättsväsen – eller den yttre säkerheten, alltså totalförsvaret?

Därför tar vi moderater, tillsammans med våra samarbetspartier, denna uppgift på allra största allvar – på många sätt och inom flera olika områden. I dag i kammaren hanteras utgiftsområde 6, som rör totalförsvaret.

Uppbyggnaden av totalförsvaret och utgiftsområde 6 är den största satsningen på Sveriges yttre säkerhet på decennier. Inom mandatperioden – år 2026 – kommer vi att nå en budgetram som i dag motsvarar 2 procent av Sveriges bnp.

Ekonomiska ramar och mål är ju ett steg för att säkra Sveriges säkerhet, men det behövs mer. Sveriges säkerhetspolitiska agerande samordnas nu för första gången, och Sveriges krishantering organiseras så att den speglar dagens komplexa hotbild och risker.

Vi inrättar ett nationellt säkerhetsråd i Statsrådsberedningen med uppdrag att bygga upp samordning, inriktning och analys av frågor som rör nationell säkerhet. Detta är en tid då det riktas olika hot mot Sverige, vilket kräver en samlad förmåga mot nationella säkerhetshot. Därför är jag, fru talman, stolt över att stå här i talarstolen och tala för vår budget, som innebär en otroligt stor satsning på Sveriges säkerhet. Det är ett paradigmskifte.

Vi är fyra partier som sätter Sveriges säkerhet – både den inre och den yttre – högt på agendan. Nu skapar vi också förutsättningar att äntligen påbörja uppbyggnaden av totalförsvaret. Det är så många som har stått redo vid startlinjen för att detta nu ska kunna bli verklighet. Det kommer att ta tid, och vi får ta det steg för steg. Jag och många andra har varit frustrerade över att det har varit en lång startsträcka för att bygga upp totalförsvaret och civilförsvaret, men nu kommer det att kunna bli verklighet.

Vi tar ett samlat grepp och organiserar verksamheterna för totalförsvaret under ett departement. Vi har dessutom numera ett statsråd för civilt försvar. Vi tillför, som sagt, verksamheterna de ekonomiska resurser som de anser sig behöva, men vi organiserar även verksamheten för att den ska kunna få styrfart framåt.

Detta kommer inte att göras i en handvändning; det kommer att ta tid. Jag är dock stolt över att det finns en bred majoritet för vårt budgetförslag och att det numera finns en regering med en stabil majoritet i kammaren för att kunna genomföra alla de förändringar och förbättringar som Sverige så väl behöver på många olika områden.

Vår svenska försvarsvilja är stark, fru talman. Det är den allra viktigaste ingrediensen i vår säkerhetspolitik. Medarbetare inom Försvarsmakten, värnpliktiga och frivilligorganisationer vittnar om en stark försvarsvilja. När vi nu ska bygga upp vårt totalförsvaret är detta en oerhört viktig ingrediens, och den finns där. Att försvarsviljan är stark är det allra viktigaste i en svår tid för Europa.

Jag noterar att de åtta partier som är representerade i Sveriges riksdag inte alltid kommer att vara överens om detaljerna i det militära försvaret och framför allt inte om Natomedlemskapet. Men jag noterar också att partierna är väldigt samstämmiga när det gäller uppbyggnaden av totalförsvaret och vikten av ett fungerande civilt försvar.

Vi har en väldigt bred politisk samsyn när det gäller de ekonomiska ramarna för totalförsvaret, och vi är helt överens om vikten av att bygga upp ett totalförsvaret. Detta skickar viktiga signaler till vår omvärld om vår vilja och förmåga att långsiktigt och ekonomiskt hållbart bygga upp ett starkt totalförsvaret.

Att bygga upp totalförsvaret innebär också stora investeringar i svensk försvarsindustri. En stark svensk försvarsindustri är en del av Sveriges samlade försvarsförmåga och viktig för Sveriges försörjningssäkerhetsperspektiv.

Vi har en unik försvarsindustriell bas. Det finns inget land i världen med en jämförbar ekonomi som kan producera stridsflygplan, ubåtar, stridsfartyg och markstridsfordon som vårt land kan. Exportandelen för svenska företag har ökat markant sedan internationaliseringen och globaliseringen började. Exportandelen är avgörande för att vi ska kunna tillgodose konkurrenskraften hos svenska företag.

Nu ska vi kraftsamla för att återfå förmågan att försvara vårt land. Det behövs en sammanhållen materiel- och försvarsindustri som tillgodoser säkerhetsintressen, försörjningstrygghet och krigsviktiga företag för Sverige.

Inte långt från Sverige har Putin börjat ett blixtkrig. Det ukrainska folket står inte bara upp för sin egen frihet utan krigar också för hela Europas demokrati och frihet.

Fru talman! I dessa bistra tider är det bra att försvarsviljan är stor, att det finns en bred samsyn i försvarsutskottet och att vi har en så bred politisk samsyn gällande de ekonomiska ramarna och totalförsvaret. Ibland är det såklart angeläget att peka på den breda samsyn som finns inom detta viktiga område.

Fru talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till försvarsutskottets förslag och avslag på Centerpartiets yttrande. Jag vill också tacka för alla de fantastiska insatser som görs runt om i vårt land och i internationella insatser för att stärka vårt lands säkerhet.

Anf. 21 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Camilla Brunsberg för ett jättefint anförande. Jag håller med om mycket av det som ledamoten Brunsberg tog upp.

Jag vill gärna höra något om regeringens syn på det jag tog upp i mitt anförande om samexistens – om hur Försvarsmakten och lokalsamhället tillsammans kan utvecklas.

Vi vet att nya regementen kommer att påbörjas inom de närmaste åren; de regementen som är beslutade ska börja byggas. Vi vet också att Försvarsmakten behöver ännu fler övningsområden runt om i landet. Samtidigt får det ju inte bli så att Försvarsmakten säger stopp och nej till allting så fort någon vill bygga en altan, ett nytt hus eller vad det nu kan vara.

Detta är en fråga som har stor betydelse för att hela landet ska kunna utvecklas. Det är en fråga som Centerpartiet har drivit, bland annat genom ett tillkännagivande, men som man nu via budgetpropositionen väljer att avsluta.

Jag skulle vilja höra lite från ledamoten Camilla Brunsberg om hur den moderatledda regeringen vill jobba med de här frågorna. Det bör inte enbart vara så att Försvarsmakten är störst och alltid går före, utan det bör finnas någon form av balans. Man ska kunna bygga och utveckla orter och samhällen runt om i landet. Försvarsmakten ska självklart kunna utvecklas på sitt sätt, men dessa saker får inte stå i konflikt med varandra.

Jag skulle vilja höra lite om hur ledamoten och regeringen ser på detta.

Anf. 22 CAMILLA BRUNSBURG (M) replik:

Fru talman! Tack, Mikael, för möjligheten att debattera detta! Jag tycker, precis som du, att detta är en oerhört angelägen fråga.

Jag är övertygad om att vi är flera som har erfarenhet av hur mycket hinder och byråkrati som finns och hur mycket resurser som man i onödan lägger på att utveckla ett samhälle för att sedan, efter flera års utvecklingspengar, administration och investeringsvilja hos företaget, få avslag för att det inte finns någon tydlighet om vad som gäller.

Jag har lyft fram detta flera gånger och kommer att fortsätta med det, för det är till syvende och sist en fråga för Civildepartementet och civilutskottet att säkerställa att handläggningen av till exempel byggande av vindkraft och bostäder fungerar fullt ut.

Jag tycker att vi i regeringen och samarbetspartiet har varit tydliga med att civilförsvaret är oerhört viktigt och att det ska gå att samexistera genom att den här organisationsförändringen gjorts. Jag kan också konstatera att vi när den nya organisationen för civilt försvar infördes för några veckor sedan såg till att investera i verksamheterna genom att tillföra civilområdena och de sektorsansvariga myndigheterna extra medel. Man kommer säkert att kunna tillgodose behoven av samexistens mellan myndigheter.

Jag delar ändå ledamotens uppfattning att situationen är väldigt problematisk och framför allt att det slösas med företagens investeringsmedel. De kanske vill investera i både vindkraft och bostäder, lägger ned mycket pengar på det och tar fram detaljplaner för att kunna etablera till exempel

vindkraft – och sedan blir det i slutändan ett nej. Det är klart att det här behöver ligga högt på agendan, och det tycker jag också att vi visar i vår organisation att det gör.

Det som behövs från försvarets sida är tydliga besked, men både ledamoten och jag vet ju att det just nu tar tid innan man kan ge besked.

Anf. 23 MIKAEL LARSSON (C) replik:

Fru talman! Tack, Camilla Brunsberg, för svaret!

Jag delar självklart bilden av att det är oerhört viktigt att man hittar någon form av samsyn när det gäller vindkraft, större etableringar och dylikt. På platser runt om i landet där Försvarsmakten redan finns och det också finns möjligheter att utvecklas och där det redan finns hus – varför skulle man inte kunna bygga ett hus till?

Jag är absolut ingen byggnadsingenjör och ska inte tala om hur man ska bygga och inte, men ibland går det kanske att sätta in speciella fönster som gör att det inte låter. Sådant gör man ju exempelvis när man jobbar med infrastrukturplanering.

Det är väldigt bra att man från regeringens sida tar krafttag och samlar många av de här frågorna på ett och samma ställe och driver dem framåt. Men det måste också bli verkstad ute i landet, och man måste se till att det blir ett tydligt resultat.

Handläggningstiderna är långa – självklart måste de kortas. Det gäller miljöprovningstillstånd och många andra typer av tillstånd. Jag är, som jag sa i mitt anförande, den förste att skriva under på att Försvarsmakten måste få utvecklas i hela landet. Det måste ha hög prioritet, men det får inte gå så långt att man hindrar hela samhällen eller individer runt om i landet att bygga bostäder, altaner eller vad det nu kan vara. Vi har ju hört exempel på att man inte har fått bygga en altan för att Försvarsmakten har stoppat det.

Jag vill återigen be ledamoten säga någonting om hur regeringen vill jobba vidare med de här frågorna, förutom att samla saker och ting på ett departement eller under en myndighet. Det behöver belysas att det är viktigt med samexistens mellan Försvarsmakten och civilsamhället för att bilda ett starkt samhälle.

Anf. 24 CAMILLA BRUNSBURG (M) replik:

Fru talman! Tack, Mikael Larsson! Det här är en angelägen fråga. Jag vill vara tydlig med att säga att min och Moderaternas uppfattning är att om två riksintressen står mot varandra är Sveriges försvarsförmåga och säkerhet alltid överordnat. Det tror jag att de flesta politiker ute i Sverige är överens om. Det är ganska ofta man ställs inför de provningarna.

Jag kommer själv från ett väldigt försvarstätt län och kan säga att detta har varit del av vardagsarbetet där under alla de år som jag varit politiskt verksam. Vi var alltid brett politiskt ense om att Försvarsmakten och säkerhetsförmågan alltid går först. Det jag tycker är problematiskt är att man inte ger detta tydliga besked från början utan låter företag plöja ned utvecklingspengar och investeringsmedel för att sedan efter två, fem eller till och med åtta år ge besked om att det inte går att bygga något eller etablera vindkraftverk.

Jag eftersöker alltså att man ger besked i ett första skede så att man inte slösar bort företagens investeringsmedel. Jag tycker att det är oansvarigt. Det hoppas jag att man kan lösa.

Jag vet inte om vi är överens om vad man ska prioritera i de fall där två intressen står mot varandra. Där vill jag tydliggöra att min och Moderaternas uppfattning är att Sveriges försvarsförmåga och säkerhet alltid går främst – alltid, i varje given situation. Sedan ska det såklart gå att säkerställa möjligheterna att bygga bostäder och på vissa ställen etablera vindkraft. Men svensk försvarsförmåga går alltid först.

Jag vill också påpeka att när jag lyft fram den här frågan har jag fått höra att det främst är en fråga för Civildepartementet. Men jag tror nog att vi är överens om att det behövs tydliga besked och tydliga spelregler. Vi kanske inte är överens om vad som ska prioriteras vid varje givet tillfälle, men vi är helt överens om att det behövs tydligare spelregler och att man ska vara rädd om företagens investeringsmedel.

Anf. 25 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Fru talman! Ärade riksdagsledamöter! Flera kloka och viktiga saker har tagits upp här i kammaren nu på förmiddagen. Det är väldigt trevligt att vi är så samspelade.

Vi sverigedemokrater har sedan vårt riksdagsinträde inte bara drivit en aktiv politik för totalförsvarets återuppbyggnad utan också påtalat riskerna och varningssignalerna gällande Rysslands alltmer aggressiva utrikespolitik.

Under två decennier har vi med fasa sett på den långsamma nedmonteringen av det totalförsvaret som tagit flera decennier att bygga upp. Allt från regementen till skyddsrum och skyddsmateriel har sålts av eller rent av skrotats.

Processer, regelverk och rutiner för civilförsvaret och krisberedskapen har under de senaste åren samlat damm. Mycket av detta blev tydligt under skogsbränderna 2014 och 2018 men även under de inledande månaderna vid pandemiutbrottet.

Totalförsvarets forskningsinstitut exemplifierar detta väl i sin senaste rapport om de nuvarande riskerna i den svenska beredskapen, där ansvarsprincipen som varit vägledande under många år visat sig problematisk när krisen väl sker. Man beskriver det som att allas ansvar lätt blir ingens ansvar.

Fru talman! Innan jag går vidare vill jag kort nämna Rysslands agerande i Ukraina, där man visat sig fullständigt likgiltig inför civilbefolkningens lidande.

Rysslands attacker mot det ukrainska elnätet började redan 2014–2015 då man genom ett cyberangrepp lyckades slå ut nätet för cirka 230 000 konsumenter. Under krigets inledning i våras försökte man återigen slå ut elförsörjningen genom cyberangrepp, men misslyckades.

Enligt uppgift levererade det ukrainska elnätet i november månad cirka 40 procent av sin kapacitet med återkommande strömavbrott. Robotattackerna sker mot specifika mål med syfte att skapa så stor förödelse som möjligt på elnätet. Det är ren terrorverksamhet!

Fru talman! Det här är vad civilbefolkningen i Sverige kan vänta sig vid hybrid- eller krigssituation, för utan el stannar samhället. Och givet de senaste decenniernas besparingar på krisberedskap och civilförsvaret kan vi

räkna med att det kommer att bli en otroligt tuff situation för oss. Arbetet med återuppbyggnaden av civilförsvaret och krisberedskapen måste fortsätta i oavbruten takt om läget snabbt skulle förvärras.

Fru talman! När jag tittar på den övergripande budgeten för hela utgiftsområdet skulle jag kunna säga att det är positivt att de satsningar som vi sverigedemokrater har efterfrågat under så många år nu äntligen kommer att ske. Men detta sker tyvärr till stor del av de orsaker som jag har nämnt, det vill säga Ukrainas mer eller mindre totala ödeläggelse i landets östra delar.

Fru talman! I nuvarande situation måste vi politiker göra vårt yttersta för att ge myndigheter och frivilligorganisationer de ekonomiska förutsättningar som krävs för att skapa ett robust civilförsvaret och krisberedskap.

De frivilliga försvarsorganisationerna spelar en viktig roll för Sveriges krisberedskap. Varje organisation har specialistkompetens inom olika områden. Genom kurser och utbildningar ser organisationerna till att den särskilda kompetensen bevaras. Organisationerna placerar även ett stort antal personer på specialistbefattningar inom totalförsvaret.

Det civila försvaret ska utvecklas, övas och ledas i nära samverkan med det militära för att synergieffekter ska uppnås men även för att konkurrensförhållanden och ledningsproblematik ska kunna undanröjas redan i fredstida verksamhet.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag tacka mina kollegor i försvarsutskottet här i salen för att vi nu har kommit till insikt om hur akut situationen är. Bättre sent än aldrig att vi är så här eniga om detta betänkande. Ett fullständigt återuppbyggande av civilförsvaret och en fungerande krisberedskap kommer att ta tid, men det här betänkandet är ett steg i rätt riktning.

Fru talman! Vi sverigedemokrater stöder regeringens budgetförslag avseende utgiftsområde 6 och betänkandet med vårt särskilda yttrande om tvåprocentsmålet.

Med detta vill jag önska er alla en riktigt härlig, god jul och ett gott nytt år.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

§ 10 Skatt, tull och exekution

*Skatt, tull och
exekution*

Skatteutskottets betänkande 2022/23:SkU1
Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 26 PER SÖDERLUND (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut, så är det ur världen.

Fru talman! Vi ska i dag debattera utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution, som omfattar huvuduppgifterna att besluta om och ta in skatter, tullar och avgifter. Nära knutet till och starkt integrerat med huvuduppgifterna finns verksamheter som folkbokföring, id-kort, gränsskydd och verk-

ställighet av betalningsanspråk. Inom skatte-, tull- och exekutionsområdet ingår också att förebygga och motverka brott.

Fru talman! Regeringen noterar i budgetpropositionen att de inbetalda skatterna och indrivna beloppen har ökat till följd av samhällsutvecklingen och konjunkturläget men att uppbördsförlusten har ökat på grund av ett fåtal större ärenden.

Inom Skatteverkets område bedömer regeringen att det sammantagna skattefelet är 45 miljarder kronor, vilket får anses vara begränsat i ljuset av att det årligen betalas in cirka 2 000 miljarder kronor i skatter och avgifter. Det tyder enligt regeringen på att Skatteverkets arbete med att säkerställa eftersträvade skatte- och avgiftsintäkter är effektivt.

Fru talman! Tullverket beräknar samhällsnyttan av beslagtagna narkotika och dopningsmedel respektive beslagtagna och omhändertagna alkohol och tobak.

Beslagen av narkotika och dopningsmedel beräknas till ett samhälls-ekonomiskt värde som motsvarar kostnaden för missbruk. Samhällsnyttan av alkohol- och tobaksbeslag motsvaras av skattebortfallet.

Av regeringens resultatredovisning framgår att samhällsnyttan, beräknad utifrån beslag av narkotika och dopningsmedel, ökade även under 2021 och är det högsta beräknade värdet på tio år.

Mängden beslagtagna alkohol och tobak var betydligt mindre under 2021 än 2020, förutom de varor som sorteras under benämningen övrig tobak, där bland annat snus, röktoak, vattenpiptobak, vätska till e-cigaretter och andra nikotinhaltiga produkter ingår.

Mängden beslag av amfetamin och kokain ökade med 50 procent respektive 21 procent jämfört med 2020, medan mängden beslagtagna cannabis minskade med 15 procent. Den kraftiga ökningen av beslagtagna amfetamin kan förklaras av några få men mycket stora beslag.

Fru talman! En ansökan om att någon ska fullgöra en förpliktelse, till exempel betala en skuld, kan fastställas efter ansökan om betalningsföreläggande eller handräckning hos Kronofogdemyndigheten.

Under 2021 inkom 1,2 miljoner ansökningar, varav 88 procent riktades mot fysiska personer. Av dessa 88 procent avsåg 24 procent belopp om 500 kronor eller lägre. Handläggningstiden för betalningsföreläggande och handräckning har minskat något men är fortfarande lång jämfört med åren 2018 och 2019, så här återstår en del arbete för att komma till rätta med det.

Fru talman! Vår folkbokföring har länge varit omtalad, och dess riktighet har ifrågasatts under en lång tid. Att uppgifterna i folkbokföringen speglar befolkningens bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden är en förutsättning för att samhällsfunktioner ska ha ett korrekt underlag för beslut och åtgärder.

Den senaste stora folkräkningen genomfördes 1990. Sedan dess har alltså ingen folkräkning i stor skala genomförts, då det har funnits ett politiskt motstånd. Detta trots att FN:s rekommendation är att en folkräkning ska göras vart tionde år, vilket motsvarar ungefär snittet i världen.

Skatteverket uppskattar nu att folkbokföringsfelet har ökat på senare tid. Det är såklart bekymmersamt att det ökar, då det ger sämre underlag för politiska beslut. För att minska folkbokföringsfelet har Skatteverket bland annat genomfört flera bosättningskontroller under de senaste två åren. Antalet bosättningskontroller var 10 procent högre 2021 än 2020.

Det kan i sammanhanget vara bra att känna till att personer som vistas i landet utan laglig rätt och personer med samordningsnummer som vistas i landet tillfälligt inte ingår i uppskattningen av folkbokföringsfelet.

Fru talman! För att få bättre kontroll över vilka som befinner sig i Sverige olovligt och för att bekämpa välfärdsbrottsligheten och den organiserade kriminaliteten är det viktigt att staten stärker kontrollen över folkbokföringen. Felaktiga folkbokföringsuppgifter används av kriminella gäng för att bland annat tillskansa sig välfärdsförmåner och bidrag. En stärkt folkbokföring ger staten bättre förutsättningar att bekämpa brott, hindra framväxten av utanförskap och bygga upp viktig kunskap i arbetet med att motverka problem som exempelvis trångboddhet.

Fru talman! Det är därför mycket glädjande att en nationell folkräkning nu ska genomföras. Regeringen avsätter 75 miljoner kronor 2023 för att förbättra folkbokföringen genom just en folkräkning. För 2024 och 2025 planeras 170 miljoner kronor för detta ändamål.

Fru talman! Med dessa ord vill jag passa på att önska alla en god jul och ett gott nytt år. Vi ses igen efter nyår.

Anf. 27 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Jag är socialdemokrat, och för oss socialdemokrater är skatter viktiga – inte för deras egen skull utan för vad de möjliggör. Den välfärdsstat som Sverige är i dag har byggts upp av generationer före oss och bärs i dag upp av miljontals välfärdsarbetare. Den är finansierad av frukterna av vårt gemensamma arbete och är i sanning något att vara mycket stolt över.

Jag kan dock inte låta bli att nämna behovet av en större skattereform där systemet kalibreras ännu bättre för att möta de utmaningar vi står inför och där den omfördelande kraften blir större. Ett mer rättvist skattesystem än det nu rådande är nödvändigt.

Fru talman! Det är svårt att med ord beskriva den glädje jag kände när jag fick veta att jag den här mandatperioden skulle ta plats i riksdagens skatteutskott. Det är ett uppdrag jag anser vara mycket viktigt, och det gör mig mycket stolt.

Ett robust skattesystem som är transparent och förutsägbart borgar för ett samhälle där alla vill göra rätt för sig. Alla insatser som görs för att beivra skattefusk och skatteflykt är av godo och bör vara fortsatt prioriterade. Det är på oss ansvaret ligger för att säkra att välfärden har de medel som krävs för att leverera vård, omsorg och utbildning året runt och i hela landet. För det krävs skatt efter bärkraft och ett ständigt pågående arbete för att täta kryphål som möjliggör för skattefusk och skatteflykt.

Fru talman! Det kan inte nog understrykas att vi nu lever i en orolig tid. Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina har stöpt om det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde. Samtidigt prövar Putins energikrig både ekonomiskt och sammanhållningen i Europas länder. I Sverige pressas hushåll och företag av både hög inflation och stigande räntor. Reallönerna urholkas, och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Därtill står Sverige inför en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet.

Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle där välfärden går att lita på i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans. Dessvärre möter inte regeringens budgetproposition för 2023 de utmaningar som Sverige står inför. Budgetpropositionen är ett pärlband

av löftesbrott som tydligt visar att Sverigedemokraterna och regeringspartierna saknar verklighetsförankrade lösningar på samhällsproblemen. Det duger inte.

Fru talman! Nu krävs en ansvarsfull politik som sätter välfärden och kampen mot samhällsproblemen främst och som rustar Sverige och svenska folket för att möta oerhört tuffa ekonomiska tider.

Vi måste stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till den grova organiserade brottsligheten. Vi måste ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och säkra välfärdens finansiering så att det inte är barnen i skolan, patienterna i vården och brukarna i äldreomsorgen som får betala det högsta priset för lågkonjunkturen. Vi måste också öka takten i klimatomställningen och bygga ett hållbart samhälle samtidigt som vi skapar gröna jobb i hela Sverige.

Socialdemokraterna har lagt fram en budgetmotion som det går att lita på. Där finns rejäla investeringar för att skydda välfärden och hushållens ekonomi och för att öka tryggheten i hela Sverige. Vi vet att vårt Sverige kan bättre.

Fru talman! I Sverige finansierar vi vår välfärd och trygghet gemensamt. En grundläggande förutsättning för det är att de myndigheter som har till uppgift att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn präglas av effektivitet och noggrannhet och åtnjuter ett högt förtroende bland allmänhet och företag.

Skattefusk och skattebrott hotar vår samhällsgemenskap och urholkar finansieringen av vår gemensamma välfärd och trygghet. Det riskerar också att utmana legitimiteten i hela skattesystemet. Varje skattekrona ska användas effektivt. Att kraftfullt verka för det är en viktig politisk prioritering för oss socialdemokrater.

Hela samhället behöver mobilisera för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Skatteverket, Tullverket och Kronofogden har en mycket viktig roll i det arbetet. På några områden behöver arbetet dock förstärkas ytterligare. Det är därför positivt att anslaget till Skatteverket ökar med 75 miljoner kronor. Vi anser att dessa 75 miljoner kronor bör riktas mot att förstärka arbetet med att skapa ordning och reda i folkbokföringen och mot att intensifiera arbetet mot skattefusk. Felaktigheter i folkbokföringen främjar just det skuggsamhälle som våra myndigheter har fått vårt uppdrag att bekämpa. Att dessa myndigheter har de verktyg det fordrar är av yttersta vikt.

Tullverkets oerhört viktiga arbete vid våra gränser är avgörande i kampen mot den organiserade brottsligheten, för att effektivt se till att illegal alkohol och illegala preparat och vapen inte hamnar på våra gator och torg och sargar vårt gemensamma samhälle och skördar liv.

Kronofogden finns faktiskt till för oss alla, för att stötta när en skuld ska återbetalas och också för att verkställa indrivning när betalningsviljan tryter. Sedan några månader tillbaka har Kronofogden också mandat att utmäta på distans i samband med polisiära tillslag. Det är ett vitalt verktyg i kampen mot den grova organiserade brottsligheten. Att våra myndigheter har mandat och verktyg möjliggör att våra resurser hamnar där de hör hemma.

Fru talman! Vårt nuvarande system bygger på att det måste råda ordning och reda. Förmåner ska komma dem till del som är berättigade till dem. Skatt ska erläggas av den som befins skattskyldig i Sverige. Skatte-

fusk, skatteflykt och skatteundandragande är fortfarande utbredd. Utmaningarna växer också i en globaliserad värld.

Myndigheterna åtnjuter högt förtroende men behöver samverka mer med varandra och med andra relevanta myndigheter för att kartlägga, lagföra och bekämpa alla typer av misstänkta brottsupplägg. Målet måste vara ett samhälle där alla vill göra rätt för sig och där det är lätt att göra rätt.

Fru talman! Då riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 3.

Fru talman! Jag vill tacka skatteutskottets kansli och Riksdagsförvaltningen för väl utfört arbete i det gemensamma samhällsbyggets tjänst. Jag tillönskar alla en riktigt god jul och ett gott nytt år.

(Applåder)

Anf. 28 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Hanna Westerén för anförandet.

Hanna Westerén nämnde att Socialdemokraterna välkomnar att anslaget till Skatteverket förstärks med 75 miljoner. De är positiva till att man ska skapa ordning och reda i folkbokföringen och intensifiera arbetet mot skattefusk och skatteflykt.

Jag undrar hur Socialdemokraterna ställer sig till en folkräkning.

Anf. 29 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Boriana Åberg!

Vi är i någon mån överens om att Skatteverket behöver ha mer verktyg till sitt förfogande för att bringa ordning och reda i våra system. Men den som menar allvar med en folkräkning och att en sådan bör genomföras bör också tillföra avsevärt större resurser än de som nu finns anslagna i budgeten. De siffror vi har fått till oss att det skulle röra sig om är långt mer än 75 miljoner kronor.

Såvitt jag har förstått anses folkräkning inte heller vara det mest effektiva systemet för att komma till rätta med de problem vi har i Sverige. Vi ser gärna mer ordning och reda i våra system. Men vi tycker inte att folkräkning är det mest optimala verktyget.

Anf. 30 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Fru talman! Förutom de 75 miljoner som har avsatts för nästa år har det avsatts 170 plus 170 miljoner för de nästföljande två åren.

Jag vill även fråga Hanna Westerén om vilka metoder som är mer effektiva än folkräkning för att få reda på vilka som finns i Sverige. Vi har växande skuggsamhällen. Det finns människor med dubbla och trippla identiteter som uppbär bidrag de inte är berättigade till. Det finns människor som har lämnat Sverige för länge sedan men ändå plockar barnbidrag, bostadsbidrag och andra förmåner som är kopplade till att man är folkbokförd i Sverige. Jag undrar: Vilken är den mer effektiva metod som Socialdemokraterna förordar?

Jag har också en annan fråga. I början av sitt anförande talade Hanna Westerén väldigt varmt om en skattereform. Den minnesgode kommer ihåg att punkt 4 i januaripartiernas överenskommelse handlade om just en

ny skattereform. Varför gjorde Socialdemokraterna inte denna skattereform när de hade regeringsmakten?

Anf. 31 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag är den första att skriva under på att det skuggsamhälle som vi i dag ser växa fram i Sverige behöver bekämpas. Jag vill dock understryka att jag inte tror att folkräkningen är det verktyg vi behöver. Vi har en mängd kompetenta myndigheter i Sverige i dag med en mängd verktyg till sitt förfogande. Vi har också termer som folkbokföringsbrott. Vi kan göra oanmälda kontroller. En folkräkning för lite tankarna till det som står i julevangeliet om att Quirinius, ståthållare i Syrien, ville att vi skulle gå och skattskriva oss. Det finns mer effektiva metoder i dag. Det finns en rad verktyg som bland annat Skatteverket har till sitt förfogande för att se till att rätt person är folkbokförd på rätt plats. En folkräkning, rätt hanterad, kostar dessutom långt mer än det som de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna anslagit för en sådan. Jag anser inte att det är en seriöst menad reform.

Jag vidhåller att en skattereform av det större slaget vore av godo. Mekanismer för skatt efter bärkraft finns förvisso i dagens skattesystem, men de skulle kunna vara mycket starkare och mer omfördelande. Jag sörjer över att vi inte kommit längre i frågan om en skattereform. Det allra bästa hade varit om vi haft bred enighet kring att vi ska ha ett mer omfördelande system där det råder enhetlighet, likformighet och neutralitet. Det är ett arbete som jag hoppas kommer att fortgå, även om jag misströstar en aning när det gäller nuvarande regeringskonstellation.

(Applåder)

Anf. 32 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Vi debatterar nu utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution. Det handlar om anslag till myndigheterna Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten, som ansvarar för centrala samhällsfunktioner och gör stora insatser för att människor i Sverige ska kunna leva ett bra och tryggt liv. De bidrar till vår trygghet, till exempel genom Tullverkets insatser för att stoppa vapen och droger att fritt flöda in över landets gränser. De bidrar till att det finns pengar till alla våra gemensamma samhällsfunktioner, såsom rättsväsen, försvar och välfärd, genom att se till att de skatter som politiska församlingar beslutar om verkligen betalas in och kan användas för avsedda ändamål. De bidrar till konkurrens på lika villkor, så att inte hårt arbetande och strävsamma företagare som gör rätt för sig blir utkonkurrerade av illegala varor som strömmar in från andra länder eller av mindre nogräknade företagare som inte gör rätt för sig och som inte betalar vare sig sina skatter eller sina skulder till andra företagare.

Jag kommer i dag att fokusera på att dessa myndigheters samlade kraft bidrar till att bekämpa brottslighet av olika slag. Detta är något som blivit alltmer angeläget med tiden, då brottsligheten blivit allt grövre och alltmer sofistikerad och i dag på allvar utgör ett stort hot mot många människors trygghet, såväl den upplevda som den verkliga.

Moderaterna fick svenska folkets förtroende att få ordning på Sverige. Sverige plågas av en mycket allvarlig samhällshotande brottslighet. Skjutningarna och sprängningarna, som sker i princip varje vecka, är bara den synliga delen av isberget. Resten utgörs av andra brott som exempelvis

narkotikasmuggling, utpressning, penningtvätt och brott mot välfärdssystemen.

Den organiserade brottsligheten har likt en cancersvulst ätit sig in i alla delar av samhällskroppen. Brottslighetens art och metoder har blivit ännu mer sofistikerade. Därför krävs det att myndigheterna håller jämna steg eller helst ligger steget före, utbildar sin personal och inte minst samarbetar med varandra. Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Tullverket med flera myndigheter kan med rätt verktyg och i samverkan med varandra avsevärt minska drivkrafterna att vara kriminell i Sverige.

I lägesrapporten om den myndighetsgemensamma bilden av organiserad brottslighet görs bedömningen att angrepp på utbetalande system och undandragande av skatter och avgifter i dag är ett av de allvarligaste brotten mot samhället från den organiserade brottsligheten. Den studie från Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen som har lyfts i debatten pekar på att 18 miljarder kronor utbetalas felaktigt från välfärdssystemen varje år. Det är bland annat felaktiga arbetstillstånd, osanna intyg och oriktig folkbokföring som orsakar dessa felaktiga utbetalningar.

Därför är genomförandet av en nationell folkräkning en mycket viktig åtgärd. Det är helt orimligt att staten inte har koll på vilka människor som finns i landet och var de bor. Det gör det möjligt att fuska med bidrag och komma undan med brott. Fysiska besök ska göras på de adresser och i de områden som utmärker sig genom att många finns folkbokförda och omsättningen av de boende är stor.

Erfarenheterna av Skatteverkets pilotkontroller är goda. Myndigheten har identifierat 500 adresser som misstänks ingå i avancerade brottsuppbygg, till exempel fastigheter som köpts för brottsvinster och blivit bostäder för personer som vistas illegalt i Sverige. Dessa personer renoverar fastigheten till slavlöner. När den säljs tvättas brottsvinsterna vita, och människorna flyttas till en annan undermålig bostad utan värme och rinnande vatten att renovera under slavliknande förhållanden.

Jag tycker att det är synnerligen anmärkningsvärt att Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet säger nej till de 75 miljoner som regeringen har anslagit för att få ordning på folkbokföringen.

Herr talman! Det är positivt att en ny indikator har lagts till för att följa resultatet av Kronofogdens arbete med att förebygga och motverka brott. Kronofogden spelar en central roll i brottsbekämpningen. Myndigheten gör mycket för att komma åt de kriminellas pengar. Det ska inte vara möjligt att kombinera ett lyxliv med en kriminell livsstil.

Moderaterna har länge drivit på för införandet av en effektiv distansutmätning och en stärkt riksjour för Kronofogdemyndigheten. Den lagändring som trädde i kraft i somras har visat att de förbättrade möjligheterna för distansutmätning snabbt gett resultat. En jämförelse mellan september 2021 och september i år visar att antalet samtal till riksjouren mer än tredubblats, antalet utmätningar blivit sju gånger större och värdet på den utmäta egendomen blivit 15 gånger högre. I absoluta tal är det fråga om inte mindre än 4,4 miljoner kronor.

Vad är det som utmäts? Det är främst dyra klockor, märkeskläder, konstanter och skyddsvästar. Det är saker som de kriminella bär på sig. Den typen av utmätningar har också en annan effekt. De förhindrar barn att välja brottets bana.

Prot. 2022/23:40

16 december

*Skatt, tull och
exekution*

I Malmö finns åttaåringar som agerar springpojkar åt knarklangare. Men knarklangarnas glans i kvarteret faller snabbt när de får överlämna sina dyra jackor och klockor till polisen inför allas ögon.

Kronofogdemyndigheten har ett konstant högt tryck på riksjouren som är öppen efter kontorstid och på helgerna. Det blir också nya logistiska utmaningar för myndigheten på grund av distansutmätningen.

Om exempelvis polisen med Kronofogden på distans via telefon utmäta- ter en bil på plats är det Kronofogdens uppgift att beställa bärgning av bilen och ta bilen till en av Kronofogdens uppställningsplatser. Det är nå- got som tar värdefull tid från den som ansvarar för riksjouren vid tillfället.

Jag vill också nämna Kronofogdens arbete mot ekonomiskt våld. Det är ett brott som oftast sker i det fördolda i kombination med våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. De vanligaste offren är kvinnor som blir skuldsatta mot sin vilja.

Kronofogdemyndigheten har utarbetade rutiner och utförlig informa- tion till andra myndigheter som möter våldsutsatta om vilken hjälp som offren kan få. Det kan röra sig om handräckning eller anstånd med utmä- tningen.

Herr talman! Tullverket har längre varnat för smuggling som bedrivs på ett sätt som påminner om legal affärsverksamhet. Öppenheten och den fria rörligheten i Europa tjänar oss väl, men den får inte innebära fri rör- lighet för kriminella.

Således måste Tullverkets brottsbekämpande verksamhet stärkas utan att ge avkall på det handelsrelaterade arbetet. Tullverket behöver ges be- fogenhet och tydligare uppdrag att genomföra stickprovskontroller vid ut- försel ur landet. Det ska inte vara möjligt för kriminella att ta beställningar på båtmotorer, gräsklippare och bildelar, åka till Sverige, stjäla och sedan passera gränsen obehindrat.

Moderaterna har länge drivit frågan om ökade befogenheter för Tull- verket. Det går inte att understryka nog hur viktigt det är att uppdatera Tullverkets befogenheter och anpassa dessa till dagens realitet.

Herr talman! Slutligen vill jag berätta om en framgångsrik metod från Skåne, arbetsmetoden Störa, som innebär att tulltjänstemännen jobbar i gränslandet mellan kontrollerna vid Sveriges gränser och det arbete som tullkriminalenheten bedriver med spaning och utredning.

Syftet är att lokalisera illegala varor – tobak, alkohol, droger och vapen – som inte har upptäckts genom Tullverkets traditionella arbetssätt. Meto- dens styrka är att man agerar snabbt och att det krävs små resurser i för- hållande till beslagens värde. Man samarbetar också mycket nära med po- lisen, Kronofogden och kommunernas tillsynsenheter.

Herr talman! Nu kommer jag till den riktigt tråkiga delen av mitt anfö- rande. Tyvärr har den så framgångsrika metoden lagts ned. Det är Tullver- kets otillräckliga befogenheter i kombination med myndighetens egen rättsavdelnings tolkning av dessa som har satt stopp för metoden.

Efter en JO-anmälan fick till exempel tullinspektörerna inte längre bi- stå polisen med narkotikasökhund vid husrannsakan, vilket har påverkat samarbetet med Polismyndigheten negativt.

Anställda uttryckte i ett öppet brev till myndigheten – som publicera- des i pressen – det så här: Vår uppfattning är att rättsavdelningen, med sitt tolkningsföretråde för lagstiftningen rörande Tullverket, jobbar enligt en egen agenda. Det finns en känsla av att undvika klagomål, och JO-anmäl-

ningar är viktigare än att utveckla effektiva metoder för att jobba med brottsbekämpning. Vidare riktas det i brevet mycket hård kritik mot Tullverkets allra högsta ledning.

Jag är medveten om att det inte är riksdagens uppgift att hantera denna konflikt. Men med tanke på hur den har påverkat Tullverkets arbete tycker jag att det är viktigt att lyfta frågan.

Slutligen vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 33 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Tack, Boriana Åberg, för ett mycket målande anförande, och ett särskilt tack för att ledamoten också lyfte fram det ekonomiska våldet! Det är ett väldigt utstuderat sätt att begå övergrepp på en annan människa. Det är väldigt fint att det lyfts fram på det här sättet.

Jag skulle vilja återkomma till någonting helt annat. Just nu nagelfar väldigt många våra politiska prioriteringar. Givet de resurser som vi i dag debatterar och kommer att besluta om skulle jag vilja fråga hur Moderaterna resonerar om hur vi ska använda de skatter vi är satta att förvalta och allokera.

I går kom LO-ekonomernas rapport. Där konstaterar man att det vore fullt möjligt att allokera mer resurser till offentlig konsumtion utan att spä på inflationen. Det tycker jag är väldigt intressant att ta del av.

Vi befinner oss i en så oerhört svår tid. Vi vet givet det vi har varit med om i Sverige att det får väldigt stora konsekvenser att dra åt svångremmen för offentlig sektor i den här tiden. Vi vet också att den typen av svångremspolitik ofta får en väldigt hög prislapp längre fram.

Det har länge lönat sig i Sverige att satsa på det gemensamma. Det har gjort oss jämlika och starka. Vi vet också att besparingar på området alltid slår mot dem som har allra minst. Givet det vi har lärt oss i dag, och inte minst om hur mycket pengar som kommer in, tror jag att Sverige kan mycket bättre än så här.

Jag vill helt uppriktigt fråga: Är det verkligen rimligt givet den starka budget vi har, eller skulle kunna ha, att nedprioritera välfärden på det här viset?

Anf. 34 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Det görs inga neddragningar på området skatt, tull och exekution, som vi diskuterar i dag. Jag förstår inte ledamotens fråga.

Om jag ska säga någonting om budgeten som samarbetspartierna har lagt fram är det en väldigt välavvägd och ansvarsfull budget. Sätter man fart på inflationen kommer det att sluta med extrem kris där människor får gå från hus och hem.

Det är en risk som Socialdemokraterna uppenbarligen tar väldigt lätt på i sin egen budget.

Anf. 35 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att det är irrelevant att i en skattedebatt tala om vad våra gemensamma resurser kan användas till. Jag har den största respekt för att LO-ekonomernas rapport kanske inte toppar Boriana Åbergs litteraturlista.

Det de pekar ut är att träffsäkra investeringar på till exempel elförsörjning eller utbildning för bristyrkesgrupper skulle göra väldigt stor skillnad för Sverige i en svår tid. Det är högst relevant att efterfråga prioriteringarna från Moderaterna. Vi befinner oss i en tid där vägvalen spelar otroligt stor roll.

Jag saknar fokus och samling i en väldigt svår tid. Det spretar. Det är rimligt att få svar från Moderaterna om hur våra gemensamma resurser bäst kan användas.

(Applåder)

Anf. 36 BORIANA ÅBERG (M) replik:

Herr talman! Det är väldigt magstarkt från Socialdemokraterna att tala om elförsörjning. Under sin tid vid regeringsmakten både senaste perioden och tidigare perioder har man lagt ned sex välfungerande kärnkraftsreaktorer. Det är vad som orsakar det elände som södra Sverige och numera också norra Sverige får uppleva med enorma elräkningar med priser på 6 kronor per kilowattimme, och på det kommer skatter, moms och avgifter.

Jag tycker att lite ödmjukhet när det gäller frågan om elförsörjningen skulle vara på sin plats i denna kammare.

Ledamoten nämner också utbildningen. Alla experiment ni har gjort med skolan leder till att ungdomar lämnar grundskolan utan behörighet till vidare studier. Det är också ett ansvar som ligger på er. Det går inte att komma in ett par månader efter det att en ny regering har tillträtt och kräva att vi ska fixa energiförsörjningen och utbildningen som ni har försummat i åtta år.

Det är för mig väldigt viktigt att en gång för alla påpeka att vi fick svenska folkets förtroende att få ordning på Sverige – och det kommer vi att få. Det gäller både elförsörjningen, med våra långsiktiga satsningar på kärnkraft, utbildningen och det viktigaste: arbetslinjen. Om vi ska ha pengar att satsa på alla de områden som Hanna Westerén nämnde måste någon generera dessa pengar, och det är människor som går till jobbet varje dag och betalar skatt.

(Applåder)

Anf. 37 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr talman! Eftersom riksdagen antagit en annan rambudget för utgiftsområdet kommer jag att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområdet är en del av vårt budgetalternativ, som är en helhet.

Sverigedemokraternas och regeringens budget präglas av en chockerande passivitet inför såväl stora strukturella samhällsproblem som effekterna av den pågående kostnadskrisen. I vår budgetmotion presenterar vi en helt annan inriktning. Den ekonomiska politiken ska inriktas på full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna av de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist med fokus på de hushåll som har små marginaler. Samtidigt måste klimatomställningen accelereras betydligt för att vi ska nå klimatmålen.

Vi ser i dag alltför stora klyftor mellan människor och mellan kommuner. Den statliga servicen har dragits tillbaka och koncentrerats i de större städerna. Stora delar av landet har svikits. Det svikna Sverige är en effekt av politiska beslut. Det är politikerna och partierna som har svikit. Av-

regleringar och utförsäljningar av offentlig verksamhet i kombination med en övertro på marknadslösningar har flyttat arbetstillfällena från glesbygd och förorter.

Urholkningen av trygghetssystemen har minskat individuella inkomster och kommunala skatteintäkter. Kommunernas utgifter för försörjningsstöd har ökat – i landets fattigaste kommuner. Med riksdagens budget för 2023 vidgas klyftan än mer när statsbidragen till kommuner och regioner inte täcker ökade kostnader.

I onsdags kom Sveriges Kommuner och Regioner med sin bedömning för 2023. 17 regioner bedömer att de kommer att gå med underskott, och övriga 3 bedömer ett nollresultat. Så mycket var regeringspartiernas valöften om sjukvården värda.

För kommunernas del har resultatet inte varit så svagt på nästan 20 år. Ändå ingår planerade nedskärningar i bedömningen, eller som det heter på SKR-svenska: Dessutom bromsar kommuner och regioner nu in sina kostnader. Men att bromsa in, effektivisera eller minska kostnader i kommuner och regioner innebär nedskärningar, oavsett vilket ord man använder.

För 2024 bedömer SKR att det är än mer bekymmersamt. Då räknar man med underskott på cirka 24 miljarder kronor trots alla planerade nedskärningar. Med Vänsterpartiets förslag till budget hade kommuner och regioner kunnat fortsätta att leverera en bra, och till och med bättre, välfärd.

Vi kan också konstatera att de senaste decenniernas omfattande statliga skattesänkningar har gynnat invånare i landets rikaste kommuner. År 2023 får dessutom de som tjänar över 46 200 kronor upp till 1 400 kronor i månaden i skattesänkning medan de med lägre inkomster, och därmed mindre eller inga marginaler, inte får någon skattesänkning alls eller ett par hundralappar. Det är något fel med ett skattesystem där medel- och höginkomsttagare har inflationsskyddad skatt, men inte låginkomsttagare. De högerkonservativa borde skämmas för att de inte gör något åt det.

De 13 miljarder som skattesänkningen dessutom kostar staten skulle göra större nytta i vården, omsorgen och skolan än i plånboken hos dem som redan har så att de klarar sig. Det gäller till exempel oss riksdagsledamöter, som får 1 400 kronor i skattesänkning. Det är ändå skillnad på att behöva dra ned på antalet riktiga måltider och att behöva dra ned på antalet utlandsresor.

Herr talman! Sverige har länge varit ett land med relativt låg kriminalitet. I takt med att samhället har slitits isär har en organiserad brottslighet med löften om snabba pengar kunnat växa fram och slå rot. Många ungdomar, i synnerhet pojkar och unga män, som inte ser någon väg framåt genom studier och arbete lockas av en upplevd möjlighet att tjäna pengar och vinna anseende genom brott.

Efterfrågan på droger driver på våldet. I spåren av brottsligheten finns mänskliga tragedier. Där finns människor som dödas eller skadas för livet och anhöriga, grannar och andra som känner oro och otrygghet.

Tullverket spelar en viktig roll i kampen mot den organiserade brottsligheten och bidrar med att stoppa insmugglingen av narkotika och illegala vapen redan vid landets gränser. Vi har därför i vår utgiftsområdesmotion mer resurser till Tullverket för detta arbete. Dessutom lägger vi mer till polisens tullverksamhet.

Vi minskar anslaget till Skatteverket eftersom vi menar att myndigheten inte ska genomföra en nationell folkräkning. Vi anser att en nationell folkräkning är en i sammanhanget krävande och dyr insats – vilket redan har debatterats här i kammaren – som inte skulle få mer än en begränsad effekt på skuggsamhället. Åtgärderna syftar i stället till att göra livet svårare för de människor som lever som papperslösa i Sverige, och detta utifrån en föreställning om att det ska få dem att lämna landet. Denna politik har redan prövats i flera steg och alltid med samma resultat, nämligen att utsattheten i en redan mycket utsatt grupp ökar.

Det finns flera skäl till att människor lever i papperslöshet i Sverige. En mer rättssäker asylprocess skulle leda till färre felaktiga avslag men också till en större tilltro till systemet och en ökad benägenhet att följa de beslut som fattas inom det. En annan anledning till papperslöshet är att människor luras till Sverige för att utnyttjas som billig arbetskraft. Detta måste stoppas, bland annat genom åtgärder som förhindrar oseriösa företag att utnyttja arbetskraftsinvandrare genom att se till att förhindra utnyttjandet av människor och för att stävja arbetslivskriminalitet. Det är de som utnyttjar utsatta människor som vi behöver komma åt, inte de utsatta människorna.

Herr talman! I övrigt hänvisar jag till mitt särskilda yttrande.

Anf. 38 CECILIA ENGSTRÖM (KD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag inom utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.

Vi debatterar i dag anslagen till Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten. De är alla tre väldigt viktiga verksamheter i vårt land. De ska säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn, bidra till ett väl fungerande samhälle för allmänheten och företag och motverka brottslighet. Däri ingår även verksamheter som folkbokföring, id-kontroll, gränsskydd och verkställighet av betalningsanspråk.

Myndigheterna har ett stort förtroende hos den svenska befolkningen. Det är bra och viktigt. De ska säkerställa att rätt skatter, tullar, avgifter och andra åtaganden betalas i tid. Skattefusk och skatteundragande skadar en fri och rättvis konkurrens och undandrar resurser från vår gemensamma välfärd. Att motverka skattefusk är en fortsatt prioritering för den här regeringen.

Herr talman! Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten har ett viktigt uppdrag att motverka brottslighet, särskilt den organiserade brottsligheten. Brotten ska förebyggas och motverkas med kraft med alla till buds stående medel. Svartarbete, smuggling, skatteundragande och penningtvätt är allvarliga brott, och de måste stoppas. Regeringen har en hög ambition i det brottsbekämpande arbetet. Nya verktyg är på gång som ska öka myndigheternas möjligheter att förhindra brott.

Herr talman! Vi kristdemokrater var de första som drev kravet om en folkräkning. Vi lyssnade till de larm som hördes och de uppskattningar som gjordes om folkbokföringsfelet. Gränspolisens har konstaterat att vi har ett parallellsamhälle som bara växer och att vi har tappat kontrollen över vilka som är i Sverige. Migrationsverket bedömer att det finns nära 60 000 individer registrerade med två eller fler identiteter hos dem. De konstaterar samtidigt att det är ett stort mörkertal, och det innebär att det troligen är många fler.

Att vi inte vet vilka personer som befinner sig i Sverige eller varför de är här är ett hot mot den allmänna ordningen och rikets säkerhet.

Herr talman! Felaktigheter i folkbokföringen skapar problem för hela samhället. För att få bättre kontroll över vilka som befinner sig olagligt i Sverige och för att bekämpa välfärdsbrottsligheten och den organiserade kriminaliteten är det viktigt att staten stärker kontrollen över folkbokföringen.

Skatteverket får därför medel för att öka de riktade kontrollerna, särskilt i områden där risken för felaktig folkbokföring bedöms vara stor. De ska öka antalet kontrollbesök men också satsa på det förebyggande arbetet och kunskapshöjande insatser i de områdena. Arbetet ska genomföras tillsammans med andra myndigheter men också med kommuner och fastighetsägare.

Herr talman! Flera har före mig pratat om anslagen till de olika myndigheterna. Skatteverket får ökade anslag bland annat för att förbättra folkbokföringen. Tullverkets anslag ökas för att upprätthålla gränsskyddet och förbättra det brottsbekämpande arbetet. Kronofogdemyndigheten får minskade anslag eftersom de förstärkningarna de tidigare fått i samband med covid-19 nu minskar enligt plan.

Herr talman! Sverige står inför flera utmaningar. Hög inflation och stigande räntor pressar hushåll och företag. Många känner oro över hur de ska kunna betala sina räkningar framöver. Men det är då viktigt att statens budget inte ökar på inflationen och orsakar kostnadsökningar genom sina stimulanser.

Kronofogdemyndigheten har god kompetens att tidigt identifiera dem som kan hamna i överkuldsättning. Myndigheten kan vidta förebyggande åtgärder samt stödja parterna att själva lösa sina mellanhavanden på frivillig väg. Tyvärr är det fortsatt många barn som drabbas när föräldrarna inte sköter sin ekonomi. Därför är det förebyggande arbetet väldigt viktigt.

Herr talman! Vi kristdemokrater är glada att vi i budgeten har en förlängning av höjningen av bostadsbidraget genom ett tilläggsbidrag på upp till 1 325 kronor per månad. Det är en prioritering av dem som har det svårast.

Dessutom kommer Kristdemokraternas vallöfte om ett fritidskort nu att införas i och med budgeten. Det är ett kort laddat med pengar till barns och ungas fritidsaktiviteter. Man ska kunna fortsätta med aktiviteter trots att familjens ekonomi är tuff, så att inte barnen måste sluta med fotbollen för att familjen inte har råd.

Herr talman! Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten har alla ett viktigt uppdrag. De ska säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn, bidra till ett väl fungerande samhälle och motverka brottslighet. De uppdragen förstärks och genomförs genom denna budget.

Med det önskar jag god jul och gott nytt år till er alla.

Anf. 39 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Herr talman! Tack, Cecilia Engström, för ett engagerat inlägg, framför allt engagemanget för barnen! Men jag reagerade på att ledamoten sa att det är många barn som drabbas när föräldrarna inte sköter sin ekonomi. Med det menas såklart att barnen drabbas av vräkningar – eftersom det var vräkningar ledamoten talade om innan – för att föräldrar prioriterar att

köpa mat eller vinterkläder till sina barn i stället för att betala hyran, för att det dagliga livet går före.

Samtidigt är det ju så att den här regeringen och samarbetspartierna inte skjuter till några pengar till barnfamiljer. I stället satsar man på oss som redan tjänar mycket. Jag och ledamoten och alla andra i den här kammaren får en skattesänkning på 1 400 kronor i månaden, totalt 13 miljarder, som hade kunnat gå till att stärka välfärden.

Många av de här barnens föräldrar sköter enligt ledamoten inte sin ekonomi. Men dessa föräldrar kanske lever på föräldrapenning, är sjukskrivna och har sjukpenning, och de betalar högre skatt än vad de som jobbar gör.

Vi måste sluta den här skatteflyktan. Vi måste se till att vi har ett rättvist skattesystem och inte skylla på att föräldrar inte sköter sin ekonomi när de försöker få vardagen att gå ihop. Jag skulle gärna vilja höra ledamoten utveckla det resonemanget lite grann.

Anf. 40 CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Tack, Ilona Szatmári Waldau, för frågan! Naturligtvis är det så att man har ett uppdrag som förälder att hålla koll på sin ekonomi. Det är något som jag tycker att alla borde ta allvarligt på.

Det finns också ett uppdrag till Kronofogdemyndigheten att jobba med de förbyggande insatserna och att upptäcka dessa personer när de är på väg att inte klara sin hyra. Det finns också ett uppdrag att rapportera till socialtjänsten så att man tillsammans kan hitta en lösning och rädda de familjer som är på väg mot en skuldsättning och inte klarar av sin ekonomi. Detta är något som man jobbar väldigt aktivt med, och det är positivt att man hittar lösningar och att man kan komma till rätta med de problem som familjer ibland kan ha.

Sedan stämmer det inte att vi inte gör några satsningar. Det var bland annat det jag nämnde här på slutet, att det både finns ett bostadsbidrag som tillfaller dem som behöver det mest och att pengarna till barns fritidsaktiviteter kommer de här barnen till del.

Anf. 41 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för svaret!

Nu kom ledamoten tillbaka till att man har ett ansvar för att hålla koll på sin ekonomi. Det är jättelätt att säga att man ska ha koll på sin ekonomi när man står här i kammaren med en inkomst på över 70 000 och dessutom en skattesänkning på 1 400 kronor i månaden nästa vecka. Men de barnfamiljer som faktiskt inte har pengar till hyra, till mat för dagen eller till att köpa vinterskor eller vinterjackor åt sina barn får inte någonting i skattesänkning. Och det görs inga förändringar av föräldrapenningen, a-kassan eller sjukersättningen.

Borde det inte vara bättre att sänka skatten för dem som har låga inkomster och höja den för dem som har höga inkomster? Är det inte bättre att vi som tjänar över 70 000 drar in på en och annan utlandsresa – inte för att jag gör någon, men jag är övertygad om att flera gör det – än att den som tjänar betydligt mindre ska behöva dra in på maten eller än en gång få stå över att köpa nya vinterskor?

Varför har vi en regering som satsar på dem som redan har, tar från dem som inte har något och lägger det på skattesänkningar för dem som är rika? På vilket sätt gynnar det de föräldrar som i dag står med flera hyror i skuld och inte har något alternativ? Hur kan ledamoten skylla på de föräldrarna?

Anf. 42 CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Naturligtvis har man som förälder ett ansvar att ha koll på sin ekonomi. Det tycker jag är naturligt. Man har ett ansvar som förälder. Det finns förstås behov man har hela tiden, men man kan också prioritera sin verksamhet. Ibland undrar jag om många faktiskt inte prioriterar det som är det absolut nödvändigaste, till exempel vinterskor och jacka till sina barn.

Ledamoten framställer det som att vi bara gör skattesänkningar för höginkomsttagare. Så är det inte alls. Det handlar om en KPI-uppräknings som faktiskt finns med i den rutin som finns. Skulle man alltså inte få tillgång till den i goda tider utan bara i dåliga tider? Det verkar lite konstigt att bara göra den vid vissa tillfällen. Det är faktiskt också både barnmorskor och poliser som hamnar i den här kategorin, inte bara riksdagsledamöter. Det handlar om att följa ett system som redan finns.

Det stöd som vi ger är både ett elstöd och ett stöd till de familjer som har det svårast. Det finns också ett bostadsbidrag, och det finns en socialtjänst som har i uppdrag att hjälpa dem som har det svårast. Detta kommer att fortsätta. På ledamoten låter det som att vi kommer att ta bort alla stöd som finns. Så är det inte alls. Ambitionen från den här regeringen är att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare.

Ju fler som kommer i arbete, desto fler blir det också som har en inkomst att leva på. Det är någonting som vi kommer att fortsätta jobba med: att upprätthålla arbetslinjen och att se till att fler jobb skapas.

Anf. 43 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! För några veckor sedan fick vi i skatteutskottet besök av Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten. För oss som är nya var det väldigt bra. För min egen del är dessa kanske myndigheter som man helst vill hålla sig ifrån och är lite rädd för, men det var väldigt intressant att få höra vad de sa.

Dessa myndigheter har ett väldigt stort förtroende hos befolkningen, inte minst Skatteverket. Jag tyckte också att det var gott att höra att Kronofogdemyndigheten lägger en hel del tid på att hjälpa människor som hamnat i skuldfällor och att stor hänsyn tas till familjer där barn är inblandade.

När det gäller Tullverket hoppas jag att vi ska få åka på besök, i både norr och söder, för deras verksamhet ser väldigt olika ut. I exempelvis Helsingborg finns det en typ av gränstull, medan avstånden och därmed också gränserna i norr är väldigt långa, till exempel mot Norge, och då måste man jobba på ett annat sätt. Man kanske också har en mer ambulerande verksamhet.

Tyvärr, herr talman, går ganska mycket av dessa myndigheters tid till att försöka stävja välfärdsbrott, vilket många har varit inne på i dag, som skattefusk och kriminalitet. En del försöker dölja sin identitet, andra har flera olika identiteter och även adresser.

Precis som vi var inne på tidigare urholkar fusk och brottslighet vår gemensamma välfärd. För att få bukt med detta finns det olika sätt för myndigheterna att arbeta på.

I betänkandet behandlar vi bland annat regeringens budgetproposition när det gäller de delar som hanterar utgiftsområdet Skatt, tull och exekution, det vill säga anslagen till Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten.

Ni kanske har sett att Centerpartiet föreslår att vi ska minska anslaget till Skatteverket med ungefär 102 miljoner kronor för 2023 i jämförelse med regeringens förslag. Varför är det så? kan man undra. Den största neddragningen handlar egentligen om folkräkningsdelen. Vi avvisar det förslaget – inte för att vi tycker att det inte finns något problem, för det gör det, men vi funderar på hur en folkräkning ska gå till. Självklart måste vi stävja de här brotten, men hur ska det genomföras i praktiken?

Kriminella kommer ju knappast, herr talman, att fylla i blanketter, öppna dörren när myndigheten knackar på eller ens vara på plats. Tiotusentals studenter bor inte på sin ursprungliga adress. Många papperslösa har inte ens något boende. Ingen vet riktigt hur det här ska gå till. Till och med Skatteverket själva säger att de också har svårt att se hur de ska göra i praktiken. I stället efterfrågas större lagutrymme, till exempel rätt att slå på eller leta efter kriminella i befintliga register.

Avslutningsvis – jag ska göra det kort i dag – har några varit inne på att man behöver göra en större översyn av skattereformen. Det var också tanken förra mandatperioden. Coronan kom emellan, och det sköts på framtiden.

Då skulle jag vilja slå ett slag för det kommunala skatteutjämnings-systemet. Det kom till på 60-talet för att man skulle utjämna skillnader mellan stad och land. I dag ser det lite olika ut. Jag skulle kunna sträcka mig så pass långt som att jag ser att skatteutjämningsystemet på vissa håll, särskilt i städer, har blivit mer ett slags budgetregulator än någonting annat.

Vi ser också att de fattigaste små inlands- och landsbygdskommunerna, inte minst i norr, knappt har råd att betala sina löpande räkningar trots att de får dessa utjämningspengar. Jag träffar kommunalråd och kommunchefer som säger att de har ont i magen innan de löpande räkningarna är betalda. De vet inte ens hur de ska skrapa ihop till dem eller om de ska kunna hålla gatubelysningen tänd.

Så ser verkligheten ut. Jag tror att vi skulle behöva titta på ett system som mer gynnar landsbygden.

För några veckor sedan var vi och hälsade på Svenskt Näringsliv och pratade skattefrågor, och jag fick då frågan om man inte kunde slå ihop kommuner. Jo, det kanske man kan göra. Men i Västerbottens inland har vi sex inlandskommuner på en yta ungefär lika stor som Danmark, och alla sex är fattiga. Bara för att det är sex tomma påsar innebär inte det att det blir en full påse, snarare en stor tom påse.

Där behöver vi faktiskt tänka om. Jag ser fram emot det här arbetet, som jag hoppas också kommer inom en hyfsat snar framtid.

Anf. 44 CECILIA RÖNN (L):

Herr talman! Skatteverkets, Tullverkets och Kronofogdemyndighetens insatser för att säkerställa finansieringen av den offentliga sektorn är vik-

tiga. Vår gemensamma välfärd kräver resurser, och att motverka att stora inkomster försvinner från vår gemensamma välfärd är väldigt viktigt – precis som att myndigheternas insatser för att motverka brottslighet är viktiga, och precis som att Tullverket genom sina beslag skapar en stor samhällsnytta när de stoppar vapen och droger från att komma in i Sverige.

Herr talman! Jag vill särskilt nämna två delar inom det utgiftsområde som skatteutskottet har ansvar för: dels satsningen på folkräkning, dels problemen med skattefelet och välfärdsfusket.

Skatteverket uppskattar skattefelet till ungefär 45 miljarder kronor. Det är otroliga summor, och det är av allra största prioritet att denna siffra minskar så att dessa pengar i stället kan gå till vår gemensamma välfärd där de skulle göra enormt stor nytta.

Som representanter för demokratin har vi alla ett ansvar att göra allt vi kan för att varenda skattekrona som ska betalas in blir inbetald och hamnar på det ställe där den gör allra mest nytta. Våra myndigheter gör ett gediget jobb för detta, och de förbättrar arbetssätten hela tiden. Dessutom har bland annat Skatteverket gjort stora insatser för att det ska bli lättare för både företag och privatpersoner att förstå vad som förväntas av dem och göra rätt. Detta är jättebra, och det är viktigt att detta arbete fortsätter. Vi kan se en effekt av detta i att förtroendet för Skatteverket har ökat mycket.

Skatteverket får vidare ekonomisk förstärkning för att kunna genomföra en folkräkning. Det är ett mycket viktigt initiativ.

Herr talman! För oss liberaler är det viktigt att staten utför sina åtaganden gentemot individer utifrån deras rättigheter. För att dessa rättigheter ska kunna säkras måste vi ha fungerande samhällsfunktioner för att staten ska kunna ta ansvar för sin del av samhällskontraktet. Men när vi inte vet vilka som vistas i landet, var de bor eller om människor med utvisningsbeslut har lämnat landet kan varken polis, säkerhetstjänst, Försäkringskassan eller socialtjänsten utföra sina åtaganden. Därför behövs en folkräkning som ökar möjligheten att följa upp att svensk lag efterlevs, minska bidragsfusket och säkerställa att människor som är i socialt utsatt situation får den hjälp de faktiskt har rätt till.

Herr talman! Vi har stora utanförskapsproblem i dag. År 2004 tog Folkpartiet för första gången fram rapporten *Utanförskapets karta*. Redan då larmade vi om utsattheten i många bostadsområden, vilket borde ha manat till omedelbar handling. Men i stället valde alla andra partier att lägga locket på. Konsekvensen i dag är att vi har gått från en illavarslande utveckling till en djupgående kris. Detta kan för vissa låta som hård kritik, men sanningen är att tryggheten inte längre omfattar alla invånare i Sverige i dag. Över en halv miljon människor lever i områden där rättsstaten har tryckts tillbaka, trångboddheten är stor, skolresultaten sviktar och arbetslösheten och kriminaliteten är utbredda. Det finns såklart inte en ensam lösning på alla dessa problem. Det kräver massiva insatser och kommer att ta lång tid, men en viktig pusselbit är att utföra folkräkning.

Herr talman! Felaktigheter i folkbokföringen skapar problem för hela samhället. De folkbokföringsuppgifter som Skatteverket har ligger till grund för flera andra myndigheters beslut och åtgärder. För att få kontroll över vilka som befinner sig i Sverige olovligt och för att bekämpa välfärdsbrottsligheten och den organiserade kriminaliteten är det viktigt att staten stärker kontrollen över folkbokföringen. Fusk med den här typen av uppgifter är ofta ett led i den organiserade brottsligheten.

Vi vet att felaktiga folkbokföringsuppgifter används av kriminella för att bland annat tillskansas sig välfärdsförmåner och bidrag. Det finns beräkningar som visar att detta kostar svenska skattebetalare upp till 27 miljarder per år. Ett viktigt verktyg för att bekämpa detta fusk är en stärkt folkbokföring. Det ger staten bättre förutsättningar att bekämpa brott och hindra framväxten av utanförskap, och det ger viktig kunskap i arbetet med att motverka problem som exempelvis trångboddhet.

Detta viktiga arbete som regeringen nu ger Skatteverket i uppdrag kommer att genomföras i samverkan med andra myndigheter, kommuner och fastighetsägare samt företrädare för lokalsamhället. Det är en mycket viktig åtgärd, och jag är väldigt glad över att den nu blir verklighet.

Anf. 45 MARIELLE LAHTI (MP):

Herr talman! Det är en central uppgift för staten att upprätthålla ett effektivt skatte- och tullväsen och en effektiv hantering av skuld. Jag tänkte läsa upp dessa tre myndigheters visioner, så får vi se om ni kan gissa vilken myndighet som har vilken vision:

- ”Alla betalar och ingen blir överskuldssatt.”
- ”Bara godkända varor över gränsen.”
- ”Tillsammans gör vi samhället möjligt.”

Dessa tre fantastiska visioner är centrala för att vi ska ha det välfärdssamhälle som vi har i dag. Det är ju själva grunden till resurserna till skola, vård och omsorg. Betydelsen av de här tre myndigheterna kan inte över-skattas.

På det stora hela har Miljöpartiet inte mycket att invända mot regeringens satsningar inom utgiftsområde 3. Däremot motsätter vi oss att medel anslås till Skatteverket för att genomföra en folkräkning såsom den har formulerats och föreslagits av regeringen. Det finns flera skäl till det.

Staten behöver göra mer för att komma till rätta med gängkriminalitet. De dödsskjutningar som plågar Sverige måste upphöra. Tyvärr är de bara toppen av ett isberg. Arbetslivskriminalitet, utnyttjande av människor och en bristande socialpolitik är underliggande faktorer som har skapat den situation vi i dag befinner oss i.

Miljöpartiet har gått fram med ett stort antal förslag för att minska brottsligheten och öka integrationen. Det är viktigt att politiken är förankrad i forskning och har en belagd effekt. Om den principen inte följs riskerar staten att förlora både tid och ansträngning på åtgärder som inte kommer att förbättra den situation som man säger sig vilja förbättra.

Miljöpartiet anser att det finns flera åtgärder som bättre lever upp till kraven på att vara motiverade utifrån vad forskningen säger om brottslighet och därför bör prioriteras när statliga medel anslås. Därför motsätter vi oss att medel anslås till Skatteverket för att genomföra en folkräkning så som den har formulerats och föreslagits av regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

Näringsutskottets betänkande 2022/23:NU2

Utgiftsområde 19 Regional utveckling (prop. 2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 46 ERIC PALMQVIST (SD):

Herr talman! Låt mig inleda med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I dag debatterar vi regional utveckling. Det är ett smalt utgiftsområde men likväl ett brett politikområde. Inte minst Riksrevisionens rapport om den regionala tillväxtpolitiken, som vi debatterade här i februari, pekar på svårigheterna att avgränsa vad som är regional utvecklingspolitik och vad som inte är det, eftersom nästan alla politikområden på ett eller annat sätt påverkar förutsättningarna att bo och verka i landets alla delar.

I de här debatterna brukar jag säga att vi alla, från höger till vänster, hävdar att hela Sverige ska leva och att det råder ett slags konsensus kring det. Läser man näringsutskottets betänkande som vi nu debatterar kan man glädjande nog konstatera att det såväl i utskottets förslag till beslut som i de särskilda yttranden som S, V, C, och MP har kommit med inte finns någon som vill göra stora neddragningar på detta politikområde. Det är bra. Att vi sedan har olika prioriteringar och väljer olika vägar i det här är ju fullt naturligt – vi tillhör trots allt olika partier.

Ni som har varit med förut i de här debatterna har fått följa med på mina exposéer i landet. Jag tycker nämligen om att bjuda på personliga reflektioner och egenupplevda erfarenheter i sådana här sammanhang.

För er som inte vet det kan jag nämna att jag har varit yrkeschaufför tidigare. Det börjar bli ganska många år sedan jag hade Sveriges och Europas vägar som arbetsplats, men det var intressanta och mycket lärorika år.

En lärdom jag drog som man kanske inte behöver köra lastbil för att ta till sig är hur olika förutsättningarna är i olika regioner men också att det finns likheter och gemensamma nämnare – eller ska vi kalla det gemensamma utmaningar?

En annan lärdom är att det på väldigt många platser i vårt land finns företag och verksamheter som få utanför det område de är verksamma inom har någon större kunskap om, men ändå är innovationskraften där enorm, och deras produkter eller det know-how de besitter är eftertraktade inte bara i hela landet utan i hela världen. Det är en häftig insikt.

Om ni undrar vad jag menar ska jag nämna ett par företag som börjat sin resa i min egen kommun Gällivare. Aimpoint, som gör rödpunktssikten som nu är världskända och används av militära och polisiära styrkor i hela världen, började sin resa i ett garage i Gällivare. Hamburgerkedjan Max startades av Curt Bergfors, som hade sitt första lilla gatukök i centrala Gällivare innan han skapade varumärket Max, vars första restaurang under det namnet slog upp sina portar i Luleå. Vi har Gefa System, som är experter på automation och som säljer reglersystem till gruvventilation på många håll i världen.

Bäst av allt är att Gällivare inte är unikt. Det finns många andra platser i Sverige där produkter som nu är världskända har sett dagens ljus.

För att allt detta ska vara möjligt måste det dock finnas människor med drivkraft som vill och kan bo ute i landets alla delar. Jag tror, eller är över-

tygad om, herr talman, att den främsta vägen till en lyckad regional utveckling är att skapa goda förutsättningar att bo och verka i hela landet, inte primärt genom att lansera olika riktade stöd utan genom att riva ned hinder och regler som verkar hämmande och driver på urbaniseringen. Människor som bor ute i landet vill inte att man tycker synd om dem och ser dem som bidragsberoende. De vill ha sjysta förutsättningar att visa att de faktiskt har förmågan själva.

Det är i sammanhanget svårt att förbise hur transportkostnaderna har utvecklats under de senaste åren. Nu är drivmedelspriser och andra transportkostnader inte föremål för dagens debatt, och det finns säkert belackare här i denna församling som menar att den sänkning som sker vid nyår är liten. Men låt oss konstatera att vi, tillsammans med regeringen, har pekat ut en riktning i den här frågan som bryter en trend och går åt ett annat håll än den vi hade fått skörda frukterna av om vi inte hade haft ett maktskifte i höstens val.

Jag tror också att den energikris som svenska folket och våra företag nu upplever är destruktiv på många sätt, inte minst ur ett regionalt utvecklingsperspektiv. Utan att kasta mig in i en energipolitisk debatt – det utgiftsområdet debatterades ju i går – tänker jag: Hur hamnade vi här? Vilka verklighetsfrånvända beslut tog oss hit? Hur kunde man rasera ett fungerande energisystem?

För oss sverigedemokrater är det fullständigt obegripligt, och i takt med att svenska familjer får sina elräkningar i vinter kommer de nog att ställa sig precis samma fråga. Det kommer att ta tid och kosta på, men det är med tillfredsställelse jag ser att det nya regeringsunderlaget kommer att göra allt för att tillföra ny energi. Det är dock ett sidospår i denna debatt om regional utvecklingspolitik.

Något som däremot är direkt kopplat till detta politikområde är stödet till kommersiell service i våra landsbygder. Här upplever jag att det finns en samsyn mellan flera av de partier som nu utgör regeringsunderlag, och jag hoppas därför att dessa stöds utformning, tillräcklighet och träffsäkerhet kommer att genomlysas under mandatperioden.

Faktum är att om man läser de gångna årens kommittémotioner som har bäring på sådant som främjar regional tillväxtpolitik ser man att det finns flera saker som inte är förhandlade i Tidöavtalet där det ändå råder något slags samsyn mellan flera av Tidöpartierna, vilket gör att jag hyser goda förhoppningar om att vi under de kommande tre åren ska landa i många bra beslut som vi kommer att ha anledning att vara stolta över och som oppositionen också uppfattar som kloka. Vi är trots allt eniga om att hela Sverige ska leva.

Med det sagt, herr talman, tar jag detta tillfälle i akt att önska talmanspresidiet, ledamöterna som närvarar här i kammaren och de duktiga tjänstemän som är en förutsättning för att hålla riksdagen igång en riktigt god jul och ett gott nytt år!

Anf. 47 MONICA HAIDER (S) replik:

Herr talman! I förra årets budgetdebatt stod Eric Palmqvist i talarstolen och pratade om de höga drivmedelspriserna, precis som han gjorde här i dag, och hur de påverkar landsbygden. I valrörelsen lovade Sverigedemokraterna att man skulle sänka priset vid pump med 10 kronor för dieseln och 6,50 för bensinen.

Vad blev det av det? Det blev en tummetott, skulle man kunna säga. Det blev en 40 öres sänkning för dieseln och en sänkning med 14 öre för bensinen. Man skulle kunna säga att det var ett löftesbrott, och jag tror att man på landsbygden är ganska besviken på Sverigedemokraterna i dag.

Det vi också har kunnat läsa i dagens DN är att det nog inte går att sänka reduktionsplikten till EU:s lägsta nivå, som man sagt att man ska göra. Det kommer att bli väldigt dyrt, för då behöver vi köpa utsläppsrätter i stället. Där står också att regeringen har gett Energimyndigheten i uppgift att ta reda på hur lite man skulle kunna sänka reduktionsplikten för att inte riskera böter från EU.

Min fråga till Eric Palmqvist är om han är nöjd med detta. Det var ju inte riktigt det ni lovade när Jimmie Åkesson stod med ett tankhandtag i valrörelsen.

Anf. 48 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Monica Haider!

Sverigedemokraterna är det parti som hade de högsta ambitionerna på det här området när vi gick in i den konstellation som nu utgör ett regeringsunderlag. Om man tittar på de beslut som togs förra mandatperioden ser man att Sverigedemokraterna var det enda parti som faktiskt röstade nej till att höja reduktionsplikten över huvud taget.

Jag konstaterar att vi fick 20 procent i valet, och sedan har vi fått kompromissa oss fram. Jag sticker inte under stol med att vi har haft högre ambitioner än det som nu ligger på bordet. Om vi hade haft 51 procent i kammaren under den gångna mandatperioden hade vi inte heller haft den reduktionsplikt som vi nu hade diskuterat att sänka.

Mitt budskap är att om vi hade fått ett högre stöd i valet eller haft makten den förra mandatperioden hade vi inte haft de bränslepriser som vi har i dag. Nu får vi fortsätta att kriga för det här under mandatperioden. Det här är ju en högt prioriterad fråga för oss. Det är mitt budskap till både ledamoten Haider och våra väljare att det här är en fråga som vi tar på yttersta allvar och som vi ännu inte är nöjda med.

Anf. 49 MONICA HAIDER (S) replik:

Herr talman! Jag tolkar Eric Palmqvist som att han inte är nöjd. Men den slutsats man också kan dra med tanke på det som står i Dagens Nyheter i dag är ju att man inte riktigt visste vad man lovade och att man faktiskt inte kommer att kunna sänka reduktionsplikten så mycket som man lovade i valrörelsen. Det hade man inte koll på. Det är ytterligare ett löftesbrott i raden, mot vad man utlovade i valrörelsen.

Jag bara konstaterar att det är löftesbrott på löftesbrott. Jag har inga fler frågor till Eric Palmqvist.

Anf. 50 ERIC PALMQVIST (SD) replik:

Herr talman! Tack, Monica, som inte hade någon ytterligare fråga!

Jag vill ändå kommentera att det hade varit mycket lättare att inte införa den höjda reduktionsplikten. Hade vi inte försatt oss i den situation där vi är i dag hade vi inte heller behövt backa tillbaka tidigare beslut.

Jag beklagar djupt att man införde detta, eftersom resultatet var att drivmedelspriserna vid årsskiftet, som genom ett trollslag, höjdes högst markant för landets bilister och företag. Det var djupt olyckligt. Jag är stolt

över att tillhöra ett parti som röstade emot det, och jag hade gärna sett att vi inte hamnade där.

Nu hamnade vi här, och även om jag själv inte jobbar med frågorna som rör reduktionsplikten eftersom det inte tillhör mitt utskott, är jag helt förvissad om att ingången i detta är att beslut som tidigare har fattats också ska kunna rivas upp. Jag har själv sett tidningsrubrikerna, och vad som ligger till grund för att vi inte skulle kunna göra detta är jag inte så väl insatt i. Jag tror dock att vår utgångspunkt i detta ändå är att vi ska kunna göra någonting åt reduktionsplikten och få ned drivmedelspriserna.

Anf. 51 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkande NU2 *Utgiftsområde 19 Regional utveckling*, med andra ord anslagen i nästa års budget för detta utgiftsområde.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har fattat beslut om en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 19.

Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet, ett sammanhållet paket, där inte någon del kan brytas ut och behandlas isolerat. Vårt samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2074.

Motionen innehåller inga avvikelser gentemot budgetpropositionen när det gäller anslagen inom utgiftsområde 19 *Regional utveckling*. Men i vårt särskilda yttrande redovisar vi vår uppfattning om politikens inriktning, som även framgår av vår motion.

Herr talman! När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet anser vi att den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Den regionala utvecklingen sker ute i landets regioner, och det är så det ska vara. Statens uppgift är att skapa förutsättningar för regional utveckling, och i begreppet regional utveckling kan man lägga in det mesta. Det märker vi i de här debatterna när vi har dem.

I min värld innebär det att det finns en stark välfärd som fungerar, en likvärdig skola, vård och omsorg – ja, helt enkelt ett starkt samhälle. En stark välfärd behövs för att hela Sverige ska kunna leva och växa.

Därför satsar vi socialdemokrater 12 miljarder mer än högerregeringen på välfärden i vår budget, för vi ser att det finns stora behov i regioner och kommuner som nu står inför ett stålbad i tiderna vi är i.

Jämlikheten och tilltron till staten minskar när det tillåts råda lärarbrist i små glesbygdskommuner medan ytterligare friskolor etablerar sig i storstäderna. Det blir ett växande demokratiskt problem när privatiseringar och marknadskrafter tillåts skapa en orättvis tillgång på allt från apotek till bilprovning och paketutlämning. Det är centralt att både offentlig service och kommersiell service finns i hela landet.

Herr talman! Det stöd till livsmedelsaffärer som den tidigare regeringen införde bromsade nedläggningen av livsmedelsbutiker och minskade avståndet till närmaste butik, så det driftsstödet behöver vi verkligen ha kvar.

I mitt län Kronoberg är det flera butiker som får ta del av stödet – de i Konga, Älmeboda, Linneryd, Södra Ljunga, Agunnaryd och Skruv. Skruvs lanthandel fick årets lanthandlarpris i Kronobergs län.

Kronobergs län skulle ha varit utan butiker på många av dessa orter om inte stödet hade funnits. Det skulle verkligen försämra servicen och sammanhållningen väsentligt om stödet inte fanns. Butiken är ju inte bara en butik utan oftast också en samlingspunkt för orten. Det är ett utlämningsställe, ofta en mack, en laddstation, ett fik, ett bibliotek och ibland till och med en restaurang.

Vi behöver också fortsätta utbyggnaden av bredband i hela landet men också se till att vi har mobiltäckning oavsett vilket mobilabonnemang vi har. Det vi sett under pandemin är ju att alla inte behöver åka till jobbet varje dag utan att vi kan arbeta hemma i större utsträckning. Men det förutsätter att det finns fungerande bredband. Efter pandemin ser vi också att fler vill bosätta sig på landsbygden, och det är väldigt bra.

Nu när vi går in i ett tufft läge med rekordhög inflation, skenande elpriser och minskat byggande behöver vi en politik som möter detta. Det vi kan se framför oss är lågkonjunktur och högre arbetslöshet.

Den regionala utvecklingspolitiken behöver vara i samklang med andra politikområden för att Sverige ska kunna leda den gröna industriella revolutionen och skapa nya jobb. Detta är extra viktigt i den tid vi är i nu.

Det här sker inte bara i norra Sverige, utan vi ser att det händer i hela Sverige just nu. Det är viktigt. Företag ser potentialen i det Sverige har att erbjuda. Här behöver vi givetvis vara på tårna för att kunna möta behoven som uppstår.

Herr talman! Det måste finnas arbetstillfällen och företag. Om allt detta finns på plats ökar möjligheten för regional utveckling. En fungerande arbetskrafts- och kompetensförsörjning i hela landet är nyckeln till det, men det vi ser nu är att högerpartierna inte prioriterar detta. Man fullföljer neddragningen på Arbetsförmedlingen, där vi lägger pengar för att öka den lokala närvaron i hela landet och särskilt där arbetslösheten är som högst.

I vår budgetmotion satsar vi på arbetsmarknadsutbildning, extra tjänster och vuxenutbildning. Vi vill också se fler servicekontor i hela Sverige. I det läget vi är i nu behövs alla åtgärder för att vi ska vara rustade för framtiden men också för att möta den efterfrågan på arbetskraft som redan finns.

I många branscher finns inte rätt kompetens, och då är det centralt med utbildningsplatser men också arbetsmarknadsutbildningar – för privata företag men också för offentlig sektor, där det finns väldigt stora behov av kompetens. Där hade Äldreomsorgslyftet varit viktigt, men det plockas bort av regeringen som nu styr.

Vi behöver som sagt en politik som är anpassad till de olika förutsättningar som finns i vårt avlånga land. Sveriges landsbygder är olika. Det som är lika är behovet av välfärd för att vi ska kunna leva och verka oavsett var vi bor. Vi behöver helt enkelt ett starkt samhälle, ett tryggare samhälle.

Med det vill jag önska alla en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 52 MATS GREEN (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

För Moderaterna är det en självklarhet att människor ska kunna bo och verka i hela Sverige. Människor och företag ska ges möjlighet att växa och utvecklas oavsett om man väljer att bosätta sig i staden eller på landsbygden. För att det ska fungera behöver det bland annat vara enkelt att starta

företag. Transporter behöver vara effektiva, och det kommunala självstyret behöver vara starkt.

Vi moderater ser potentialen och utvecklingsmöjligheten för den svenska landsbygden. Här gror goda idéer och företagsamhet. För att nå denna potential krävs dock ett målmedvetet arbete med att undanröja hinder och förtydliga möjligheterna på landsbygden. Genom att göra det enklare att starta och driva företag även på landsbygden kan vi skapa fler möjligheter för människor att leva, växa och verka i hela Sverige.

En typ av företag som ofta finns på landsbygden men som länge har motarbetats är mikrobryggerier, musterier, vinodlingar och destillerier. Allt fler sådana företag etableras i Sverige, vilket är entydigt positivt. Ett stort problem för dessa företag är dock att de inte får sälja sina producerade varor på plats eftersom gårdsförsäljning inte är tillåten i Sverige – ännu. Ett regelverk som möjliggör gårdsförsäljning av alkohol ska ses över för företagarnas men också för landsbygdens skull.

Herr talman! Det behöver bli lättare för företag att verka på landsbygden. Att bo och arbeta utanför storstäder kan innebära stora avstånd, inte minst för företagare. Med detta följer stora kostnader, exempelvis i form av höga drivmedelskostnader. Det här blir en stor kostnadsnackdel för företagare i främst norra Sverige, där avstånden mellan samhällen är tiotals mil långa.

För att denna nackdel i högre grad ska kompenseras ökar regeringen nu anslaget om regionalt transportbidrag. Transportbidraget kompenserar företag i Sveriges fyra nordligaste län – Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland – för de kostnadsnackdelar som följer av de långa avstånden. Det är positivt att den här regeringen förbättrar förutsättningarna för företagare även, eller jag kanske ska säga i synnerhet, på landsbygden.

Vad norra Sverige däremot har som en stor del av resten av Sverige inte har är många av de svenska gruvorna. Gruvnäringen förser såväl Sverige som andra länder med metaller och mineral, i synnerhet de mineral som behövs för att klara klimatutmaningen.

Dysprosium är ett sådant exempel, herr talman, som vi också har i närheten av Gränna i Jönköpings län, där jag bor. Det är en jordartsmetall med extremt hög grad av magnetism, som behövs bland annat för vindkraftverk – för dem som tycker att Sveriges energiutmaning bäst hanteras med vindkraft, även om jag kanske inte tycker det.

Om man tror på miljöteknik och vill att Sverige ska behålla sin ledande ställning där är det viktigt att vi får en mer tillåtande gruv- och mineralagstiftning. Framför allt innebär gruvnäringen också att man tillför stark regional tillväxt och även arbetstillfällen utanför storstäderna, något som man ibland kan tycka saknas i den svenska debatten, i synnerhet när det handlar om gruv- och mineralnäringen.

Vi kan också konstatera att den förra regeringen inte prioriterade gruvnäringen. Från att ha tillhört topp tio bland attraktiva gruvländer, enligt Fraser Institutes rankning som är den gängse rankningen vad gäller gruvnäring i världen, har Sverige tappat ett tjugotal platser de senaste åren och nu rasat ned till strax under plats 40. Det duger inte, herr talman, om man säger och menar att man ska vara ett ledande land när det gäller klimatutmaningen.

Framför allt handlar detta om de orimligt långa och oförutsägbara tillståndsprocesserna, som leder till att investeringar ofta uteblir i sin helhet och till att arbetstillfällena och ekonomisk tillväxt går förlorade. Det är inte en utveckling som Sverige behöver, och det är inte heller en utveckling som vi egentligen har råd med, herr talman, särskilt inte när gruvbrytning har en så pass viktig roll i klimatomställningen. Därför måste tillståndsprocesserna kortas och bli betydligt mer förutsägbara. Ett sätt att åstadkomma detta är att begränsa antalet myndigheter som för statens talan i tillståndsärenden.

Vi behöver också bli av med ofoget att olika statliga myndigheter överklagar vad andra statliga myndigheter har beslutat. Det är inte acceptabelt – staten måste framför allt reda upp i sin egen oreda.

I en utredning som presenterades tidigare i höst föreslogs, herr talman, att gruvverksamheter ska föra över medel till kommuner, som kan användas för att kommunen ska kunna bygga den infrastruktur som behövs i samband med gruvverksamheten men också göra andra satsningar. Det är bara rätt och rimligt att intäkter från gruvverksamhet också till viss del kommer lokalsamhället till del. Framför allt är detta till nytta för lokalsamhället. På så sätt ökar man den lokala acceptansen för gruvverksamheten, men framför allt blir Sverige mindre sårbart.

Lokal acceptans, herr talman, är viktigt även i en annan fråga som står högt på agendan just nu, elproduktionen. Särskilt relevant är detta när det gäller vindkraften. Därför har regeringen gett utredningen Stärkta incitament för utbyggd vindkraft i tilläggsuppdrag att tydligt föreslå hur verksamhetsutövarna ska ersätta kommunerna vid vindkraftsutbyggnad. På så sätt kompenseras kommunerna för att lokalbefolkning och miljö påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad. Vi säger också att det är viktigt att ta större hänsyn till både lokala intressen och lokal miljö när det gäller den vindkraftsutbyggnad som nu pågår i stor omfattning i Sverige.

Herr talman! Sveriges regioner, kommuner, städer och tätorter har alla olika förutsättningar och står inför olika typer av utmaningar. I storstäderna tar sig problemen inte alltid samma uttryck som de gör för dem av oss som bor i mindre samhällen på landsbygden. Möjligheterna på landsbygden, utanför storstadsregionerna, är inte desamma som mitt i städernas myller. Här är jag säker på att den moderatledda regeringen tillsammans med våra samarbetspartner kommer att lägga om kursen. Sverige är helt enkelt ett stort land. Vi ska ta vara på det och säkerställa att människor kan leva, bo och arbeta i hela Sverige.

(Applåder)

I detta anförande instämde Eric Palmqvist (SD).

Anf. 53 ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik:

Herr talman! Jag vet att energikostnader och energipriser debatterades i går, men jag har ändå en fråga till Mats Green. Det är just nu minus 25 grader i Hammarstrand. Den senaste månaden gick elpriserna upp med 140 procent och den senaste veckan med 60 procent i elområde 2. I Ragunda produceras 5 terawatt el per år. Det motsvarar hushållsel för 1 miljon villor.

Först skulle högkostnadsskyddet gälla för historiskt höga elkostnader. Då var utformningen rimlig. Men energi- och näringsminister Busch har gjort tydligt att stödet är tänkt för den kommande perioden, och då måste även norra Sverige omfattas av stödet.

När moderatledda kommuner i södra Sverige vägrar att bygga vindkraft och tycker att det ska betalas av vattenkraftskommuner i norr, utan att de får någonting tillbaka, undrar jag: Hur tänker regeringen kring norra Sverige? Kommer man att kalla alla partier till akuta elprissamtal eller omedelbart ge Svenska kraftnät i uppdrag att räkna om elprisstöden så att de hänger ihop med det som regeringen säger att de ska gälla för?

Anf. 54 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Först vill jag säga att i detta läge, med en pågående energikris och risk för akut elbrist i Sverige, är det som Elisabeth Thand Ringqvist frågar om en av de åtgärder som regeringen har beredskap för. Men man behöver också vara ärlig och säga att vi behöver ta ansvar för hela bilden – för ekonomin så att vi inte ökar risken för högre inflation och för elsystemen så att människor ges förutsättningar att klara vintern. Vi arbetar också för fullt för att pressa elpriserna i alla delar och fullt ut.

När det handlar om norra Sverige är det klart att vi kan beklaga att den tidigare regeringen – och jag får konstatera att Centerpartiet väl har en stor del i detta – avvecklade kärnkraften i södra Sverige, vilket egentligen innebär att man sa att norra Sverige ska förse södra Sverige med el. Så kan det naturligtvis inte vara, utan södra Sverige måste hantera sin egen elproduktion och sina egna utmaningar där.

Vad gäller partiöverskridande samtal och diskussioner är vi för alla goda idéer. Men det innebär inte att man kan komma dit och förvänta sig att man ska kunna lägga in ett veto mot ren, stabil, billig el i form av ny kärnkraft, vilket man från framför allt Centerpartiet säger behöver vara på bordet. Det kan inte vara aktuellt. Men om man är beredd att medverka till ren, stabil och billig elförsörjning, framför allt ny kärnkraft, är vi definitivt öppna för alla sådana samtal, när som helst – dygnet runt och årets alla dagar.

Anf. 55 ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik:

Herr talman! Tack, Mats Green, för den öppna attityden!

Jag vill komma tillbaka till att vi just nu har något av ett krisläge, där förändringarna i prisbilden har skett ganska fort. Det vi har fått höra från Svenska kraftnät är att man har tittat på en modell som bygger på att priserna historiskt har legat på höga nivåer i södra Sverige, men nu är vi uppe på väldigt höga nivåer i norra Sverige. Det är som sagt lite klurigt, minst sagt, att om man råkar ha direktverkande el försöka spara energi när man har temperaturer på minus 20 eller minus 30 grader.

Min konkreta fråga är: Jag förstår att ni vill prata om framtida energislag och så vidare, men vad kan regeringen just i det här läget göra för att säkerställa att de som bor i norra Sverige också ska känna att de har råd att fira jul och ska kunna veta hur våren kommer att se ut, med tanke på att väderläget och energipriserna ger en ganska hög grad av panik?

Anf. 56 MATS GREEN (M) replik:

Herr talman! Regeringen har en beredskap för vad som komma skall, vilket fortfarande är lite oklart. Vi behöver också se hur länge det är extremt höga elpriser i norr. Det står ännu inte klart hur elpriserna kommer att utveckla sig i söder heller eftersom vi har så enormt stora fluktuationer. Men oavsett var behöver man givetvis ha en beredskap.

Med det sagt har man många olika hänsyn att ta utöver detta. Det gäller att inte trycka upp inflationen ytterligare, och vi har stigande räntor. Vi vill inte hamna i det dike som Storbritannien höll på att landa i när man gick fram med stora ofinansierade skattesänkningar och satsningar man inte hade pengar till. Vi måste se till att hantera detta hållbart och ansvarsfullt, för ingen, särskilt inte de med låga inkomster i småhus, tjänar på högre räntor eller högre inflation. Det är alltså en helhet som måste gå ihop.

Givetvis är elpriset en stor bit, men man behöver också fokusera på grundorsaken, det vill säga elbristen och att vi behöver mer elproduktion i Sverige, i synnerhet i södra Sverige men också i norra Sverige, även om man nu har förhållandevis goda förutsättningar där. Men det är klart att man behöver ha en beredskap även där.

Anf. 57 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Vi debatterar i dag regional utveckling och förutsättningar att bo och verka i hela landet.

Miljöpartiet vill i sin budgetmotion lägga 567 miljoner mer än regeringen och samarbetspartiet Sverigedemokraterna på detta område.

Jag noterar att Moderaterna i sitt anförande uppehåller sig vid gruvnäringen, trots att det är regional utveckling vi diskuterar. Det ger mig en bild av att Moderaternas syn på regional utveckling och Sveriges landsbygder och glesbygder är att dessa ska exploateras för att utvinna råvaror.

Vi behöver givetvis mineraler, och mineralpolitik är viktigt. Miljöpartiet har flera förslag på hur vi kan förbättra mineralförsörjningen i Sverige, och jag hoppas kunna debattera detta vid ett senare tillfälle.

Men jag undrar varför Moderaterna väljer att uppehålla sig vid detta ämne när vi pratar regional utveckling.

Samtidigt förändrar man i budgeten transportbidraget så att det exkluderar alla på lands- och glesbygd som inte äger en bil men ändå behöver transportera sig och så att det ger mindre resurser till landsbygdskommuner samt presenterar ett elprisstöd som exkluderar hela norra Sverige.

Anf. 58 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Det är kanske ett understatement att säga att det finns stora skillnader mellan Moderaterna och Miljöpartiet i synen på landsbygden. Framför allt anser vi inte att landsbygden ska vara ett stort Skansenmuseum, utan vi anser att landsbygden ska stå på egna ben och också driva hela Sveriges tillväxt. För oss som bor på landsbygden är detta givetvis särskilt viktigt.

Då kan man inte räkna bort gruv- och mineralnäringen, som givetvis är en fantastisk möjlighet för Sverige i allmänhet och för landsbygden i synnerhet – särskilt om man tror på miljöteknik, vilket ni i Miljöpartiet brukar säga att ni gör.

Låt mig ställa samma fråga som jag ställde i går utan att få svar: Var anser ni att man ska bryta sällsynta jordartsmetaller? I länder med vidriga arbets- och miljöförhållanden? Eller i Sverige, där vi kan garantera både bra arbetsförhållanden, sjysta villkor och en miljölagstiftning som håller måttet? Dessutom gör det oss mindre sårbara vid kris och krig. Det är klart att vi ska bryta dessa i Sverige och att intäkterna till viss del ska gå till lokalsamhället. Det är alltså en fantastisk möjlighet för i synnerhet glesbygden i Sverige, och vi behöver komma igång med detta nu.

Transportbidraget ska givetvis främst gå till företagen. Det är ju framför allt de som bygger vårt välstånd, inte statliga eller kommunala transfereringar. Privatpersoner ska givetvis kompenseras men med skattesänkningar, framför allt för dem med låga och medelhöga inkomster.

Anf. 59 ELIN SÖDERBERG (MP) replik:

Fru talman! Hela Sverige ska leva, och alla människor i Sverige ska ges förutsättningar att bo och verka i vårt fantastiska land.

Miljöpartiet lägger som sagt 567 miljoner mer än regeringen på detta utgiftsområde. En viktig insats är att förbättra kompetens- och personalförsörjningen. I dag råder inte brist på jobb utan brist på personal i stora delar av Sveriges lands- och glesbygd. I norra Sverige ser vi ett enormt behov, och vill man ha en stark samhällsutveckling behövs personal brett, inte bara till den gröna industrirevolutionen, som ju behöver extremt mycket personal. Denna industri kommer att leda till en fantastisk samhällsutveckling i hela landet.

Miljöpartiet har gjort stora insatser för att stärka kompetens- och personalförsörjningen till den gröna industrirevolutionen och företagens klimatomställning. Det gäller även personalförsörjningen i välfärden på lands- och glesbygd så att vi kan upprätthålla denna i hela landet. Vi har också gjort insatser för att förbättra förutsättningarna för att bo och verka i hela landet.

När Moderaterna i detta läge ger otillräckliga resurser till välfärd och samhällsutveckling och försvårar för människor att flytta till vårt land för att arbeta, hur ska de då bidra till en stark samhällsutveckling på lands- och glesbygd?

Anf. 60 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Ja, Miljöpartiet lägger enorma resurser på gles- och landsbygd, framför allt på att man inte ska kunna göra någonting där. Man ska varken kunna bruka sin skog eller etablera nya gruvor, utan allt ska vara som ett stort Skansenmuseum som stockholmarna ska kunna besöka lite då och då för att få lite lugn och ro och leka Emil i Lönneberga.

Vi har en helt annan ingång. Vi vill i stället få så mycket aktivitet och tillväxt där som möjligt, och denna tillväxt skapas inte genom statliga bidrag utan genom ett starkt lokalt näringsliv.

Alla mineralfyndigheter i Sverige finns ju i glesbygden, inte bara i norra Sverige utan på andra ställen i Sverige, till exempel i min valkrets. Denna verksamhet måste utvecklas så att glesbygden inte är beroende av statliga handouts från Miljöpartiet och andra partier här utan kan växa i kraft av sina egna förutsättningar.

Vi behöver också satsa på äganderätten. Äganderätten av skog vill ju Miljöpartiet upphäva. Men vi vill stärka äganderätten över hela linjen. Det

misslyckades det tidigare regeringssamarbetet grundligt med. Centerpartiet sa att äganderätten skulle stärkas, men det förändrades sedan omärkligt till att äganderätten skulle värnas – och egentligen mest för deras koalitionskollegor i Miljöpartiet.

Vi har helt motsatt bild. Vi vill stärka möjligheterna för gruvnäringen och stärka äganderätten.

(Applåder)

Anf. 61 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Jag noterade att ledamoten i sitt anförande pratade om att hela Sverige ska leva. Men det gäller tydligen inte i alla frågor. I dagens tuffa läge med ökade priser på mat, hyror, energi och drivmedel och stigande inflation behövs det åtgärder som mildrar dessa effekter. Detta höga prisläge kommer att drabba landsbygden lika mycket som storstäderna. De skenande elpriserna drabbar landsbygden i hela Sverige.

I valrörelsen gick man ut och lovade ett elprisstöd till den 1 november. Nu ser det ut som att det eventuellt kommer i februari, åtminstone till oss privatkonsumenter. När företagen får sitt stöd står skrivet någon annanstans, men det finns ingen tidsangivelse för det. Man har också bestämt att elprisstödet bara ska gälla för södra Sverige, inte för norra Sverige.

Min fråga är därför: När kommer elprisstödet? Och kommer ni att revidera ert förslag så att det omfattar hela Sverige, även norra Sverige?

Anf. 62 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Vi utgår från det uppdrag som Monica Haiders egen regering gav i mitten av augusti. Där specificerades att det ska vara ett elprisstöd som ska gå till de områden som har haft de mest extrema prisökningarna.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen specificerade detta genom att skriva att Svenska kraftnät ska beakta att elpriset är geografiskt betingat på så vis att nödatgärderna i första hand träffar konsumenter och företag i södra Sverige.

Beakta alltså den logik som finns i det förslag som Socialdemokraterna själva har lagt fram.

Den förra regeringen gav uppdraget till Svenska kraftnät. Vi har hanterat uppdraget från Svenska kraftnät. Det är lätt att se denna logik eftersom det är i södra Sverige som man har haft extrema ökningar. Sedan har detta utgått från ett nationellt referenspris som är lika för alla. Och alla som har kommit över detta referenspris under denna period skulle få del av stödet.

Stå upp för era egna beslut, och se den egna logiken i det!

När det gäller frågan om framtida elprisstöd finns det, som jag sa tidigare, en beredskap för det. Men i ett läge med en pågående energikris och risk för akut elbrist i stora delar av Sverige är det en av många åtgärder som vi behöver ha beredskap för, samtidigt som vi ska ta ansvar för inflationen, räntorna och människors privatekonomi. Allt detta är nämligen en helhet.

Sedan vill jag erinra om att den enskilt största posten i budgeten är en sänkning av drivmedelsskatterna. Socialdemokraterna motsätter sig stora delar av detta; det ska man komma ihåg. Men allt handlar naturligtvis om balans. Nu har vi satsat så mycket på sänkta drivmedelsskatter som omsor-

gen om privatekonomin, det vill säga högre räntor och risk för högre inflation, faktiskt tillåter. Det är en helhet som måste gå ihop.

Anf. 63 MONICA HAIDER (S) replik:

Fru talman! Det är skönt att höra att man vill ta ansvar nu när man sitter i regeringsställning. Jag står verkligen bakom det uppdrag som vi gav till Svenska kraftnät. När detta uppdrag gavs var priserna i norra Sverige faktiskt inte så höga som de är nu. Precis som Elisabeth Thand Ringqvist sa har det ändrats. Ebba Busch har också uttalat sig om att stödet egentligen ska täcka framtida kostnader för denna vinter. Och denna vinter har även norra Sverige höga priser. Därför borde stödet rimligen omfatta också norra Sverige. Detta har vi omvärderat i vårt budgetförslag, alltså att det ska gälla hela Sverige.

Jag tycker att det är lite konstigt att man inte kan se att hela Sverige behöver detta stöd. I norra Sverige gör man dessutom av med ganska mycket mer energi på grund av att det faktiskt är väldigt mycket kallare där.

Jag skulle kunna påstå att det är löftesbrott igen med tanke på att människor faktiskt inte får stödet när de skulle ha fått det. Man kan alltså stapla löftesbrotten på varandra.

Min fråga är: Kommer ni att omvärdera detta?

Anf. 64 MATS GREEN (M) replik:

Fru talman! Vi sa att vi skulle presentera ett högkostnadsskydd före den 1 november, och det gjorde vi också.

Sedan är jag den förste att beklaga att tekniska svårigheter med utbetalningar gör att detta dröjer alltför lång tid. Det tror jag att vi alla är frustrerade över. Man arbetar natt och dag med att få ut detta så snabbt som möjligt. Den frustrationen delar vi alla, och det finns ingen anledning att sticka under stol med det.

Som Monica Haider själv konstaterar handlar detta om en historisk period där det har varit mycket högre prisökningar i södra Sverige än i norra Sverige. Sedan får man naturligtvis hela tiden avvakta läget och utvecklingen och kanske inte bara titta på utvecklingen under några veckor utan över en längre tidsperiod. Om det behövs kommer det att också att finnas resurser för detta.

Jag kan tycka att det är lite magstarkt att man, när man har tillbringat de senaste åtta åren i regeringsställning och monterat ned den mest grundläggande delen av svensk elproduktion, kräver att vi på åtta veckor ska rensa upp fullständigt efter de tidigare åtta åren.

Jag har stor tilltro till denna regering och till Tidöavtalet, men jag tror inte att någon mäktar med uppgiften att reda ut åtta års oreda på åtta veckor. Detta kommer att vara ett arbete som inte kommer att vara gjort över en natt, utan det kommer att ta tid. Men denna kursomläggning har börjat, och den har börjat över hela linjen nu.

Anf. 65 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Hur får vi till regional utveckling egentligen? Ja, det är såklart inte enbart genom satsningar på detta utgiftsområde. Det handlar om att kunna ha förutsättningar för utveckling i hela landet – att stärkas

lokalt, att få verktygen och makten för att göra det och framför allt att få resurserna.

I dag finns det stora och växande regionala skillnader som tyvärr bara har tilltagit genom åren. Det handlar om att samhällets olika funktioner har övergett delar av Sverige. I sin iver att dra ned på finansiering och makt har man systematiskt ökat frånvaron.

I spåren av det har en del av näringslivet också dragit sig tillbaka. Lägg på två år av pandemi, nu en ekonomisk kris, effekterna av ett krig i närområdet och en havererad elprismarknad så blir förutsättningarna för delar av Sverige mycket svårare – inte för alla men för en ganska stor del av Sverige. Bättre får de med stora inkomster det, de som äger flera fastigheter och storföretagen. Medel- och låginkomsttagare och småföretag får klara sig bäst de vill.

Ojämlikheten i Sverige syns på kartorna. Pengarna finns i centrum, i de stora städerna och i stadskärnorna. Samtidigt lämnas landsbygden, bruksorterna och förorterna efter. Här i Stockholm går den genomsnittliga linjen efter Mälardalen på den röda linjen och vid Duvbo på den blå linjen. I landet är det hela kommuner som får stå tillbaka – Ljusnarsberg, Åsele och Hälletorp för att nämna några.

Jag måste tillägga att skattesänkningar görs på de höga inkomsterna. Ingenting i budgeten tillförs pensionärer, sjuka och arbetslösa. Och elprisstödet slår fel. Det gynnar dem som har flera fastigheter, och ingenting går till norra Sverige. Det kommer tyvärr att skapa större skillnader.

Det behövs en övergripande strategi för den regionala utvecklingspolitiken som bygger på långsiktighet, en utvecklad samverkan, ett större regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att grundläggande samhällsservice finns i hela landet. Det konstaterade även Riksrevisionen när de granskade den regionala utvecklingspolitiken – något som inte hade gjorts på 20 år.

Tillgången till offentlig service är avgörande för att människor ska kunna bo och leva värdiga liv oavsett var i Sverige de befinner sig. Statlig service måste finnas tillgänglig även på landsbygden och i de eftersatta områdena. Det finns därför behov av satsningar för att tillgängliggöra viktiga samhällsfunktioner i områden där det offentliga har monterats ned.

De senaste årtiondena har det offentliga varit först med att lämna landsbygden och förorterna åt deras öde. Jag skulle vilja se satsningar som berör samhällets alla delar. Staten måste ta ett övergripande ansvar för en rad åtgärder som säkrar att företag kan startas, växa och drivas vidare. Jag menar att det finns behov av en annan politik – en politik som innebär att alla i Sverige får samma chanser, som innebär att man kan lita på att välfärds-samhället fungerar oavsett var man bor och som ger förutsättningar för jobb, bostäder och god offentlig service.

Vi från Vänsterpartiet har full sysselsättning som mål. Det innebär en politik för full sysselsättning i kombination med starka trygghetssystem som ger ett skydd för individer vid tillfälliga perioder av arbetslöshet, sjukdom och föräldraledighet samt när du går i pension. Du ska känna dig trygg i att samhället backar upp dig när du behöver det, och du ska bidra till samhället efter förmåga. Ett sådant system måste understödjas av en ekonomisk politik med stora satsningar på välfärden, utbildning och investeringar.

Den höga inflationen sätter Sveriges kommuner och regioner under stark ekonomisk press. Vi ser det på prisökningar, på de orättfärdiga elpriserna och på räntorna. Här vill jag berätta att Vänsterpartiet driver ökade statsbidrag till kommuner och regioner som en prioriterad fråga.

Välfärdssektorn har under lång tid varit underfinansierad. Samhället behöver förnya sitt åtagande att säkerställa en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor både för dem som söker sig till arbeten inom förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen och för dem som redan arbetar där. Tyvärr väljer regeringen att dra ned på kommuner och regioner under kristid, alltså i en tid då vi behöver stabila samhällsfunktioner.

Vi väljer att tillföra 30 miljarder till kommuner och regioner i vår budget, utöver investeringsbidrag. I vår budget föreslår vi också ett specifikt glesbygdstillägg på 1 miljard kronor, för att säkra tillgången på vård och omsorg i glest befolkade områden.

Detta är några av de förslag vi har fört fram i vår budget. Specifikt på detta utgiftsområde föreslår vi även ett riktat stöd till bidrag till ökad turism i kommuner med hög andel urskog. Vi tror att en ökad nationell turism ger möjlighet för fler att ta semester utanför hemmet om de vill det. Det utvecklar också den lokala ekonomin i kommuner med hög andel urskog, vilket i sin tur leder till att folk stannar kvar och ser en framtid – eller kanske till och med att människor flyttar dit.

Dessa kommuner får dock även bära ett betydande ansvar för de kollektiva nyttor som uppstår i skyddade skogar med höga naturvärden. Därför bör dessa kommuner kompenseras genom ökat statligt stöd, och Vänsterpartiet föreslår 30 miljoner kronor för detta ändamål.

Lanthandeln är en bärande del i många mindre orters överlevnad. Den behöver vi värna och modernisera. Behoven av digitalisering och effektivisering är stora, men utrymmet för att genomföra detta är ofta litet för dessa företag. Vänsterpartiet vill stärka den lokala kommersiella servicen genom att satsa på detta, och vi ökar anslaget med ytterligare 40 miljoner.

Vänsterpartiet väljer att inte delta i beslutet eftersom vi föreslår en högre nivå än regeringen på det här utgiftsområdet, vilket gör att vi inte kan reservera oss. Däremot har vi ett särskilt yrkande.

Anf. 66 LILI ANDRÉ (KD):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till regeringens förslag till anslagsfördelning på utgiftsområde 19 Regional utveckling och avstyrka de motstående förslagen i motionerna.

Kristdemokraterna lyfte i årets valrörelse begreppet hjärtlandet. För oss är det ett medvetet ställningstagande som bottnar i övertygelsen att vi måste ha en nationell politik som ser hela Sverige, stad som landsbygd, och motverkar alla krafter som hotar att söndra vårt land. Det är så lätt att prata om vi och de – nord mot syd, stad mot land – men vi är *ett* land, och alla delar behövs och kompletterar varandra.

Målet med regional utveckling gäller alla delar av landet och handlar om god hälsa och ett gott liv för människor. Det handlar om entreprenörskap, konkurrenskraftiga företag, tillväxt, utveckling och innovation. Det handlar om offentlig service, kultur, vård och utbildning. Kostnader för resor ska minska. Regionalpolitiken på nationell nivå handlar om att skapa förutsättningar för detta.

Ett anslag jag vill lyfta lite extra är 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*. Bakom denna kanske lite torra rubrik finns det en hel del godsaker.

I stora delar av vårt avlånga land är lanthandeln hjärtat i bygden och så mycket mer än bara en affär. Vid sidan av skolan är lanthandeln den allra viktigaste funktionen för att ett samhälle ska kunna leva. En lanthandel är inte bara en plats dit man går för att köpa sin mat, utan det är väldigt ofta platsen där man kan göra postärenden, lämna in tipset, hämta sin medicin eller få en leverans från en familjemedlem eller en god vän som bor långt bort.

Lanthandeln är dock kanske allra mest ett socialt nav. Facebook, Instagram och andra plattformar i all ära; vi människor vill och behöver träffa andra människor på riktigt. Lanthandeln är ett fysiskt nav där man kan få göra just detta under oplanerade och väldigt enkla former. Det där småpratet som sker i samband med inköpen är en otroligt viktig friskvårdsfaktor och främjar samhällsgemenskapen.

Utöver att lanthandeln alltså är ett vattenhål för gemenskapstörstande människor i glesbygden är den också en mycket viktig faktor för det lokala näringslivet. Det är mycket väl motiverat att satsa skattepengar på detta, och jag är glad att vi har en regering som också har landat i denna slutsats.

Fru talman! Politik handlar inte bara om att räkna pengar och flytta dem mellan olika konton. Vi kristdemokrater vill lyfta fram att vårt land behöver styras utifrån en värdegrund och en kultur som bottnar i insikten att vi är inte så urbaniserade som vi kanske tror.

Ni har säkert hört myten om det urbaniserade Sverige – att framtiden skulle tillhöra enbart våra största städer och att resten bara skulle vara skräpytor, som en så kallad framtidsspanare sa för ett par år sedan. Detta anses ofta bevisat av att nio av tio svenskar bor i en tätort.

På papperet är den statistiken sann, men det finns fler sätt att skära den på. Ett sätt är att konstatera att fyra av tio svenskar bor på landsbygden – i byar eller samhällen med färre än 10 000 invånare. Ungefär lika många identifierar sig själva som boende på landet snarare än i stan.

Betydelsefulla är därför de satsningar som nu prioriteras i budgeten: att näringslivet ges goda förutsättningar att stärka konkurrenskraften, skapa jobb och bidra till gröna innovationer – och därmed till omställningen till en hållbar utveckling.

Jag vill betona att den regionala utvecklingspolitiken omfattar fler åtgärder än dem som finansieras inom utgiftsområdet och att det är viktigt att insatser inom detta och andra politikområden, såsom landsbygdspolitik och politiken för hållbar stadsutveckling, kompletterar varandra och bidrar till att synergier skapas.

Som kristdemokrat är jag därför både stolt och glad över att vi här kan yrka bifall till en budget som har just denna insikt och som på allvar ser behovet av en regional utvecklingspolitik som tar sin utgångspunkt i att stärka Sverige så att alla har samma möjlighet att bo och verka i hela Sverige. Ju fler delar av landet som är utvecklingskraftiga och hållbara, desto starkare blir Sverige.

Med detta, fru talman, vill jag önska alla en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 67 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Fru talman! Gemensamt för alla som bor på någon sorts landsbygd är nog att de har samma vardagsoro som alla andra. Kommer barnen att kun-

na gå i en bra skola någorlunda i närheten? Kommer omsorg och vård att finnas för mig och mina nära när det behövs? Kommer ambulans eller räddningspersonal att kunna komma när det är akut? Kommer det att finnas jobb för mig? Kommer min verksamhet att överleva?

Fru talman! Målet för den regionala utvecklingspolitiken är att förutsättningarna för att bo, verka och leva i hela landet ska förbättras. Det är portalmeningen för detta utgiftsområde, men som flera andra har varit inne på är det inte alls bara detta budgetområde som ger förutsättningarna för att skapa en bra tillväxt i hela landet.

Landsbygden behöver nu leverans, inte tomma löften. De snabbt stigande bränslepriserna har pressat alla de hushåll på den svenska landsbygden som är beroende av bilen för att ta sig till arbetet, göra affärer, handla mat, skjutsa barnen till fritidsaktiviteter eller kanske själva kunna delta i föreningsaktiviteter.

Det som verkar vara så svårt att förstå är avstånd. Strömsunds kommun är lika stor som hela Skåne till ytan. Skärgården kan vara jättetillgänglig under sex härliga sommarveckor men resten av året vara helt otillgänglig. Där det är som glesast är det också väldigt svårt att få kollektivtrafik att fungera. Det fungerar liksom inte; man får ingen affär av det. Där kollektivtrafiken fungerar kan det dessutom vara så att bussen måste göra så många stopp på vägen att det tar dubbelt så lång tid som att åka med bilen.

Det går inte att jämföra situationen på landsbygden med den för dem som har kollektivtrafik i tätorter. Den som är helt beroende på landsbygden behöver helt enkelt andra förutsättningar.

Fru talman! Jag måste tyvärr säga att den nya regeringen inte har haft förmåga att leverera efter alla de många löften som utställdes under valrörelsen. Det kanske är ett krasst konstaterande, men många av oss kanske inte trodde på det heller. Som det ser ut nu finns det heller inte riktigt någon plan för att leverera. De sänkta dieselpriserna – eller bensinpriserna – vid pump blev inte alls vad som utlovats.

Centerpartiet vill både sänka drivmedelskostnaderna och höja reseavdragen. Det ska finnas en rabatt på 3 kronor vid pump, och den ska gälla upp till 1 200 liter per år. Höjningarna av reseavdraget ska gå till dem som inte har något alternativ. Det finns en bra modell, där det hela beror på avstånd. Denna modell tar inte hänsyn till vilken typ av färdmedel man åker med. Från dagens 18,50 per mil kan vi komma upp i 30 kronor per mil. Det är 5 kronor mer än vad regeringen föreslår.

Elkostnaderna har vi varit inne på under dagen. De som drabbas mest är inte de som bor i städerna utan, i detta fall, de som bor där dit fjärrvärmesystem inte når och där villorna med direktverkande el trots allt finns kvar, eftersom man inte har haft möjlighet att byta eller eftersom man behöver ha el för att värma upp sitt eget varmvatten.

Högekostnadsskyddet är fortfarande väldigt oklart både för människor och för företag. Jag tror inte att det är just detta som är inflationsdrivande, utan det handlar bara om rättvisa.

Landsbygdsbor behöver ju mer än att tanka bilen och värma huset. I hela landet drabbas nu många kommuner och regioner av att intäkterna sänks och kostnaderna ökar. Konjunkturedgången och de höga elpriserna påverkar många mindre kommuners ekonomi kraftigt. Detta är kommuner som har väldigt små marginaler efter covid.

Centerpartiet föreslår därför att de generella statsbidragen höjs med 10 miljarder kronor nästa år. Detta är 4 miljarder mer än regeringens höjning. Vi väljer också att inte öronmärka dem, för vi tror att människor som bor närmast sina egna utmaningar också har förmåga att förstå vad bidragen ska användas till.

Vi måste lita på att de politiker som är valda lokalt faktiskt kommer att göra det som passar deras kommuner och regioner allra bäst, även om vi vet att många vill satsa på bättre och bemannade vårdcentraler oavsett om de är i privat eller offentlig regi.

En annan förutsättning för att människor ska kunna leva, jobba och driva företag på landsbygden är att den digitala infrastrukturen fungerar. Utbyggnaden av bredband går alldeles för långsamt. Vi vet att många vill kunna jobba digitalt där det passar.

Nu är också mobiltäckningen katastrofalt dålig på många platser. Man frågar sig hur detta är möjligt när den var bättre för tio år sedan. Det beror såklart på att våra nya telefoner kräver mycket mer kapacitet. Det finns människor som lever där man inte vet om man kan ringa 112 eftersom mobilnätet inte fungerar. Att leva med den insikten är gruvsamt, som vi säger i Jämtland.

Jag vill ta er med till Ottsjöbua. Det ligger i Ottsjö, en och en halv timmes färd från Östersund. Det ligger vid Ottfjällets fot. Där bor ungefär 130 människor på heltid.

Ottsjöbua är träffpunkten. Det är här man kan köpa lokalt producerad ost, ett par gummistövlar eller fiskekort. Vanlig mat går också bra. Man kan hämta saker från Apoteket, Systembolaget och posten.

För mig är detta en förebild. Det beror på att jag har varit där massvis med gånger och vet att det är människor som drivs av passion, hjärta och otrolig stolthet över sin hembygd som gör detta.

Förutsättningen för att detta ska fungera är såklart att det finns bra villkor för företagande. Det gäller att vi här inne inte överreglerar småföretagens vardag och att kommunerna ser till att de inte följer upp onödigt mycket när det gäller småföretag.

Ibland krävs också det driftsstöd som vi beslutar om på det här utgiftsområdet. Det gör att Ottsjöbua kan uppgradera sitt kassasystem och kan anställa någon, så att ägarna får semester någon gång. Tänk om de nedsatta arbetsgivaravgifterna för att anställa unga hade varit kvar – då hade driftsstödet räckt mycket längre.

Fru talman! Sveriges samlade tillväxt är beroende av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt. Konkurrenskraftiga företag och individer är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt Sverige. Ju fler regioner som har en stark och expansiv ekonomi, desto bättre för hela Sverige.

Anf. 68 LOUISE EKLUND (L):

Fru talman! Det är ju fredag, så jag tillåter mig att göra en liten personlig utsvävning inledningsvis. Jag hoppas att talmannen står ut. Jag lovar att jag har en poäng!

Jag är uppvuxen på den skånska sydkusten i ett litet kustsamhälle som under sommarmånaderna förvandlades i takt med att sommargästerna flyttade ut till oss. För oss åretruntboende barn blev det alldeles uppenbart hur stora skillnaderna var mellan oss åretruntboende och dem som växte upp i Malmö eller Lund. Vi var hopplöst efter.

När vi gick i mjukisbyxor med Disneytryck hade de redan gått vidare till tuffa, stentvättade jeans. Lite senare gjorde de jättefräcka musikreferenser till MTV som gick oss helt förbi eftersom vi bara hade kanal 1 och 2 och, på väderleksmässigt klara dagar, danska DR1.

Vad vill jag säga med dessa anekdoter från den skånska landsbygden på 1980-talet? Jo, att tillvaron för de barn och unga som i dag växer upp i Beddingestrand, som det här lilla samhället heter, ser helt annorlunda ut. Det är inte längre en dagsutflykt att ta sig till Malmö eller Lund, tack vare den nya tågförbindelse som nu finns. Det är inte längre så stora kulturella skillnader mellan barnen där och barnen i Malmö eller för den delen i Stockholm. Alla följer samma personer på Tiktok, e-handlar från samma näthandel, lyssnar på samma musikgrupper och ser samma serier.

Den digitala revolutionen och den svenska bredbandsutbyggnaden har slipat ned inte bara de geografiska utan även de kulturella skillnaderna. Allt är naturligtvis inte bra med det, men det belyser hur både den digitala och den mer traditionella infrastrukturen är förutsättningar för vår ambition att man ska kunna arbeta och bo i hela landet. Därför tycker jag att det är glädjande att regeringen gått fram med en politik för den regionala utvecklingen som fokuserar på just detta.

Utbyggnaden och underhållet av samhällsviktig infrastruktur, som etablering av bredband och underhåll av vägar, ska intensifieras. Kostnaderna för resande ska minska. Vi ska ha fokus på den lokala och regionala pendlingen så att man kan fortsätta att bo utanför tätort men pendla till jobbet eller till den skola man valt, oavsett vilken kommun de ligger i. Så ökar vi friheten och möjliggör för fler att välja den boende- och arbetsform som passar dem och deras familjer bäst.

Fru talman! Jag är glad över att regeringen ser möjligheterna i hela landet men också de problem som vi i politiken behöver ta oss an. Ett exempel är företagens problem med kompetensförsörjning och bristen på matchning mellan arbetslösa och lediga jobb, som får stora konsekvenser för svensk tillväxt. Om vi inte får bukt med problematiken finns det risk att företag lägger ned sin verksamhet eller flyttar.

För att säkra kompetensförsörjningen på lång sikt krävs vuxenutbildning, högskolor och universitet av hög kvalitet. Här vill jag även passa på att slå ett extra slag för yrkeshögskolan, som har en oerhört viktig uppgift att fylla. Det är en effektiv utbildning kopplad till den regionala arbetsmarknaden. Även de lokala folkhögskolorna gör stora insatser som är värda att lyfta fram.

När vi diskuterar regional utveckling är det självklart att nämna besöksnäringen. Den var under en period den snabbast växande näringen i Sverige, men man har haft det oerhört tufft de senaste åren. Det handlar ofta om små familjeföretag som är starkt kopplade till bygden.

Det går att hitta många positiva exempel. I Halland på senare år har utvecklingen av hotell och restauranger som till exempel Knystaforsen och Stedsans inneburit ett enormt uppsving för hela regionen och ett inflöde av besökare inte bara från Sverige utan även över landsgränserna. Sådana företag måste ges goda förutsättningar att utvecklas.

I det här sammanhanget kan det vara värt att lyfta fram hur möjligheten till gårdsförsäljning skulle kunna bidra ytterligare till denna positiva utveckling. Det är hög tid att vi kommer igång med detta nu, inte minst i ljuset av den Fehmarn Bält-förbindelse som nu byggs mellan Danmark och

Tyskland och som kommer att korta restiderna mellan Sverige och kontinenten ytterligare.

Fru talman! Det går inte att ha en debatt om regional utveckling utan att prata om den mycket bekymmersamma energisituationen. I de södra delarna av landet är situationen akut, och mer lokal energiproduktion behöver snabbt komma på plats.

Företag går på knäna, och det är mycket osäkert om alla kommer att klara sig igenom den energikris vi befinner oss i. Det är oerhört bekymmersamt. Regeringens elstöd är helt nödvändigt och också ett första steg. Regeringen kommer att bevaka frågan mycket noga framöver.

Det är extra oroande att den prisbild man så här långt mest sett i de södra delarna av landet nu letar sig norrut. Även elprisområde 1 och 2 har sett ökande priser. Den gröna nyindustrialiseringen i norr med satsningar i Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå bygger på att det även fortsättningsvis finns god och säker tillgång till el. Vi måste säkra den. Inte bara befintlig energiproduktion i norr behöver värnas och utvecklas, utan vi behöver även ta beslut som säkrar den framtida energiförsörjningen.

Vindkraften kommer att fortsätta vara viktig men jag skulle tro att vi även behöver titta på hur kärnkraften kan bidra till nyindustrialiseringen i norr.

Jag yrkar därmed bifall till regeringens förslag för utgiftsområde 19 som gäller regional utveckling.

Anf. 69 ELIN SÖDERBERG (MP):

Fru talman! Jag vill inleda med att önska en saklig debatt. I ett tidigare anförande i dag uttryckte Moderaterna att Miljöpartiet vill att Sveriges landsbygd och glesbygd ska bli ett Skansenmuseum och att vi skulle vilja ta bort äganderätten. Detta är direkt felaktigt.

Man får jättegärna kritisera och argumentera mot den politik jag för fram och mitt parti representerar, men då vill jag att man argumenterar mot den politik vi faktiskt företräder. Man får jättegärna läsa Miljöpartiets landsbygdspolitiska program eller motion 2022/23:2171 *Lands- och glesbygd med stark samhällsutveckling* som jag lämnade in under allmänna motionstiden i år. Där lyfter vi bland annat fram att vi kraftigt vill förbättra investeringsmöjligheterna i lands- och glesbygd. Det är helt centralt.

Vi lyfter också fram att Miljöpartiet vill se en god och tillgänglig välfärd i lands- och glesbygden och en stärkt samhällsservice. Vi vill även ha en levande kultur och ett levande civilsamhälle där. Vi har flera förslag på dessa områden.

Inom utgiftsområde 19 som gäller regional utveckling satsar Miljöpartiet 567 miljoner mer än regeringen. Vi vill bland annat att pengarna går till kompetensförsörjning som behövs till följd av den fantastiska gröna industrirevolution som vi nu ser hända, och till bred personalförsörjning för en god samhällsutveckling och för att säkerställa att det finns personal till samhällsservice och välfärd i hela landet. Det behövs insatser för att förbättra förutsättningarna för att bo och verka i hela landet. Det är därför Miljöpartiet satsar 567 miljoner mer än regeringen.

Fru talman! I Miljöpartiets budgetmotion finns en lång rad satsningar inom andra utgiftsområden som givetvis också påverkar den regionala utvecklingen. Det handlar om mer resurser till välfärd, kultur, klimatomställning, miljöpolitik, transportinfrastrukturinvesteringar med mera.

I Miljöpartiets Sverige ska man kunna vara den man är, uppfylla sin fulla potential och bo och verka i hela landet.

Anf. 70 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Vi debatterar regional utveckling, och jag vill börja med att yrka bifall till förslagen i betänkandet.

Nyckeln till en levande landsbygd hänger på flera faktorer. Vi ser i dag att landsbygdsutvecklingen hotas av myndighetsaktivism. Jag kommer att ge några exempel på hur det går till i skärgården där jag bor.

Bra infrastruktur behövs för att landsbygden ska fungera, men underhållet som Trafikverket ansvarar för är alltmer eftersatt. Vägnätet blir allt sämre. Det är så dåligt att det till och med är trafikfarligt på många ställen.

Det behöver byggas ut bredband, vilket har nämnts här, men det går trögt – och det tycks gå lika trögt vilken regering vi än har.

Postservicen håller på att avvecklas. Den fungerar inte. Brev försvinner. Viktig post försvinner.

Man motarbetar mikrobryggerier. Jag har en god vän som driver Norrtelje bränneri. Det krävs 33 myndighetstillstånd för att koka brännvin – 33 myndighetstillstånd – är ni med? Det behövs regelförenklingar om man vill ha ett näringsliv som fungerar ute på landsbygden.

Jag ska ta upp ett annat exempel. Ute i skärgården hade vi under kriget ett varv som hade 130 anställda. Det var den största arbetsplatsen i skärgården. Varvet har efter hand krympt på grund av problem med generationsskiften som inte fungerat. Nu vill barnbarnet öppna upp varvet igen. Det är ett mycket fint varv där stora ekonomibyggnader och allting finns. Det är inte en nyetablering som det handlar om utan bara en omstart.

Vederbörande söker tillstånd hos länsstyrelsen i god ordning. Länsstyrelsen skickar ut ärendet på remiss och frågar alla grannar vad de tycker. Då är det en granne som är emot av ett skäl som länsstyrelsen ser som viktigt och därför säger att hon inte får tillstånd att öppna varvet igen.

Sådana godtyckliga beslut från myndigheterna är oroväckande om vi vill ha en levande landsbygd. Det kanske inte hade blivit 130 anställda på varvet igen men kanske åtta tio stycken. Det hade också varit lovvärt ute i skärgården.

Samtidigt håller regionen på med skärgårdsutvecklingsplaner och säger att man ska ha en levande skärgård. Det har man hållit på med i många år. Man pytsar ut lite pengar här och där till stöd för projekt, men ingenting är långlivat. Det behövs entreprenörskap och förenklade regelverk.

Om man bor på en ö i skärgården, inte har en helikopter men en båt för att ta sig dit ansöker man i god ordning tillstånd hos kommunen för att bygga en brygga. Man får svaret att tillstånd beviljas. Då kommer länsstyrelsens tjänstemän godtyckligt in och river upp strandskyddsdispens för brygga med det grumliga skälet att bryggan förstör botten och fiskelivet. Om man har en stenkistebrygga leker fisken där. Fiskarna leker i stenkistor och vassruggar, ingen annanstans.

Det är mycket myndighetsaktivism som vi måste ta tag i.

Ska vi ha en levande landsbygd behöver också strandskyddet reformeras kraftigt och inte minst miljöbalken, som är väldigt sträng. Den gör det nästan omöjligt att sätta igång en mineralbrytning, som min kollega Mats Green tog upp här tidigare. Vi har enorma mineraltillgångar i Sverige, och vi behöver ompröva hela minerallagen och börja titta på att börja med

mineralbrytning. Det tror jag skulle vara väldigt bra att börja med för framför allt de norra delarna av Sverige. Vi behöver också ha uran när vi framgent ska starta upp ny kärnkraft.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

Prot. 2022/23:40
16 december

Regional utveckling

§ 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU3
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn (prop.
2022/23:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 71 DANIEL PERSSON (SD):

Fru talman! Vi ska nu debattera betänkande SfU3, *Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn*.

Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Målet för utgiftsområdet är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn.

Sverigedemokraterna värnar familjen och placerar den högt på agendan. Med trygga familjer lägger vi grunden för välmående individer och i förlängningen ett välmående samhälle.

Vår utgångspunkt i familjepolitiken är barnens bästa och att skapa goda förutsättningar för familjerna att få ihop sina livspussel utifrån deras unika livssituation. Alltför ofta har familjepolitiken i stället styrts av egna politiska ambitioner som snarare försvårat för barnfamiljer och inte haft barnens bästa i fokus.

Genom att uppvärdera föräldraskapet och familjetiden gagnar vi såväl barn som samhälle. Politiken behöver helt enkelt ta ett steg tillbaka och låta föräldrarna fatta egna beslut om sin egen vardag.

Vi vill se en familjepolitik som skapar förutsättningar för ett jämlikt och inkluderande föräldraansvar redan när graviditeten är ett faktum. Familjer ska ges rätt förutsättningar att knyta band, inte minst under de första småbarnsåren.

Med en sund sverigedemokratisk familjepolitik kan en god levnadsstandard och välmående uppnås. Där kan gemenskap och starka band knytas. Där skapas möjligheter att gemensamt ta ansvar utifrån varje familjs behov. Där får de med sämre förutsättningar stöd. Där respekteras och uppmuntras varje unik familjs prioriteringar och val.

Det finns behov av fortsatta insatser för att nå en större ekonomisk trygghet för barnfamiljer med låg ekonomisk standard. Stora prisökningar inom framför allt energi, drivmedel och livsmedel påverkar särskilt hushåll med låg inkomst och små ekonomiska marginaler, däribland vissa barnfamiljer.

Barn ska aldrig behöva betala priset vid en ekonomisk kris. Det finns därför anledning att stötta särskilt ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Det är därför positivt att regeringen i budgeten föreslår att det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget ska förlängas till och med juni 2023.

Föräldrar bör få fler verktyg och ökade möjligheter att använda föräldrapenningen flexibelt i syfte att stärka valfriheten och för att öka förutsättningarna att kombinera familjeliv och högt arbetskraftsdeltagande.

Exempel på åtgärder från regeringen är att fler dagar med föräldrapenning ska kunna användas som dubbeldagar, så att föräldrarna kan vara lediga längre tillsammans, och att det blir möjligt att överlåta föräldrapenning till fler personer än vad som är fallet i dag. Detta är förslag inom familjepolitiken som Sverigedemokraterna länge drivit på för. Det är positivt att regeringen nu tar tag i dessa frågor.

Här finns dock ännu mer som behöver åtgärdas långsiktigt. Bland annat behöver flexibiliteten i föräldraförsäkringen ses över ytterligare för att underlätta för barnfamiljernas livspussel.

Vi ser också stora brister i regelverket för ersättning vad gäller graviditetspenningen. Den är svår att få beviljad, och ersättningsnivåerna släpar efter. Vi hoppas därför att regeringen noggrant kommer att följa upp den statliga utredning som nu gör görs gällande graviditetspenningen.

Den ekonomiska familjepolitiken spelar en fortsatt viktig roll för att stärka barnfamiljers ekonomi. Familjepolitiken har en tydlig fördelningspolitisk profil, och de behovsprövade stöden har fortsatt god träffsäkerhet.

Regeringen bedömer att familjepolitiken är en viktig del i arbetet med att skapa jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor och för att minska effekter av segregation. Familjepolitiken kan bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna. Sysselsättningsgraden och möjligheten för män och kvinnor att arbeta heltid har dock stor betydelse för att minska risken för ekonomisk utsatthet bland barnhushållen. Samtidigt kan marginaleffekterna i inkomstprövade bidrag verka till att föräldrar kvarstår i en situation av långvarig låg ekonomisk standard. Risken kan vara särskilt stor för utrikes födda kvinnor som har en svagare förankring på arbetsmarknaden än exempelvis inrikes födda kvinnor.

En långsiktigt viktig åtgärd för att öka sysselsättningsgraden och integrationen anser vi är att tillsätta en utredning för att se över flerbarnstilläget och ersätta det med ett skatteavdrag i stället.

Arbetet med den ekonomiska familjepolitiken har ännu bara börjat. Sverigedemokraterna kommer att noggrant följa upp regeringens arbete och verka för att viktiga reformer genomförs för trygga och välmående barn och familjer. Utgångspunkten för familjepolitiken måste, som jag har påpekat tidigare, vara barnens bästa. Den ska förenkla för alla familjers livspussel och skapa ekonomisk trygghet.

Jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Nima Gholam Ali Pour och Eric Palmqvist (båda SD).

Anf. 72 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! I valrörelsen lovade Sverigedemokraterna ett bensinpris som skulle vara 6,50 kronor lägre. Man lovade ett högkostnadsskydd för el i god tid före jul. I morse vaknade Söderhamnsborna till minus 20 grader och ett elpris på 4 kronor och 40 öre per kilowattimme.

Av högkostnadsskyddet har det blivit intet. Av bensinprissänkningen har det blivit kanske 14 öre, antagligen mindre. Ändå säger den av SD stödda statsministern att man har gjort exakt det man lovade i valet. Delar Daniel Persson den uppfattningen?

Anf. 73 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för din fråga, ledamot Anders Ygeman!

Förra regeringens politik har skapat en ohållbar situation. Vi har ett relativt starkt grundskydd för familjerna, men vi behöver en politik som skapar en ekonomiskt hållbar situation för familjerna.

Vi behöver prioritera stabil elproduktion från kärnkraften, som har monterats ned av den föregående regeringen. Och vi behöver sänka reduktionsplikten så att familjer har råd att tanka bilen. Detta kommer att skapa en mer hållbar situation för familjerna på lång sikt. Vi har bara börjat.

Anf. 74 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Det var nog inte bara jag som inte hörde svaret på frågan. Daniel Persson läste nämligen upp talepunkterna från valrörelsen. Det var det ni lovade väljarna, Daniel Persson. Nu har valet varit. Moderaterna har flyttat in på Rosenbad, och ni stöder dem. Statsministern säger att man har gjort exakt det man lovade i valet. Samma saker räknade du nu upp.

Fru talman! Min fråga kvarstår. Det är en väldigt enkel fråga. Delar Daniel Persson statsministerns uppfattning? Har regeringen gjort exakt det man lovade i valet, exempelvis när det gäller elpriskompensation?

Anf. 75 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Fru talman! Det finns mycket att göra efter dessa åtta år med Socialdemokraterna i olika styrande rödgröna varianter. Exempelvis måste trygghet på gator och torg men även ute på landsbygden prioriteras. Brottslighet drabbar vanliga familjer.

Det finns mycket att göra. Efter tre månader ser vi nu att de första stegen tas i rätt riktning.

Anf. 76 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Daniel Persson sa i sitt anförande många fina ord om barnets bästa och ekonomisk trygghet. Men varför vill ledamoten sänka skatten för de allra rikaste i stället för att se till att ensamstående föräldrar får kronorna att räcka till?

Den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget, som ni väljer att behålla, räcker inte till när priserna nu fortsätter att öka. Det borde ledamoten känna till. Familjepolitikens utjämnande faktor har under lång tid urholkats, och ni väljer att inte göra någonting åt det.

När slottspartierna nu också har misslyckats fatalt med att uppfylla valloften om till exempel sänkta elpriser och bränslepriser blir hushållens be-

hov av tillskott allt större. Varför väljer då ledamoten och slottspartierna att prioritera höginkomsttagarna?

Anf. 77 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för din fråga, ledamoten!

Oppositionen påstår felaktigt att vi sänker skatten för höginkomsttagare. Det gör vi inte. Det är inflationen som påverkar skiktgränsen vid statlig inkomstskatt. Det har inte fattats några beslut om skattesänkningar. Det vi gör är att fastställa prisbasbeloppet då inflationen är hög och leder till att effekterna blir större.

Vi tänker inte frånga den lagstiftning och det regelverk som har funnits under många år. Vi menar att det är en förutsättning för stabil och förutsägbar skattepolitik, som vi också värnar. Faktum är att grundavdraget och jobbskatteavdraget påverkas av det nya prisbasbeloppet, vilket innebär lägre skatt för lägre inkomster.

Anf. 78 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Det var tydligt i mandatperiodens första budgetdebatt här i kammaren att skattesänkningen för höginkomsttagarna kom som en överraskning för slottspartierna. Den röda sidan har sträckt ut en hand och sagt att vi har lagt ett annat förslag på bordet, så att ni kan fatta ett annat beslut, Daniel Persson. Men det har ni i slottspartierna inte velat göra. Det är klart att det här är ett medvetet beslut av er. Ni väljer att prioritera höginkomsttagare framför vanliga familjer.

Politiken med skattesänkningar för de rika har prövats i 30 år. Nu ser vi resultatet. Människor har inte råd med mat eller att värma upp sina hus. Samtidigt får vissa gå skadefria och kan resa på semester till Thailand.

Är det de prioriteringarna ledamoten tycker är rimliga? Står ledamoten för att den ensamstående mamman ska betala priset för att den som har en inkomst över 50 000 kronor ska få sänkt skatt?

(Applåder)

Anf. 79 DANIEL PERSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för din fråga, ledamoten!

Regeringens arbete med den ekonomiska familjepolitiken har bara börjat. Utifrån våra prioriteringar och familjepolitiken är det en bra början. Vi har länge pekat på vikten av riktade insatser till de mest utsatta barnfamiljerna. Där har bostadsbidraget effektivt träffat de mest utsatta. Det är därför positivt att förstärkningen nu förlängs.

Vi ser att regeringen nu påbörjar arbetet med viktiga reformer som vi har pekat på länge för att underlätta för valfrihet och flexibilitet i familjepolitiken, exempelvis utökade dubbeldagar och att man ska kunna överlåta dagar till närstående. Det ska underlätta för familjernas livspussel.

Det här är bara början på den nya regeringens politik. Vi kommer att se större effekter framgent.

Anf. 80 ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Julen står för dörren. Putins krigföring i Ukraina har drivit upp priserna på el och drivmedel. Räntorna stiger. Inflationen äter sig in i svenska hushålls plånböcker. Många undrar hur de ska klara vintern och

hur de ska klara julen. Personalen i skolmatsalar runt om i Sverige larmar om en lavinartad ökning av skolmatsätandet på måndagar och fredagar. På helgerna får många barn gå hungriga.

För tre månader sedan var det val. Inget av detta var en nyhet i valrörelsen. Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna pratade om Magdapriser och låtsades som att Putins krig inte drabbade Europas länder i någon större utsträckning. Det viftades med falukorvar. Det skreks i falssett. Bara de blåbruna partierna fick regeringsmakten skulle de fixa det här, och barnfamiljerna skulle kunna fira jul. Bensinpriset skulle sänkas med 6 kronor och 50 öre. Det blev som mest 14 öre. Elen skulle fixas med ett högkostnadsskydd.

I morse vaknade Svegborna till 28,6 minusgrader och ett elpris på 4 kronor och 40 öre per kilowattimme. Den norra delen av Sverige har nu fått beskedet att de inte ska få ett enda öre i elpriskompensation, trots det högsta elpriset på många år och trots att de nu har samma elpris som övriga Sverige.

Det skulle ha varit på plats den 1 november. Hushållen skulle få kompensation ”i god tid före jul”, för att citera statsministern. Detta är lögner och löftessvek i en skala som jag aldrig tidigare upplevt i Sverige.

I stället fick vi skattesänkningar för höginkomsttagarna. Höginkomsttagarna kan lita på den sverigedemokratiskt stödda regeringen. De som tjänar 70 000 kronor i månaden får en skattesänkning på 1 400 kronor i månaden. För barnfamiljerna, som skulle få högkostnadsskydd för el och 6,50 kronor billigare bensin, ekar det tomt i plånböckerna.

Vi socialdemokrater vill i stället tillfälligt höja barnbidraget för att familjer ska kunna klara vintern. När vi måste prioritera väljer vi barnfamiljer framför höginkomsttagare. Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna gör den motsatta prioriteringen. Man låter skiktgränsen kompenseras orimligt mycket, men man höjer inte barnbidraget. Hur kommer det sig att barnfamiljerna ska ha så mycket lättare att klara kostnadsökningarna än höginkomsttagarna? Är det verkligen en rimlig prioritering i statens budget?

Vi vill införa en tankrabatt som ger glesbygden mer. Vi menar också att regeringen i den här allvarliga situationen borde ha kallat till krissamtal. Vi har sträckt ut en hand till regeringen för att föra sådana samtal och kunna göra omprioriteringar i det här svåra läget – ge upp skattesänkningen till höginkomsttagarna och kompensera de barnfamiljer som Kristersson lovade skulle få ett högkostnadsskydd för el ”i god tid före jul”. Nu får de intet med den SD-stödda moderatregeringen.

Det märkligaste är inte att regeringen sviker sina vallöften, ivrigt påhejad av Sverigedemokraterna. Det märkligaste är att man inte står för sin politik. Trots att det inte blir något högkostnadsskydd, trots att det blir en elpriskompensation långt efter vad man lovat, trots att ingen i Norrland ska få ta del av den och trots att bensinpriset sänks med max 14 öre står statsministern och säger att man gjorde exakt vad man lovade. Med den retoriken, fru talman, är det inte konstigt att regeringens förtroende sjunker som en sten i opinionsundersökningarna.

Fru talman! Vårt Sverige kan bättre.
(Applåder)

Anf. 81 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Fru talman! Jag är övertygad om att alla partier här i riksdagen har ett mål om att göra Sverige bättre, om än våra vägar för att lyckas med det skiljer sig åt avsevärt.

När det gäller Socialdemokraternas förslag till budget gällande utgiftsområde 12 har jag ett par frågor som jag skulle vilja ha svar på från ledamoten Anders Ygeman. I förslaget finns en post gällande kompensation för höga drivmedelskostnader. Anders Ygeman var själv inne på det. Mina frågor är helt enkelt: Hur kommer denna kompensation att betalas ut, och till vilka hushåll?

Anf. 82 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Camilla Rinaldo Miller för frågan. Detta framgår av vår budgetmotion. Vi kommer att prioritera dem som bor i glesbygd och dem som har flera bilar i hushållet, eftersom det är de som får den högsta inkomsten. Vi väljer inte att lägga pengarna på höginkomsttagare och sänka skatten för dem. Jag tror att det närmare bestämt är 240 falukorvar i skattesänkningar som den kristdemokratiskt stödda budgeten får med.

Jag har svarat på Camilla Rinaldo Millers fråga. Nu kanske hon kan svara på min fråga. Delar Camilla Rinaldo Miller statsministerns uppfattning att regeringen gör exakt vad man lovade inför valet?

Anf. 83 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar för det halva svaret. Jag väntar fortfarande på svaret om hur denna kompensation kommer att betalas ut. Du talade om vem som skulle få den, Anders Ygeman, men inte hur den skulle betalas ut.

Innan jag svarar på din fråga skulle jag vilja veta om Socialdemokraterna har för avsikt att sänka reduktionsplikten eller tänker fortsätta att driva sin tidigare politik och höja reduktionsplikten. Gör man det senare betyder det ju att man ger med ena handen och tar med den andra. Det sägs att boende i glesbygden får stöd, men det blir inget stöd över i så fall.

Vår regering jobbar nu för att uppfylla de löften man gett. Jag står bakom min partiledare och min statsminister. Vi har sänkt skatten med 1 krona. Vi kommer att sänka reduktionsplikten. Det ger ett minus på ungefär 5–6 kronor. När bränslepriset går ned sänks också momsen. Tillsammans skulle det göra 8–10 kronor på bränslepriset. Jag hoppas att ni kan svara upp mot det, inte ge ett litet tillfälligt stöd och sedan ta tillbaka det genom att höja reduktionsplikten.

(Applåder)

Anf. 84 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Detta blir väldigt märkligt. Kristdemokraterna gick till val på att sänka bensinpriset med 6,50 kronor. Nu har man sänkt bensinpriset med 14 öre men står och säger att man gjort exakt vad man lovade inför valet. Det är ingen som tror på det, Camilla Rinaldo Miller.

Vi har sett er stå vid pump efter pump och lova. Vi har sett din partiledare stå i tv-debatt efter tv-debatt och vifta med den falukorv som skulle innebära sänkta kostnader för hushållen. Det blev inte så. Hushållen som skulle få kompensation ”i god tid före jul” står nu där utan kompensation.

Man har fått ett besked, säger nu statsministern. Men det är väldigt svårt att gå till butiken och handla leksaker eller julskinka med ett besked. Ännu svårare blir det för den norra halvan av Sverige. På deras besked står det: Ni får inte 1 krona, trots att vi lovade det i valrörelsen!

Nu står du och frågar mig vad jag ska göra med reduktionsplikten när ni är i regeringsställning, Camilla Rinaldo Miller. Jag tror att du får uppdatera dina talepunkter, för det verkar som att ni inte kommer att uppfylla era löften ens vad gäller reduktionsplikten.

(Applåder)

Anf. 85 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna fortsätter att vilseleda med sin retorik om löftesbrott. Men elprisstödet är på plats, och utbetalningar sker redan i februari. Västeråsare och andra västmanlänningar kan redan i dag räkna ut vilken utbetalning de får i februari.

Det som är intressant är att den ny tillträdde regeringen fick hantera ledamoten Ygemans egen regerings havererade politik. Sverige har en energipolitik som inte håller måttet och drivmedelspriser som rusar. Det är resultatet av den tidigare regeringens förda politik. Lite självkritik hade kanske ibland kunnat vara klädsamt.

Det är också intressant hur Ygeman talar om skattesänkningar för höginkomsttagare, som han kallar det, när han mycket väl vet att det är en indexeringshöjning som sker på grund av inflationen. Han ställer sedan detta mot det han presenterar i fråga om det allmänna barnbidraget. Men mig veterligen ges det allmänna barnbidraget även till höginkomsttagare.

Sedan skulle jag nog inte kalla en av fyra barmorskor och tre av tio poliser för höginkomsttagare. Men det kan vi väl låta vara osagt i sammanhanget.

Vi har fått rensa upp efter socialdemokratisk politik. Det sker långsamt och metodiskt, men det sker med konkret politik som tar tag i problemen, vilket Ygemans egen politik uppenbarligen inte har gjort och inte heller gör i den här budgeten.

(Applåder)

Anf. 86 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! Jag får börja med att tacka Caroline Högström för berömmet om min retorik. Jag är möjligtvis ledsen att jag inte kan utdela ett lika högt betyg tillbaka. Om kritiken handlar om att statsministern sa att barnfamiljerna och hushållen skulle ha pengarna ”i god tid före jul” är det en klen tröst att någon i Västerås kan räkna ut att man ska få pengar i februari.

Jag antar att beskedet till barnfamiljen i Västerås blir: Ni skulle ha fått en stor julklapp i december, men ni får en väldigt liten julklapp i februari. Ni skulle ha fått en stor julskinka på bordet i december, men ni får tyvärr vänta på en liten skiva julskinka i februari. Vi lovade i och för sig att ni skulle få en väldigt stor julskinka och en väldigt stor julklapp den här julen, men tyvärr barn: Det får bli en annan jul.

Detta, Caroline Högström, är ett löftesbrott. Man lovar ett högkostnadsskydd på el i september, säger att det ska vara på plats i november och att man ska ha pengarna utbetalda i god tid innan jul. Sedan efter valet, för att citera ert samarbetspartis ekonomisk-politiska talesperson, gör sig verkligheten påmind. Då har man en helt annan politik. Man kan inte stå

vid en pump och lova att människor ska få 6,50 i prissänkning på bensinen, och sedan blir det 14 öre vid pump.

Barnfamiljerna ska fira jul nu och inte i februari. Vet du vad, barnfamiljerna i norra Sverige ska också fira jul. Det var de som skulle få ett högkostnadsskydd. De fick inte ett öre. Man kan säga vad man vill om min och din retorik. Men det är inte samma sak att människor inte får ett öre när man lovar ett högkostnadsskydd.

Anf. 87 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Vi fick hantera den tidigare regeringens beställning och utredning som tydligt specificerade södra Sverige. Det gäller att försöka hantera efter läge. Det står även på Socialdemokraternas Facebook, som man kan kolla efter debatten. Jag vet inte om det hjälper att ledamoten skakar på huvudet.

Det som är intressant är att ni på inget sätt har lösningar på problemet. Problemet med energipriserna är den dåligt förda energipolitiken de senaste åren. Problemet med drivmedelspriserna är att vi sticker ut jämfört med övriga länder. Men ni har inga lösningar på de strukturella problemen. Ni strösslar med bidrag i stället.

Ni har en tankrabatt som ska ge vissa delar av Sverige ett stöd i stället för att ta tag i problemet. En minskad reduktionsplikt 2024 kommer att ha påverkan på priset. Att inte indexeringshöja drivmedelspriserna har påverkan på priset. Ni gör tvärtom.

Ni lägger i utskottet fram ett förslag på 4 – nästan 5 – miljarder på en tankrabatt, ett bidrag, i stället för att faktiskt ta tag i det konkreta problemet. Det gör regeringen med 7 miljarder för att få bort indexeringen av skatten på drivmedel. Det är faktisk politik som gör skillnad, täcker kostnaderna och åtgärdar problemet.

Men det är väl peak socialdemokrati att ge bidrag för att människor ska ha råd med skatten.

(Applåder)

Anf. 88 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Fru talman! ”Faktisk politik som gör skillnad.” Tyvärr tror jag inte att så många barnfamiljer känner igen sig i den beskrivningen, Caroline Högstöm.

Det var de som ni i september lovade att priset vid pump skulle sänkas med 6,50, när det nu sänks med 10 eller 14 öre. Den tankrabatt som du ondgör dig över hade gett samma barnfamilj 1 400 kronor om de har två bilar. Det är 14 öre mot 1 400 kronor. Det handlar om att faktiskt göra skillnad.

Ni lovade ett högkostnadsskydd på el. Det har ni övergett nu. Nu lovar ni en elpriskompensation. Den skulle vara utbetald i god tid före jul. För halva Sverige kommer den i februari. För den andra halvan av Sverige kommer den inte alls, trots att de har det högsta elpriset på tio år.

Det stämmer att vi vill höja barnbidraget för barnfamiljer för att klara av elkrisen. Ni vill inte göra det. Ni lovar i stället tankrabatter och elpriskompensationer som inte blir av.

Svälj stoltheten. Ta ett samtal, och se till att Sveriges barnfamiljer kan sätta skinkan på bordet innan jul i stället för efter, att barnen kan få julklappar innan jul i stället för efter.

Om ni vill göra någonting åt det verkliga problemet ska jag berätta en sak för Caroline Högström. Problemet stavas Putin. Det är hans krig som driver upp energipriserna i hela Europa. Det gäller priset på bensin, diesel, fossilgas och elektricitet. Det problemet är vi socialdemokrater gärna en del av att lösa.
(Applåder)

Prot. 2022/23:40
16 december

*Ekonomisk trygghet för
familjer och barn*

Anf. 89 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Fru talman! Regeringens budget är en återhållsam budget givet ett svårt ekonomiskt läge och akuta samhällsproblem kopplade till rättspolitik, försvarspolitik och hushållens ekonomi. Men budgeten innehåller också viktiga prioriteringar för att bland annat skydda utsatta familjer i en tid med lågkonjunktur, hög inflation, skenande elpris och höga drivmedelskostnader tillsammans med utbredd otrygghet och en osäker omvärld.

Fru talman! Sverige befinner sig i ett svårt läge som pressar hushållens ekonomi. Regeringen anser det därför viktigt att den ekonomiska politiken bidrar till att hålla nere prisökningarna samtidigt som vissa åtgärder vidtas för att kompensera dem som drabbas allra hårdast av inflationen.

Därför är exempelvis den förlängda höjningen av bostadsbidraget till utsatta barnfamiljer ett viktigt inslag i budgeten som faktiskt når de mest utsatta och de som är i behov av det. Bidraget lämnas till barnfamiljer med låg inkomst och små ekonomiska marginaler. Det är en grupp som drabbats hårt av de stora prisökningarna. Det är både träffsäkert och tydligt.

Men det är samtidigt viktigt att påpeka att detta är tillfälligt i en svår ekonomisk tid. Vi måste vara medvetna om risken att marginaleffekterna i inkomstprövade bidrag kan innebära att föräldrar kvarstår i en situation av långvarig låg ekonomisk standard. Risken är särskilt stor för utlandsfödda kvinnor som har en svagare förankring på arbetsmarknaden.

Vi ser i dag för många kvinnor, ofta utlandsfödda, som aldrig kommer in eller alltför sent kommer in på arbetsmarknaden. Detta påverkar inte bara familjens levnadsstandard utan även kvinnornas framtida pension.

Vi vet samtidigt att precis som en gymnasieexamen nästan kan ses som en vaccination mot ett framtida utanförskap, är även att som barn se sin mamma gå till jobbet ett vaccin mot risken för framtida utanförskap.

Alltså kan en mammas deltagande på arbetsmarknaden lyfta inte bara hela familjens ekonomi utan också barnens framtidsutsikter. Därför måste vi även överväga vilka inläsningseffekter vår generösa föräldraförsäkring riskerar att ha.

Det är en balansgång, men det är en balansgång vi behöver ta och fundera på. Då kan exempelvis kvalificering till välfärden vara ett incitament så att även kvinnor kan vara en del av arbetsmarknaden både innan och efter bildandet av familj.

Det framgår av regeringens budgetproposition att den kommer att tillätta en utredning med ett uppdrag att föreslå en modell för successiv kvalificering till svenska välfärdsförmåner exempelvis genom arbete. Bedömningen från regeringen är att familjepolitiken är en viktig del i arbetet med att skapa jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor och att minska effekterna av segregationen.

Där har sysselsättningen en stor betydelse för att minska risken för ekonomisk utsatthet hos hushåll med barn. Därför är det viktigt att familjepolitiken också går hand i hand med arbetslinjen.

Fru talman! Målet är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till ett jämställt föräldraskap.

Sverige kan stoltsera med ett av världens mest generösa system för föräldrar. Utvecklingen mot ett mer jämställt föräldraskap, mätt i uttag av antal föräldradagar, går långsamt framåt men likväl åt rätt håll. Föräldrar bör få fler verktyg och ökade möjligheter att använda föräldrapenningen flexibelt i syfte att stärka valfriheten och att förbättra förutsättningarna att kombinera familjeliv med ett högt arbetskraftsdeltagande. Ett sådant exempel skulle kunna vara fler dubbeldagar eller att man kan överlåta dagar till andra viktiga personer i barnets liv.

Däremot vill jag påminna riksdagen om att politiken inte ska in och kontrollera vid köksborden. Vi ska inte detaljstyra hur familjer delar på sin föräldraledighet. Det är familjerna själva bäst lämpade att avgöra. Men de måste ha rätt information och förstå konsekvenserna av olika val.

Jag ser också en förändring i min egen generation som nu i hög grad bildar familj. Medvetenheten är högre om både den fantastiska möjlighet som mer tid med ens barn kan ge och också de konsekvenser det kan få senare i livet.

Det förs ansvarsfulla samtal mellan föräldrar om uppdelning och kompensation för den som är hemma en större del och om hur ekonomin ska gå ihop både i dag och senare i livet. Därför är jag hoppfull om framtiden men också medveten om att vi inte enbart ska fastna i antalet uttagna dagar eftersom familjers lösningar ser olika ut utifrån olika förutsättningar. Detta gäller särskilt i en tid med flexibla arbetstider, mer hemarbete, fler egenföretagare och mer skiftarbete som skapar olika möjligheter för olika familjer. Detta kan faktiskt också innebära ett jämställt föräldraskap.

Fru talman! De höga drivmedelspriserna är något många känner av runt om i landet. Runt om i vårt avlånga land är både familjer och företag beroende av bilen. Det handlar om möjligheten att få ihop livspusslet eller att det inte finns tillgång till tillförlitlig kollektivtrafik.

Problemet är alltså de orimligt höga drivmedelspriser vi har jämfört med andra länder. Den moderatledda regeringen har förslag som får ned drivmedelspriset till rimligare nivåer. Att inte indexeringshöja drivmedelskatten är en sådan lösning, som gör att medborgarna slipper närliggande skattehöjningar.

Nu krävs ansvar i en svår tid med inflation tillsammans med lågkonjunktur. Då är det viktigt att prioritera. Hushåll, och särskilt barnfamiljer, är hårt pressade. Därför är regeringens satsning på att påbörja arbetet för att få mer rimliga drivmedelspriser tillsammans med elprisstödet, med utbetalning i februari, viktiga delar för att skapa bättre förutsättningar, särskilt för barnfamiljer. Detta görs samtidigt som man påbörjar arbetet med att lösa andra strukturella problem.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och därmed också till regeringens förslag till budget gällande utgiftsområde 12 och yrka avslag på alla andra eventuella yrkanden.

(Applåder)

Anf. 90 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Ledamoten Caroline Högström nämner i sitt anförande att det är viktigt för barn att få se sin mamma gå till jobbet. Det är vi helt överens om. Det är en otroligt viktig del. Hon nämner också i sitt anförande att det är viktigt att bidra till arbetslinjen. Det är vi också helt överens om.

Det jag däremot saknar i anförandet handlar om hur man enkelt ska kunna vara företagare och föräldraledig. Att kunna vara företagare är lika viktigt med tanke på arbetslinjen, både för den som är enskild företagare och för de arbetstillfällen som genereras av företagare.

Det finns därför en poäng med att jag som egenföretagare och föräldraledig får administrera mitt arbete, mitt företag, under den tid jag är föräldraledig. Det ska inte behöva leda till att jag tappar fart i företagandet eller att det kanske till och med går så långt att jag måste avsluta företagandet.

Under förra mandatperioden var ett av de förslag som Centerpartiet lade fram och som även Moderaterna stod bakom att förenkla för företagande och tillåta föräldralediga företagare att göra mindre arbetsinsatser under ledigheten.

Var finns detta i regeringens budget, och kommer det att komma under mandatperioden?

Anf. 91 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Martina Johansson! Jag kan nog till viss del bli svaret skyldig när det gäller när, hur och i vilken omfattning.

Men jag är helt överens med Martina Johansson om att vi tidigare har identifierat ett problem för många företagare att kunna få ihop familjelivet även när barnen är små. Jag tror att det kommer att finnas skäl att återkomma mer exakt i frågan om hur man kan titta på att reformera föräldraförsäkringen på ett klokt och ansvarsfullt sätt så att även företagare ska kunna arbeta och vara föräldrar samtidigt.

Anf. 92 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Tack för svaret, ledamoten! Det är positivt att ni vill hålla kvar frågan. Jag hoppas att detta kommer att komma under mandatperioden, för det är ändå ett eget tillkännagivande som regeringen borde kunna ta tag i.

Det finns ett par saker till. Ledamoten nämnde själv fler dubbeldagar. Det finns även tillkännagivanden som handlar om att kunna dela föräldrapenning med för barnet fler viktiga vuxna. Det handlar även om jämställt uttag och att det ska vara flexibelt. Inte heller de här sakerna ser jag i budgeten. Jag hörde bara att ledamoten tog upp frågan om fler dubbeldagar, men inte någonting om när.

Frågan är: Kommer jag att få ett svar på den frågan i dag?

Anf. 93 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jajamensan, höll jag på att säga! Den skrivning som jag tog upp finns med i budgeten. Nu kommer jag inte ihåg exakt på vilken sida, men jag tror att det jag tog upp står med på sidorna 22–23 i volym 8, utgiftsområde 12. Det handlar alltså om att utöka antalet dubbeldagar och att göra det mer flexibelt.

Sedan tror jag att det kommer att krävas en viss utredning och hela den biten, men jag kan alltså glädja ledamoten med att uttalandet finns med i budgeten.

Anf. 94 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Ledamoten pratade om kvinnors pension och deltagande på arbetsmarknaden. Det är någonting som jag själv tycker är oerhört viktigt.

Ett mål för utgiftsområdet är också att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till ett jämställt föräldraskap. Därför gör det mig oroad när ledamoten talar om att dubbeldagarna i föräldraförsäkringen ska öka. Det står också i budgeten att föräldraförsäkringen ska kunna överlåtas till fler personer än i dag. Hur rimmar det med att jämställdheten ska öka i föräldraförsäkringen? Fler dubbeldagar kommer att innebära att vårdnadshavarna är hemma samtidigt med sina barn och att fäders fulla ansvar för barns omsorg minskar.

Hur ser ledamoten framför sig att möjligheten att överlåta föräldrapenningen ska se ut? Det har vi ännu inte fått reda på. Ska den kunna överlåtas till vem som helst? Är det privata nannyföretag man ser framför sig som ska vara stand-in-föräldrar? Är det detta som är Moderaternas arbetslinje?

Varför vill ledamoten öka glappet mellan mäns och kvinnors livsinkomster genom att öka antalet dubbeldagar och öka möjligheten att lämna över ansvaret till familj och någon annan?

Anf. 95 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag kan passa på att rekommendera ledamoten Mixter att läsa den rapport som Försäkringskassan släppte i november, om jag minns rätt. Där konstaterar man att föräldrar som tar ut dubbeldagar tenderar att ha ett mer jämställt uttag.

Jag tror alltså att det är tvärtom mot vad Mixter försöker antyda: Fler dubbeldagar kommer att leda till ett mer jämställt uttag. Då får fler upp ögonen, och man kan hjälpas åt. Man får de positiva drivkrafterna, och detta har alltså även Försäkringskassan identifierat i sin rapport.

(Applåder)

Anf. 96 ISABELL MIXTER (V) replik:

Fru talman! Det är tydligt att ledamoten inte är intresserad av jämställdhet och att kvinnor ska ha en dräglig levnadsstandard. Regeringens förslag på det familjepolitiska området kommer att innebära att män får mindre ansvar för familj.

Ledamoten svarar inte heller på min fråga: Vem är det som föräldraförsäkringen ska kunna överlåtas till? Är det privata företag som man ska kunna anlita med hjälp av föräldrapenningen, eller vem är det som ska kunna ta ut den? Är det hbtqi-familjer man tänker sig? Det tror jag knappast är vad den här regeringen har i åtanke. Vem är det som man ska kunna överlåta dagar till? Och varför vill ledamoten öka glappet mellan mäns och kvinnors livsinkomster?

Anf. 97 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik:

Fru talman! Jag skulle säga att det är tvärtom: Det är nog ledamoten Mixter som behöver fundera på hur man får till ett jämställt uttag. Hon struntar ju helt i myndigheters tydliga rapporter om att exempelvis dubbel-dagar är bra för att få ett mer jämställt uttag. Hon ignorerar det helt för någon form av bild av hur familjer fungerar.

Jag kan inte ge ett exakt svar om vilka det här kommer att beröra. Men det kommer såklart att finnas en ordning när det gäller vilka man kan överlåta föräldrapenningdagar till. Redan i dag kan man i viss mån överlåta dagar till en maka eller make eller partner som man bor med. Det är klart att det kommer att finnas en ordning i hur man gör detta, och det handlar ju om viktiga personer i barnens liv.

Jag tror att ett av problemen är att man stirrar sig blind på antalet dagar i stället för att se vad detta får för konsekvenser. Vilka andra mått kan vi se för om man har ett jämställt uttag eller inte? Det kan handla om att man ger pensionsrätter till den som är hemma en större del som ett sätt att kompensera – något som blir allt vanligare.

Och som sagt: Man kan inte blunda för att arbetsmarknaden ser annorlunda ut. Familjer ser också olika ut och har olika behov, och det tror jag att vi politiker ska ha respekt för. Vi ska inte diktera i den här kammaren hur man ska vara hemma med sina barn. Lika väl som vi har goda incitament i de låsta dagar som vi har redan i dag behöver vi ha tilltro till familjerna och ge dem förutsättningar att göra kloka val även för framtiden.
(Applåder)

Anf. 98 ISABELL MIXTER (V):

Fru talman! Under en lång tid har vi befunnit oss i en högkonjunktur. Under den tiden blundade många för de stora klyftor som finns i Sverige.

Sverige är ett land som blivit alltmer splittrat, ett land där miljardärerna har blivit fler och fattigdomen allt större. Sverige är ett av de OECD-länder där den ekonomiska ojämlikheten har ökat snabbast. I lågkonjunkturen som vi går in i kommer detta att bli allt synligare. I Sverige har det historiskt funnits en ambition om att jämna ut klyftor i samhället. Nu befinner vi oss i en annan tid.

Den här regeringens och Sverigedemokraternas gemensamma projekt är att utmåla invandrare som det stora problemet i Sverige. Förra gången vi hade en borgerlig regering var det sjukförsäkringen och a-kassan man sänkte. Då var det bidragsfuskande, lata personer man slog på, och nu är det invandrare. Ingredienserna i kakan är annorlunda denna gång, men de skapar fortfarande samma prinsessbakelse, en bakelse som de rika får sig serverad.

Bidragstak ska införas, och människor ska kvalificeras till våra trygghetssystem. Vanliga människor ska få det sämre samtidigt som höginkomsttagarna får sänkt skatt.

Vi står mitt i en ekonomisk kris med förödande effekter för vanliga hushåll. Skenande matpriser, elpriser och bränsle- och boendekostnader är svårt att klara för väldigt många hushåll. Särskilt tufft är det för dem som redan före krisen hade små marginaler.

Ensamstående kvinnor är en grupp som lever med väldigt små marginaler: Nära 40 procent av dessa lever med låg ekonomisk standard. Familjepolitikens utjämnande funktion har under lång tid halkat efter, vilket har lämnat ensamstående kvinnor på efterkälken. Tyvärr gör regeringen helt andra prioriteringar än att se till att familjepolitiken bidrar till att utjämna skillnader.

Jag besökte Svenska kyrkan i Sundsvall nyligen. De berättade att ansökningarna om ekonomisk hjälp via dem mer än fördubblats det senaste året. Likaså vittnar Stadsmissionen, Röda Korset med flera om att allt fler människor vänder sig till dem för hjälp med basala saker. Göteborgs Stadsmission vittnar precis som kyrkan i Sundsvall om att det jämfört med förra året är dubbelt så många människor som kommer till dem för att äta mat.

Kyrkan i Sundsvall såg också med oro på att de som en del av civilsamhället blir ansvariga för att människor har en draglig levnadsstandard, att samhällets ansvar dumpas på dem. Att förlita sig på att civilsamhället ska rycka ut för att hjälpa vanligt folk som inte har råd med mat samtidigt som regeringen prioriterar sänkt skatt för personer med inkomster över 50 000 kronor i månaden – det känns som mycket konstiga prioriteringar.

En vän till mig, tvåbarnsmor boende i Västernorrland, skrev i onsdags på Facebook: Ligger sömlös med tanke på elpriset. Fortsätter det så här lär halva lönen nästa månad gå till elkostnad. Merparten av återstoden går till bensin – nej, det finns ingen buss att ta – och alla andra priser som har dragit iväg. Minns inte att jag någonsin varit så stressad över privatekonomin. Någon mer än jag som känner så här mitt i natten?

Regeringens brutna vallöften kring elpris och bränsle har verkligen inte underlättat för min vän eller andra familjer, och andra åtgärder lyser med sin frånvaro. Det enda regeringen och Sverigedemokraterna lyckats uppbåda som krisstöd på familjepolitikens område är att bibehålla den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget om 500 kronor. Det är bra, men det är knappast tillräckligt.

Fru talman! Vänsterpartiet har, till skillnad från Sverigedemokraterna och regeringen, förslag som gör skillnad för människor. Vi har ett budgetförslag som ska ses som en helhet med såväl kraftiga tillskott till bland annat välfärden som tillskott i socialförsäkringssystemen som skulle göra skillnad för vanligt folk.

Vänsterpartiet vill se ett ensamståendetillägg i form av höjt barnbidrag för ensamstående om 500 kronor under 2023. 500 kronor extra för någon som behöver välja mellan julmat eller julklappar till barnen skulle verkligen göra skillnad.

Grundnivån i föräldraförsäkringen är också i dag väldigt låg, och den har inte hängt med prisutvecklingen. Vänsterpartiet vill se att den indexeras.

Nio av tio som får föräldrapenning på grundnivå är kvinnor, och en höjd ersättning skulle innebära en stor skillnad i vardagen för dem. Vänsterpartiet föreslår därför att grundnivån höjs till 299 kronor, vilket skulle innebära 1 500 kronor mer i månaden för den som har föräldrapenning på grundnivå. Det är ingen liten summa.

Ni prioriterar i stället att höginkomsttagaren som tjänar över 50 000 kronor ska få 1 000 kronor mer i plånboken. Skillnaden är att det inte är till falukorv som höginkomsttagaren behöver pengarna utan till uppvärmning av sommarstugan eller till Thailandsemestern.

Fru talman! Det är tydligt att Vänsterpartiet och slottspartierna har väldigt olika prioriteringar: mer pengar till dem som redan har eller pengar till dem som behöver det mest.

För att livet ska fungera för människor måste välfärden räcka till. Familjepolitiken hänger ihop med en fungerande samhällsservice. För att föräldrar ska kunna jobba måste vi ha en väl fungerande och utbyggd barnomsorg, förskola och fritidshem. Regeringens budget innebär tyvärr ett dråpslag även på detta område. Kommuner och regioner behöver minst 20 miljarder bara för att upprätthålla den nivå som finns i dag, och ni väljer att tillföra ynka 6 miljarder. Det kommer att innebära nedskärningar runt om i våra kommuner. En sämre tillgänglighet i till exempel barnomsorgen är negativt för deltagande i arbetsliv och jämställdheten på arbetsmarknaden. Detta är ändå ett mål för utgiftsområdet – att familjeliv och arbetsliv ska kunna kombineras och att jämställdheten ska öka.

Det är som sagt bra att regeringen väljer att behålla den tillfälliga höjningen av bostadsbidraget om 500 kronor. Men det är också sorgligt att man inte väljer att åtgärda problemet med att den som får försörjningsstöd inte får ta del av höjningen. Frälsningsarmén uppmärksammade nyligen att de nästan 800 000 svenskar som lever på försörjningsstöd har 170 kronor kvar per månad efter att maten är betald.

Vänsterpartiet har en budget som tar den ekonomiska krisen på allvar. Tyvärr kan jag inte säga samma sak om slottspartiernas.

Med detta hänvisar jag till Vänsterpartiets särskilda yttrande.

Anf. 99 CAMILLA RINALDO MILLER (KD):

Herr talman! Vi kristdemokrater står bakom regeringens politik, och jag vill därför börja med att yrka bifall till utskottets förslag och propositionen.

Dessutom vill jag redan nu be om ursäkt för att jag troligtvis kommer att läsa mycket innantill i dag. Jag brukar vanligtvis tala mer fritt ur hjärtat även om det ska finnas nedskrivet. Men eftersom detta är min debut i kammaren känns det lite nervöst.

Herr talman! Människan behöver gemenskap och fungerande relationer för att må bra och för att kunna utvecklas. Familjen är den mest grundläggande formen av gemenskap. Där möts människor över generationsgränserna i kärlek och tillit. Denna insikt är en grundbult i den kristdemokratiska ideologin.

I valrörelsen mötte jag, precis som alla ni andra, många människor. Ett av dessa möten berörde mig extra mycket. I ett samtal med en tjej i högstadieåldern kom vi in på vårens höga elpriser. Jag frågade om just det hade påverkat henne på något speciellt sätt. Svaret jag fick var att hon under januari och delar av februari månad bara hade ätit i skolan. Jag var tvungen att fråga igen: Hur menar du? Varpå hon svarade att för att maten hemma skulle räcka till hennes småsyskon avstod hon från att äta hemma och åt endast skolmaten under denna period. Detta var en vanlig familj där båda föräldrar hade jobb men de fick ändå inte ekonomin att gå ihop.

Jag känner fortfarande oro för familjers ekonomi. Vi vet också att många familjer kommer att få det svårt ekonomiskt även under nästa år.

Herr talman! Med regeringens förslag till budget för utgiftsområde 12 känner jag att vi bättre kan ge en trygghet i svåra ekonomiska situationer och se till att det finns en ekonomisk trygghet för familjer och barn. Familjepolitiken spelar därför en viktig roll för att stärka barnfamiljers ekonomi och levnadsstandard.

Herr talman! Propositionen innehåller flera förslag för att ge en ekonomisk trygghet för familjer och barn. Vi har redan hört flera exempel. Ett sådant exempel är att regeringen, mot bakgrund av den försämrade ekonomiska situation som barnhushåll med låga inkomster har fått på grund av ökade levnadskostnader och att det inte finns några indikationer på att situationen kommer att förbättras före årsskiftet, föreslår att det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag ska förlängas till och med den 30 juni 2023.

Under kulturutskottets debatt i går nämndes fritidskortet. Det har nämnts även här, men jag vill också lyfta fram det.

Vi vet att när ekonomin stramas åt blir det lätt barnen som först drabbas. Som en åtgärd för att minska barns utsatthet och värna barns fritidsaktiviteter vill regeringen införa ett fritidskort. Vi kristdemokrater ser mycket positivt på detta, ur många olika perspektiv. Barn mår bra av fysisk aktivitet och av att känna samhörighet och tillhörighet i föreningslivet. Detta kan också förebygga psykisk ohälsa. Därför välkomnar vi extra mycket förslaget om ett fritidskort.

Herr talman! Min egen uppväxt präglades emellanåt av en tuff ekonomisk situation. Min mamma var som många andra då hemma och skötte hushållet och tog hand om mig och mina fyra syskon. Min pappa hade bland annat arbete som resemontör, vilket gjorde att han långa perioder var hemifrån. Min mamma var duktig på att vrida och vända på varenda krona. Jag har aldrig behövt gå hungrig till skolan och har alltid haft rena och hela kläder.

Med den livserfarenheten har jag dock lärt mig att det handlar om att prioritera – men också att det ibland inte är möjligt att ens göra prioriteringar, när de ekonomiska marginalerna blir för små. För mig som kristdemokrat känns det då bra att vi har en regering som nu vill göra allt för att ge familjer och barn en ekonomisk trygghet. Familjepolitiken kan och ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för Sveriges alla barnfamiljer. (Applåder)

Anf. 100 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Tack för ditt anförande, Camilla Rinaldo Miller! Det är helt okej att vara nervös första gången man är i kammaren. Jag tänkte en stund: Ska jag begära replik eller inte? Men jag gjorde det ändå, för då får ledamoten chans att träna även på det. Jag hade faktiskt också ett replikskifte efter mitt första inlägg i kammaren och överlevde det.

Min replik handlar om bostadsbidraget – dock inte den tillfälliga höjning som ledamoten var inne på. Jag tänker på bostadsbidraget generellt, som ska vara ett viktigt ekonomiskt skydd för barnfamiljer. Som regelverket för bostadsbidraget i dag ser ut riskerar familjer att hamna i skuld eftersom bostadsbidraget avräknas på helår. Det gör att om jag får en högre lön eller kanske ett arbete som jag går till under hösten finns risken att jag hamnar i skuld vid årsskiftet eftersom inkomsten har blivit högre på ett sätt

som jag inte hade räknat med under våren. Det här blir ett problem för många barnfamiljer.

År 2021 lämnades en utredning till dåvarande regering som visade på hur man skulle kunna jobba med månadsavstämning av bostadsbidraget, alltså att man gör en avstämning varje månad så att barnfamiljerna slipper ett helt års avräkning.

En försiktig fråga till ledamoten är om regeringen och Kristdemokraterna, som sitter i regeringen i dag, kommer att komma med förslag på just det här området.

Anf. 101 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten Martina Johansson!

Jag önskar att jag rakt kunde säga: Ja, det kommer vi. Jag håller nämligen med: Det är inte bra med dagens regelverk, som riskerar att sätta en familj eller en ensamstående mamma eller pappa i ett läge där de kan hamna i skuld på grund av förändrad lönesituation under året. En månadsavstämning låter i mina öron som en mycket rimlig och bra lösning. Jag kan dock inte säga ja direkt. Jag önskar att jag hade kunnat det.

Anf. 102 MARTINA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Tack för ett ärligt svar, Camilla Rinaldo Miller!

Jag passar på att gå vidare på temat bostadsbidraget och regelverket. Jag hoppas att ledamoten kan ta med sig detta och driva på sina kamrater i regeringen. Det handlar nämligen också om vad som räknas som familjens inkomst.

Om inkomsten för en ung person som kanske har fått sitt första sommarjobb eller extrajobb går över en viss gräns räknas den in i familjens ekonomi. Det kan ha också en motsatt effekt. Denna unga person som har chansen att bryta familjens ekonomiska situation, skaffa sig en egen inkomst och ta nya steg i livet kanske väljer att inte göra det just därför att familjens totala ekonomi då blir drabbad.

Detta motverkar också arbetslinjen, som är viktig för Centerpartiet och som jag också uppfattar är viktig för Kristdemokraterna och regeringen.

Det var en sådan sak som jag ville passa på att ta upp. Ytterligare en sak som är viktig för hela familjer, och framför allt för barn, är hur bostadsbidraget regleras mellan särlevande föräldrar. Som det ser ut i dag kan det, även om ett barn bor nästan halva tiden hos den ena föräldern, räknas som att barnet inte är ett hemmavarande barn, som det heter. Då minskar bostadsbidraget, och då har vi också en möjlig konflikt som ökar konflikten mellan föräldrarna. Barnen drabbas då både av dålig ekonomi och av konflikt hos föräldrarna.

Anf. 103 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Herr talman! Nu uppfattade jag inte riktigt frågan, men om jag tolkar dig rätt, Martina Johansson, vill du att vi jobbar också med det regelverket, framför allt när det gäller ungdomar som bor hemma men som fått arbete. Det tycker jag också låter rimligt. Vi är ju för en arbetslinje; det har vi pratat om. Då är det väldigt konstigt om ungdomar skulle uppmuntras att arbeta och det i nästa steg skulle drabba familjen. Jag kan inte säga annat än att jag tar med mig det. Jag tycker att det låter väldigt rimligt att man jobbar med och ser över det.

Anf. 104 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Det jag fick höra från ledamoten var klassisk borgerlig politik där människor ska behöva stå med mössan i hand. I stället för att se till att människor har tillräckligt med pengar för att klara sig vill regeringen dela ut fritidskort som man ska behöva visa taxeringskalendern för att få.

Jag skulle vilja fråga ledamoten om hon tycker att det är rimligt att civilsamhället får ta smällen för era uteblivna stöd till vanligt folk, att Svenska kyrkan, Stadsmissionen, Röda Korset med flera ska behöva ge folk matkassar då föräldrapenningen och barnbidraget inte räcker till nu när era vallöften har uteblivit och inte kommit på plats. Är det så ledamoten tycker att våra försäkringssystem ska fungera?

Anf. 105 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Herr talman! Tack, Isabell Mixter, för frågan! Civilsamhället har i alla tider betytt jättemycket för många människor i svåra situationer. Men självklart är det inte civilsamhället som ska ta över, men vi ska vara tack-samma för att det finns.

Jag tycker inte om att gnälla och se bakåt, men det är inte rimligt att lägga all skuld på den här regeringen, som har varit i tjänst i åtta veckor. Någon annan har haft åtta år på sig att lägga fast vägen. Jag vet inte om jag vill stå här och ta på mina axlar att det skulle vara vårt fel att människor just nu har bekymmer med sin ekonomi.

Anf. 106 ISABELL MIXTER (V) replik:

Herr talman! Camilla Rinaldo Millers regering väljer tillsammans med Sverigedemokraterna att lägga 13 miljarder på sänkta skatter för hög-inkomsttagare. Att fransäga sig ansvar för att vanliga familjer får det tufft tycker jag är rätt magstarkt.

Folk har inte råd med de mest basala sakerna. Samtidigt står det i er budget att ni vill utreda bidragstak. Jag kan inte se det på något annat sätt än att ni vill sänka bidragen ännu mer. Hur ska folk klara sig? Och det är fortfarande oklart vad kvalificeringen till trygghetssystemen innebär, som ni skriver om. Men det kommer att leda till att ännu fler människor behöver stöd av civilsamhället. Varför vill ni överlämna ansvaret för människors ekonomi till civilsamhället?

Anf. 107 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik:

Herr talman! Vi vill inte släppa ansvaret. Vi har ansvaret. Vi lovade väljarna att vi vågar ta ansvar. Vi vågar ställa till rätta det som inte har fungerat under de senaste åren. Det är detta ansvar vi har tagit.

Jag kan hoppas att våra väljare vill ge oss lite mer tid än åtta veckor. Jag är ledsen och mår dåligt av de människor som har det ekonomiskt svårt just nu.

I dag har vi 20 minusgrader. Regeringen kan kanske inte styra över minusgraderna, men vi vet att det är kallt vid denna årstid.

I mitt anförande berättade jag om var jag kommer ifrån. Jag vet hur det är att ha det tufft ekonomiskt. Inte min mamma, men min pappa valde också i vissa fall att använda en del av pengarna till sådant som man skulle kunna ha avstått. Jag tror inte att det är detta man gör i dag. I dag är man bara mån om att klara det som är absolut viktigast.

I vår budget finns förutsättningarna att ge även dem som har det allra sämst bra ekonomiska förutsättningar att klara sin vardag och sin livssituation.

(Applåder)

Anf. 108 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Syftet med ekonomisk familjepolitik är att barn ska kunna växa upp och ha tillgång till sina föräldrar när de är små och kanske mest när de är som minst. Det är då någon behöver vara hemma och vara föräldraledig.

Jag och Centerpartiet tycker att det är viktigt att familjer tar ett jämställt ansvar för familjen och barnen. Det bygger mycket på normer och värderingar vilka val vi gör. Men hur vi ser på familjer påverkas också av lagstiftning. Det handlar om hur man ser på mammor och pappor och på familjer där man lever på ett annat sätt än just som mamma och pappa, vilket enligt lagstiftningen är det mest traditionella.

De normer och värderingar vi bär med oss syns vid olika tillfällen. Vi har vid olika tillfällen styrt upp i föräldraförsäkringen hur många dagar den ena parten så att säga ska vara tvungen att ta ut. Senast vi gjorde det visade det sig att papporna, som statistiskt är de som tar ut det minsta antalet dagar, tog ut fler dagar, men mammorna tog inte ut färre dagar. Mammorna tog ut lika många dagar som tidigare men använde lägstanivådagar och fick alltså en lägre ersättning.

Det är inte fel att jobba med denna typ av incitament, men vi måste också komma ihåg att jobba med normer och värderingar. För detta visar faktiskt att det inte är det enda som hjälper för att det ska bli ett mer jämställt uttag. Vi behöver alltså jobba både med lagstiftning och med värderingar, information och samtal.

Varför är det då så viktigt att vi delar på föräldraledigheten? Förutom att det är viktigt att barnet har tillgång till båda sina föräldrar påverkar det också den livsinkomst som man har som förälder. Fler än jag har nämnt pensionerna tidigare här i dag. Det är ju en viktig faktor, för de livsval vi gör påverkar pensionen i slutändan. Det påverkar löneutvecklingen, vilken avgör pensionen.

Detta med dubbeldagar tror jag på riktigt kan vara ett sätt att jobba med normer och värderingar. Med fler dubbeldagar har föräldrarna möjlighet att vara hemma samtidigt och se hur de kan ta ansvar tillsammans.

Jag vill också se att vi kommer tillbaka till jämställdhetsbonus i föräldraledigheten. Vi i Centerpartiet vill också se någon form av vabbonus för att ge incitament för fler att dela på ledigheten och ansvaret för barnen.

Vi får dock inte glömma att vi också behöver se över föräldrapenningen, för också den andra vuxna är viktig för barnen. Alla familjer består inte av en mamma och en pappa. De kan bestå av andra konstellationer.

Vi tror på en arbetslinje. Alla människor behövs på arbetsmarknaden, antingen de är föräldrar eller inte. Därför är det viktigt för oss att även här jobba med olika incitament för att få föräldrar att vara på arbetsmarknaden.

För vår del handlar det om förslag om att förändra föräldrapenningsreglerna, så att man ska ta ut fler dagar tidigare än vad regelverket säger i dag. Vi skulle vilja att man tar ut majoriteten innan barnet fyller tre år för att motverka att en förälder är borta från arbetsmarknaden under alldeles

för lång tid. Det är också att motverka den inlåsningsseffekt som föräldrapenningen kan leda till om man inte delar på den.

Herr talman! Bostadsbidraget är också ett ekonomiskt skydd för barnfamiljer. Jag har i ett replikskifte varit inne på risken att dagens regelverk skapar skuldsättning för många barnfamiljer. Detta är verkligen något som vi behöver se över.

Vi behöver också se över regelverket för särlevande föräldrar, så att inte bostadsbidraget blir ytterligare en orsak till eventuell konflikt. Vi behöver också se över vilka inkomster som räknas in i bostadsbidraget. Det är viktigt att man ska kunna ta sig ur denna situation.

Även underhållsstödet är en viktig del av det ekonomiska skyddet då två föräldrar har valt att inte leva ihop och den ena föräldern inte har råd att betala underhållsstöd. Då är det viktigt att Försäkringskassan finns där.

Ytterligare ett område, förutom barnens rätt till sina föräldrar, som är viktigt för mig och Centerpartiet är detta med företagande. Det är också en väldigt viktig fråga för Centerpartiet. Den ligger oss varmt om hjärtat.

Därför är det viktigt att vi får leverans av nuvarande regering när det gäller företagares möjlighet att sköta sitt företag i mindre omfattning även under föräldraledigheten. Det kom ett tillkännagivande under förra mandatperioden, bland annat baserat på en motion från Centerpartiet. Även Moderaterna och Kristdemokraterna stod bakom det. Jag förväntar mig att regeringen kommer att leverera på detta under den här mandatperioden.

Ytterligare en viktig fråga som har att göra med företagares möjligheter är att beräkna SGI på historiska uppgifter – inte vad vi tror om framtiden utan vad som faktiskt har varit. Det skulle förenkla både för Försäkringskassan och för företagen. Det blir också enklare för företagare att planera när man väljer att bli förälder.

Anf. 109 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! Målet för utgiftsområde 12, Ekonomisk trygghet för familjer och barn, är att bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.

För att kunna uppnå dessa mål anvisar budgetpropositionen drygt 105 miljarder kronor för 2023, med barnbidraget och föräldraförsäkringen som de allra tyngsta posterna. Bland de särskilda insatser som görs i budgetpropositionen kan en mycket välkommen förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer nämnas.

Herr talman! Familjepolitikens mål är viktiga och eftersträvansvärda, men vi måste tyvärr konstatera att dessa mål knappast har uppfyllts på ett tillfredsställande sätt. Detta gäller inte minst målen att bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn.

För att verkligen kunna uppnå dessa mål fordras helt andra insatser, som åtgärder för att underlätta övergången från bidrag till arbete och, inte minst, självförsörjning, någonting som är helt avgörande i detta sammanhang.

Denna bristfälliga måluppfyllelse konstateras flera gånger i budgetpropositionen, men jag skulle vilja fördjupa mig i denna så viktiga aspekt. I det syftet kommer jag att använda Försäkringskassans rapport *Barnhus-*

Herr talman! Den övergripande bilden som rapporten ger är inte särskilt ljus. Detta gäller med emfas för en särskilt utsatt grupp, nämligen barnfamiljer där föräldrarna var utrikes födda.

Det första som generellt kan sägas om utvecklingen sedan millennieskiftet är att de ekonomiska skillnaderna mellan olika barnhushåll inte bara är stora utan att de ökar med tiden. Ensamstående med barn visar den mest bekymmersamma utvecklingen. Andelen ensamstående med minderåriga barn med relativt låg ekonomisk standard, det vill säga med en disponibel inkomst som ligger under 60 procent av medianen för hela samhället, har tredubblats mellan slutet av 1990-talet och 2021.

Vart tredje ensamstående barnhushåll hade relativt låg ekonomisk standard 2021. Det är en dystert utveckling i sig, men utvecklingen för vissa grupper är betydligt dystrare, till exempel utvecklingen för de utrikes födda som är ensamstående föräldrar.

I detta fall kan vi konstatera att andelen hushåll som lever med låg ekonomisk standard ökar från knappt 20 procent 1999 till 60 procent 2008 för att sedan hålla sig kring 60 procent eller strax under. I detta avseende är det uppenbart att familjepolitiken inte har uppnått sitt deklarerade syfte. Samtidigt kan det konstateras att nästan 30 procent av de ensamstående utrikes födda mödrarna med minderåriga barn mottog försörjningsstöd, det vill säga nästan fem gånger oftare än ensamstående svenskfödda mödrar med barn – fem gånger oftare, herr talman!

Detta höga försörjningsstödsberoende till trots konstateras i Försäkringskassans rapport att nästan var tredje utlandsfödd ensamstående mor med minderåriga barn hade låg inkomststandard. Detta betyder att den disponibla inkomsten var mindre än hushållets beräknade baskonsumtion, och därför skulle dessa hushåll kunna vara aktuella för försörjningsstöd om de sökte det.

Herr talman! Detta beklämmande läge, som gör att tusentals barn med invandrarbakgrund växer upp i en situation präglad av relativ eller absolut fattigdom, bottnar i en mycket bristfällig anknytning till arbetsmarknaden och ett ännu mer eftersatt läge vad gäller självförsörjningen, som är den absolut viktigaste aspekten i sammanhanget.

Här måste vi komma ihåg rapporten *När blir utrikes födda självförsörjande?* som Entreprenörskapsforum publicerade för ett par år sedan. Det är en mycket omfattande studie som inkluderar alla de personer som invandrade mellan 1990 och 2016.

En av rapportens slutsatser lyder så här: ”En majoritet av utrikes födda i arbetsför ålder har under perioden 1990 till 2016 inte uppnått självförsörjning. År 2016 var drygt 600 000 utrikes födda i arbetsför ålder inte självförsörjande. Högt räknat var 38 respektive 36 procent av individer med härkomst i Afrika respektive Mellanöstern självförsörjande 2016.”

En annan viktig slutsats är följande: ”För hälften av alla utrikes födda tog det i genomsnitt fyra till fem år för att uppnå sysselsättning under hela den undersökta perioden (1990–2016). Samtidigt tog det i genomsnitt 12–13 år för hälften av alla utrikes födda att uppnå självförsörjning.”

Jag upprepar, herr talman: Det tog 12 till 13 år för att hälften av alla utrikes födda skulle bli självförsörjande. Det är denna dystra verklighet

som vi måste ta itu med om vi på riktigt vill förändra de mest utsatta befolkningsgruppernas situation, inte minst barnfamiljerna i dessa grupper.

Herr talman! Det finns två olika perspektiv eller två alternativa vägar att gå inför denna utmaning. Vi skulle kunna ta det som vi kan kalla bidragslinjen, det vill säga att på ett drastiskt sätt höja familjepolitikens insatser för de mest utsatta barnfamiljerna. Det skulle givetvis lindra deras ekonomiska utsatthet, men det skulle, utöver de betydande kostnader som det skulle innebära för samhället i övrigt, försvaga de redan i dag mycket svaga incitamenten att gå från bidrag till arbete och egen försörjning. Det skulle utgöra en nära nog fulländad bidragsfälla, som skulle permanenta ett för alla mycket skadligt utanförskap.

Regeringen vill välja en annan väg och satsa på en arbetslinje, det vill säga en linje där arbetet alltid lönar sig i förhållande till vad olika bidrag kan ge. Det är inte en okomplicerad väg, men vi liberaler betraktar den som alldeles nödvändig om vi ska kunna bryta det utanförskap som drabbar så många vuxna och barn med invandrarrötter.

Bidragslinjen är mycket lättare att genomföra, men dess långsiktiga följd är förödande. Arbetslinjen kräver mycket mer av oss alla – av dem som ska gå från bidrag till arbete, men också av samhället som solidariskt måste ställa resurser till förfogande för att möjliggöra övergången till arbetet.

Denna gemensamma ansträngning är, enligt min mening, den enda vägen som leder framåt, mot ett mer sammanhållet och rikare Sverige. Arbetet och att kunna försörja sig och sina närmaste har ett värde i sig som knappast kan överdrivas i ett integrationssammanhang.

Vi som inte föddes i Sverige, vi som av olika anledningar vandrade hit från alla världens hörn, vi som inte hade en naturlig hemortsrätt i dessa nordiska latituder – vi behöver erövra en värdig plats i detta vårt nya land, och jag är övertygad om att detta kan vi enbart göra, som det står i Moseboken, i vårt anletes svett.

Herr talman! Med dessa ord vill jag avsluta mitt anförande och yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 110 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag börjar med att be om ursäkt för att min röst kanske inte är helt stadig i dag. Jag hoppas att mitt anförande är desto mer kärnfullt.

Herr talman! Regeringen och Sverigedemokraterna storsatsar just nu på att öka Sveriges klimatutsläpp och stoppa skydd av värdefull natur. Man presenterar ett elstöd som ger mest till de rikaste samtidigt som de allra fattigaste lämnas i sticket. Fattigpensionärerna i norra Sverige får inte 1 krona mer i elstöd. Barnbidraget och underhållsstödet till ensamstående föräldrar ligger kvar på samma nivå trots att både mat och vinterskor har blivit dyrare.

Miljöpartiet visar i sin budgetmotion att det går att göra precis tvärtom. I stället för att ge mest till de rikaste är vi det enda partiet som höjer både underhållsstödet för ensamstående föräldrar och barnbidraget. Vi ställer om för att klara klimatmålen samtidigt som vi fördelar mer pengar till de fattigaste både i Sverige och i världen.

Med vårt budgetförslag skulle både underhållsstödet och barnbidraget dessutom inflationssäkras, och är det någonting vi lärt oss den senaste tiden är det att vi behöver göra just det. Vi har enorma prisökningar.

Herr talman! Barnfattigdom är ett av de största samhällsproblemen vi ser i dag. Vi i Miljöpartiet är djupt oroade över Tidöavtalet och vad det kommer att innebära för familjer och barn i Sverige.

I stället för att utreda hur vissa barnfamiljer ska bli ännu fattigare och göra så att misstron ökar i samhället vill vi i Miljöpartiet tillsätta en kris-kommission mot barnfattigdom. Kommissionen bör få i uppdrag att ta fram förslag för att bekämpa barnfattigdom med utgångspunkt i ett barnrättsperspektiv. Den bör behandla både trygghetssystemen och kompensatoriska åtgärder direkt riktade till barnen. Vi vill att barn ska få utrymme att vara delaktiga i processen och att barns åsikter ska beaktas även när man tar fram åtgärder.

Herr talman! I vår budget tar vi också vidare förslaget om en mer jämställd föräldraförsäkring. Vi vet att den första tiden i barnets liv är central för anknytning till båda föräldrarna. Den börjar precis då. Det är också när det första barnet föds som vi ser hur mäns och kvinnors arbetsliv blir dramatiskt mer ojämnt. Ett jämställt uttag av föräldraledigheten är den enskilt viktigaste reformen för att minska skillnaden i livsinkomst för män och kvinnor och skillnaden i obetalt hem- och barnomsorgsarbete.

Men eftersom Miljöpartiet satsar mycket mer pengar än regeringen på ekonomin för barn och familjer kan jag i dag inte yrka på vårt förslag. Riksdagen har ju redan fattat beslut om lägre budgetramar. Men med vår budget, där alla utgiftsområden ska ses som en helhet, visar vi att det går att både klara klimatmålen, stärka välfärden och se till att de barn och familjer som har de allra minsta ekonomiska marginalerna får mer i plånboken. Vi visar att man inte måste ställa samhällets svagaste mot varandra utan att vi tillsammans kan göra varandra starkare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 20 december.)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 december

2022/23:113 Energi- och näringsministerns uttalande om den tidigare elpriskompensationen

av *Fredrik Olovsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:114 Stärkande av EU:s konkurrenskraft under EU-ordförandeskapet

av *Elin Söderberg* (MP)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 december

2022/23:169 Wagnergruppen

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:170 Swedavias upphandling av röntgenutrustning

av *Marianne Fundahn* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:171 Konsekvenser av höga elpriser på arbetsmarknaden i Jönköpings län

av *Johanna Haraldsson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:172 Bevittnade fullmakter

av *Angelica Lundberg* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:173 Åtgärder mot utnyttjande av arbetskraftsinvandrare

av *Teresa Carvalho* (S)

till statsrådet Maria Malmer Stenergard (M)

2022/23:174 Åtgärder för bostadsförsörjningsansvar

av *Markus Kallifatides* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:175 Översyn av skolpliktsbrytande bestämmelser

av *Linus Sköld* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:176 Israels ökade våld mot palestinier

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:177 Deltagande i samordningen av regeringens klimathandlingsplan

av *Elin Söderberg* (MP)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:178 Anstånd med elräkningar

av *Marianne Fundahn* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 21 december

2022/23:110 Reduktionsplikten

av *Monica Haider* (S)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 32 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 11 anf. 56 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 98 (delvis) och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan av återtagande av plats i riksdagen	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 3 Meddelande om återrapportering från Europeiska rådets möte	2
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 5 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 6 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 7 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 8 Ärenden för bordläggning	2
§ 9 Försvar och samhällets krisberedskap	3
Försvarsutskottets betänkande 2022/23:FöU1	3
Anf. 1 JÖRGEN BERGLUND (M)	3
Anf. 2 PETER HULTQVIST (S) replik.....	5
Anf. 3 JÖRGEN BERGLUND (M) replik	5
Anf. 4 PETER HULTQVIST (S) replik.....	6
Anf. 5 JÖRGEN BERGLUND (M) replik	6
Anf. 6 PETER HULTQVIST (S)	7
Anf. 7 JÖRGEN BERGLUND (M) replik	9
Anf. 8 PETER HULTQVIST (S) replik.....	10
Anf. 9 JÖRGEN BERGLUND (M) replik	10
Anf. 10 PETER HULTQVIST (S) replik.....	10
Anf. 11 MIKAEL OSCARSSON (KD)	10
Anf. 12 LARS WISTEDT (SD)	12
Anf. 13 ANNA STARBRINK (L)	14
Anf. 14 MIKAEL LARSSON (C).....	16
Anf. 15 CAMILLA BRUNSBERG (M) replik	18
Anf. 16 MIKAEL LARSSON (C) replik	18
Anf. 17 CAMILLA BRUNSBERG (M) replik	19
Anf. 18 MIKAEL LARSSON (C) replik	19
Anf. 19 EMMA BERGINGER (MP).....	19
Anf. 20 CAMILLA BRUNSBERG (M)	22
Anf. 21 MIKAEL LARSSON (C) replik	24
Anf. 22 CAMILLA BRUNSBERG (M) replik	24
Anf. 23 MIKAEL LARSSON (C) replik	25
Anf. 24 CAMILLA BRUNSBERG (M) replik	25
Anf. 25 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	26
(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	27
§ 10 Skatt, tull och exekution	27
Skatteutskottets betänkande 2022/23:SkU1	27
Anf. 26 PER SÖDERLUND (SD)	27
Anf. 27 HANNA WESTERÉN (S)	29
Anf. 28 BORIANA ÅBERG (M) replik	31
Anf. 29 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	31
Anf. 30 BORIANA ÅBERG (M) replik	31
Anf. 31 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	32
Anf. 32 BORIANA ÅBERG (M).....	32
Anf. 33 HANNA WESTERÉN (S) replik.....	35

Anf. 34	BORIANA ÅBERG (M) replik.....	35
Anf. 35	HANNA WESTERÉN (S) replik	35
Anf. 36	BORIANA ÅBERG (M) replik.....	36
Anf. 37	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	36
Anf. 38	CECILIA ENGSTRÖM (KD).....	38
Anf. 39	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik.....	39
Anf. 40	CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik.....	40
Anf. 41	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V) replik.....	40
Anf. 42	CECILIA ENGSTRÖM (KD) replik.....	41
Anf. 43	HELENA LINDAHL (C).....	41
Anf. 44	CECILIA RÖNN (L).....	42
Anf. 45	MARIELLE LAHTI (MP)	44
	(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	44
§ 11	Regional utveckling	45
	Näringsutskottets betänkande 2022/23:NU2	45
Anf. 46	ERIC PALMQVIST (SD)	45
Anf. 47	MONICA HAIDER (S) replik.....	46
Anf. 48	ERIC PALMQVIST (SD) replik	47
Anf. 49	MONICA HAIDER (S) replik.....	47
Anf. 50	ERIC PALMQVIST (SD) replik	47
Anf. 51	MONICA HAIDER (S).....	48
Anf. 52	MATS GREEN (M)	49
Anf. 53	ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik	51
Anf. 54	MATS GREEN (M) replik	52
Anf. 55	ELISABETH THAND RINGQVIST (C) replik	52
Anf. 56	MATS GREEN (M) replik	53
Anf. 57	ELIN SÖDERBERG (MP) replik	53
Anf. 58	MATS GREEN (M) replik	53
Anf. 59	ELIN SÖDERBERG (MP) replik	54
Anf. 60	MATS GREEN (M) replik	54
Anf. 61	MONICA HAIDER (S) replik.....	55
Anf. 62	MATS GREEN (M) replik	55
Anf. 63	MONICA HAIDER (S) replik.....	56
Anf. 64	MATS GREEN (M) replik	56
Anf. 65	LORENA DELGADO VARAS (V).....	56
Anf. 66	LILI ANDRÉ (KD)	58
Anf. 67	ELISABETH THAND RINGQVIST (C).....	59
Anf. 68	LOUISE EKLUND (L)	61
Anf. 69	ELIN SÖDERBERG (MP).....	63
Anf. 70	KJELL JANSSON (M)	64
	(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	65
§ 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	65
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU3	65
Anf. 71	DANIEL PERSSON (SD).....	65
Anf. 72	ANDERS YGEMAN (S) replik	67
Anf. 73	DANIEL PERSSON (SD) replik.....	67
Anf. 74	ANDERS YGEMAN (S) replik	67
Anf. 75	DANIEL PERSSON (SD) replik.....	67
Anf. 76	ISABELL MIXTER (V) replik	67
Anf. 77	DANIEL PERSSON (SD) replik.....	68
Anf. 78	ISABELL MIXTER (V) replik	68

Anf. 79 DANIEL PERSSON (SD) replik	68
Anf. 80 ANDERS YGEMAN (S)	68
Anf. 81 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	70
Anf. 82 ANDERS YGEMAN (S) replik	70
Anf. 83 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	70
Anf. 84 ANDERS YGEMAN (S) replik	70
Anf. 85 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	71
Anf. 86 ANDERS YGEMAN (S) replik	71
Anf. 87 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	72
Anf. 88 ANDERS YGEMAN (S) replik	72
Anf. 89 CAROLINE HÖGSTRÖM (M).....	73
Anf. 90 MARTINA JOHANSSON (C) replik	75
Anf. 91 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	75
Anf. 92 MARTINA JOHANSSON (C) replik	75
Anf. 93 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	75
Anf. 94 ISABELL MIXTER (V) replik	76
Anf. 95 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	76
Anf. 96 ISABELL MIXTER (V) replik	76
Anf. 97 CAROLINE HÖGSTRÖM (M) replik.....	77
Anf. 98 ISABELL MIXTER (V)	77
Anf. 99 CAMILLA RINALDO MILLER (KD)	79
Anf. 100 MARTINA JOHANSSON (C) replik	80
Anf. 101 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	81
Anf. 102 MARTINA JOHANSSON (C) replik	81
Anf. 103 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	81
Anf. 104 ISABELL MIXTER (V) replik	82
Anf. 105 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	82
Anf. 106 ISABELL MIXTER (V) replik	82
Anf. 107 CAMILLA RINALDO MILLER (KD) replik	82
Anf. 108 MARTINA JOHANSSON (C)	83
Anf. 109 MAURICIO ROJAS (L)	84
Anf. 110 EMMA NOHRÉN (MP)	86
(Beslut skulle fattas den 20 december.).....	87
§ 13 Anmälan om interpellationer	87
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	88
§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	88
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 14.54.	89